

308909

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4.

చెన్నపట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 7 వ తేది శనివారము

No. 83

సంపుటము. ౪.

పింగళ నామ సంవత్సరామాసమాసృజమాసృజతృతీయ 3.

సంచిక ౮౩

‘శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు’.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

వై విచారణాధికారులు : మెసర్సు ప్యారీ కంపెనీవారు, చెన్నపట్నం,

వరి, వోళ్లు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱుకు, అరటి మొదలగు మాగాణి, ఖమ్మి, పయ్యప్పప్పు, దుంప, ఫలవృక్షములకున్న, మొక్కతీగవైరాలకున్న సంపూర్ణఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి శాలాకు భూములవట్టిని రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి ఆయాభూముల గుణగుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. “శాస్త్రోక్త ఎరువు” అను మానాంతర ప్రతికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీందార్లకు ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేప్పిన ప్రతికకున్న, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకున్న ఈక్రింద సుదహరించుచుండు వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారీ అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

DO YOU USE
ORIENTAL

(730)

SOAPS

THE BEST
FOR ECONOMY
&
COMPLEXION

ORIENTAL SOAP FACTORY:—
GOABAGAN, CALCUTTA.

ఆంగ్లేయ వైద్యయోగ చంద్రిక.

తెలుగుభాషలో రచించబడినది.

గ్రంథకర్త: డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు యం. డి. ఇంపు నాలుగువందల ప్రక్రియలు గలవు. శ్రీ పురుషోత్తమ యీ గ్రంథము చూచినచో నారంతట వారై వైద్యము చేసే కొనగలరు. వెల రు 1-4-0

2. మైయిఫాయిదు కీరకు అను విషయ జ్వరము. ఇది ఇంగ్లీషుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. గ్రంథకర్త డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు, యం. డి. వెల రు 1-0-0

3. సరస్వతి సమామలగు పులగర్ల లక్ష్మీనరసాంబుగా రచి వ్రాయబడిన స్వరములుగల మంగళహారతుల శతకము. యీ గ్రంథము ప్రతి శ్రీ చేతులో నుండవలసింది. ప్రతి శుభకార్యమునకు దానిలో పాటలు అవశ్యము. వెల రు 0-8-0

ఇవి ప్రతి పుస్తక మెరుపులోను దొరకును. 7
ఉ. లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి బి. ఎ, రుద్రహాస్, కాకినాడ.

Special Large Type Edition
CELEBRATED NOVEL IN BIG TYPES

MARY PIERCE

Or The Memoirs of a Maid Servant.

By G. W. M. REYNOLDS in 9 Volumes. Rs. 5 Single Volume As. 12, printed in glazed paper, and contains more than 1,500 pages. This novel is one of the Masterpieces of Reynolds, full of gripping and Thrilling interest throughout. Only a limited number of Copies are printed owing scarcity of paper.

The virgin's kiss or the bronze Statue.

By G. W. M. REYNOLDS in 4 Volumes, Rs. 2 Single Volume As. 12. This novel is unrivalled in its plot and description of nature, art and love and characters, and is one of the excellent productions of Reynolds. Only a limited number of Copies are printed owing to scarcity of paper. Apply sharp:—

Superior Watch Co.,

POST BOX No. 167,

536

(A.) MADRAS E.

రాణీసంయుక్త గ్రంథకర్త చే తెలిపిన పురుషార్థప్రకాశము.

ఇంగ్లండుయొక్క తాత్కాలిక స్థితినిబట్టి చేతము దంతట సుత్రమవిధానం బగు విశ్వాపథి వ్యాపింప వలెను నుద్దేశము నునన్వేషించి కొని తెచ్చుకొని అను శాస్త్రజ్ఞులు ఎవ్వరేమో అను గ్రంథము నెట్లు రచించెనో అట్లే ప్రస్తుతకాలపు హిందూదేశపు స్థితినిబట్టి మనదేశమునెట్లెవల సుత్రమవిధానం విశ్వాపథి వ్యాపింపవలెను నభిలాషతోడ నిమగ్నమంద నిత్యానందు శ్రీ గ్రంథమును రచించి యున్నారు. విద్యయం దభిమానముగల ప్రతి యౌవనశ్రీ, ప్రతి యౌవనపురుషుడు ఈగ్రంథమును చదువుచు వివేచనలయ్యును. ప్రయితరీ పాఠశాలల యుపాధ్యాయుల కిది మిక్కిలి యుపయోగకరము. మరియు సంఘ సంస్కరణయం దభిలాషగల వారి కిది చింతా మణియే యన వొప్పు. 450 పుటల పుస్తకము. జూలై 15 వ తేది లోగా వ్రాయువారికి ఖర్చులు గాక రు. 1 మును, తరువాత వ్రాయువారికి రు. 1-4 మును పంపబడును. కలయువారిట్లు వ్రాయవలయును.

ఆర్. యమ్. వి. జానకిరావు,

కౌన్సిలర్, పాటి గుంటూరు.

గుంటూరు.

(800)

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము సంఘమరాచాచారసంస్కరణయనునట్లు మించు పుటదినది. అందరు జరివి తీరవలయును. వెల 0-4-0

కౌన్సిలర్, పాటి గుంటూరు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,

7 తంబుకెట్టి పేట, మదరాసు.

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyparæmic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of to the—

free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika"

ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA.

Wanted Agents
ALL OVER INDIA.
Encourage Swadeshi Industries BY Buying Swadeshi Goods
ANDHRA KNITTING FACTORY,
220, China Bazaar Street, Madras.

Socks and Stockings in different colours and sizes can be had at moderate rates.
Trial orders Solicited.

301 పాశ్చాత్య వేంకటాచల 594
పండితులవారి సిద్ధాపథములు.

యోగ్యతాపత్రములు.
మ॥ రా॥ రాకృత్ ప్రభాకర్ డెల్టా ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుడేట్. ఎస్. జె. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్వెన్షన్ కమిటీ ఏరియర్ వేస్. సం. 2. బొంబే, వీరు వ్రాసినది. తమ "హోమోపాథి" కస్తూరి మాత్రము, ఉపయోగించుటవలన, శ్వాసచ్ఛ్వాసముల వ్యత్యాసము, అజీర్ణము, మలబద్ధము, ప్రక్కవొప్పి, కడుపుకొప్పి, అన్నాకజ్వరము, పిత్తసంబంధరొగము, బిడ్డల యెముకవాతముల న్నియు, గుణమయ్యెను, తమకడకు ప్రతిదినము వచ్చురోగులకు, నీకస్తూరి మాత్రలనే, స్వచ్ఛతైద్యులు ముఖ్యముగా నీయవలయు నని శిష్యులకు చేయుచున్నాను.
మ॥ రా॥ సి-ఎస్-ఆయుర్-కాన్, సీనియర్ సర్జన్, స్వానిటరీ కమిషనర్, మెహారు గవర్నమెంట్; వీరు వ్రాసినది. "హోమోపాథి" కస్తూరి మాత్రమునే నుపయోగించి యున్నాను.
పండితులు వారిచే ప్రతీకయందు ప్రచురపరచినట్లే అనేకోత్కృష్టముగ, సుఖములను ఈమాత్రము గలిగి యున్నవని నేనుచెప్పట కానందభరితుడనగుచున్నాను.
రిజన్డరైన యావ్యాపారగురువుల ప్రతి సీసాయందును ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.
తైద్యశాలలో ననేకవిధముల గునట్టియు నుపయోగకరములగు కర్మాటక మూలికలనుండియే యాపథములను తయారు చేయుచుండును."

అనుపాపత్రము, ప్రతిసీసాలో గూడి యుండును. 250 మాత్రలున్న సీసా 4 అణాలు, మాత్రమే.
1. సీసాల పొకసారి త్రేప్పించికొని టపాల ఖర్చుతోచేరి రూ. 1-8-0
12. సీసాలకు సారి కొనిన 2-12-0
25. సీసాలకు సారి కొనిన 5-0-0
సమస్తరోగములకు మాత్రద్వ ఆయుర్వేదిక్ టీను సిద్ధపథములు కొరకును.

వినియోగము:—శ్రీ సీతారామచంద్రాద్వైతాల, మెహారు, నవీనయనన.

బొటాపర్తి స్త్రాక్ 490

ఇది మూతనైన గొప్పవాసనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము లేనిది. శ్రేష్టమయిన ప్రష్ణము యొక్క సత్తువతో చేయబడినది. ఒక బొట్టు కస్తూరిమీద తగిలిన వాసన చదివక యుండును. ఇతర వాసనల వలెగాదు. మనోహరమును కలిగించు నది. ఒకరొకరి త్రేప్పించి చూచిన నిజమును వెల్లగ గలదు.

½ డ్రాసు బుడ్డి	2-0-0
1 డ్రాసు ,,	0-12-0
½ డ్రాసు ,,	0-8-0

ఈ బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0 నాంబెల్ 0-0-6
ఏదెట్లు కావలయును; దాము చెల్లించగలిగిన ధరకాకు తెలియవలెనో భాగ్యవ్రా చేయవలెను.
ఉత్తరములు ఇన్స్టిట్యూట్ వ్రాయవలయును.
డి. పర్వత్ పెర్ఫ్యూమరీ కో,
నెం 3, వైభోని, బొంబాయి నెంబరు 8.

మా కలకత్తా జాబు
కలకత్తా, జూలై 8:
భారతవర్ష పితామహుడు పరమపదము చేరెనన్న పిడుగువంటి వార్త దేశమునంతట దుఃఖముద్రమున ముంచివేసి నది. అమృతబజారుపత్రక నడిపినట్లు వీడుఃఖము స్వాధీనత త్వమే యగును. దాదాభాయి నారోజిగారు 92 సంవత్సరముల కాలము దేశ సేవగావించి పండువృద్ధులు యిహలోక యాత్ర చాలించి యాత్మసాన్నిధ్యమున సంతానందవార్ధి నోలలాడ నేగిరి. వీరికియి విశేషముగా దుఃఖింపఁబడినది. కాని వారివరణ మిట్టి విషమసమయమున సంప్రాప్తించి యందుట నిశ్చయముగా సంతాపకరము. మన దేశమున పాలక పాలితుల యాద్యములకు సంఘస్థానము కలిగినది. నిరంకుశాధికారులు తమ కాజాచియగు నధికారలాభములను సులభముగా వదలఁదలఁచినట్లు కనబడలేదు. వెంట్రుండు ప్రభువుగారి యుపన్యాసము, ఆనిబిసెంటు ఆరంభము నాడి యా గాడ్ నిర్బంధ వాసము, మున్నగు విషయములు దేశమునందెల్ల నభూర్వపుగు కలవరమును గలిగించు చున్నవి. ఛేంబర్లను గారి వాక్యములను బట్టిచూడ ప్రభుత్వమువా రీ కలవరమును దగ్గించు సాధనము లరయునట్లు కనబడలేదు.
ప్రజల మొత్త లరణ్యోదనము లైవె. ప్రజాసభల తీర్మానములు బుట్టదాఖలయినవి. బొంబాయి ప్రద్రాసు గవర్నరుల నా స్థానముననే తిరిగి యుండుట చూడ, ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ప్రజల యభిప్రాయములను వారి మనోభీష్టములను దిరస్కరించుటకును, ప్రజల యసంతృప్తిని తక్కినవారు కుండుటకును, నిశ్చయము చేసికొన్నట్లు స్పష్టమగు చున్నది. ప్రభుత్వాధికారుల నిరంకుశ చర్యలు మేర మీటుచున్నవి. ప్రజల యాగ్రహణములను బెచ్చు పెరుగుచున్నవి. ఇట్టి విషమ సమయమున భారతవర్ష పితామహుని యుపదేశము పాలక పాలితు లిర్వరమును లాభకరమై యుండెడిది. నారోజిగారి మందలింపులను ప్రభుత్వమువారు గమనింపక విడువలేక పోయెడి వారు. వారియు ప దేశము దేశీయులకు తమ స్వాతంత్ర్యమున పై పోరాడుటకు మార్గ దర్శకమయ్యెడిది. కాని యట్టి యదృష్టము మనకు వ్రాసి వెట్టి యుండలేదు. భారతవర్ష పితామహుని యవతారము ముగిసినది. కాని యాపహాసముడు 1906 వ సంవత్సరమున పరమపవిత్రమైన గంగాపుష్కరిణీతీరమున దేశీయమహాసభాధ్యక్షుడుగానంకి చాటియుండిన స్వరాజ్యసంక్షేమ సేతు దేశమునందెల్ల మూలుమ్రోగుచున్నది. స్వరాజ్యసంపాదనము నై నిరంతరకృషిచేయుటయే నారోజిగారియెడల మనము చూపగల కృతజ్ఞత. స్వరాజ్య మహాసభాధిపతిగొగ్గమే భారత వర్ష పితామహునియే మనము నిర్మింపవలసిన స్మృతిచిహ్నము. భూదేవప్రసాద బాగుగాను
ఇండియా కార్యాలయమున నిట్లు భారతీయులు నియోజింపబడినావనియు, వారిలో గొ ధూరేంద్రనాథబాసుగా కొకనియు, చదువరు తెచ్చేగిన యంశమే. వీరి నియోజనము దేశమునందెల్లకు సంకృత్యముగా నున్నది. వీరు 90 సంల నుండి దేశీయమహాసభ కృషిచేయుచు, నా సభ పక్షమున నిల్లండు వెల్లియుండటయు, దేశీయమహాసభాధ్యక్షుల కహించుటయు, సుప్రసిద్ధమైన పంబొమ్మెన్రు నియోజితభూమి విభాగమునకు గాంధీభూతులలో కొకరుగుటయు, వీరి దేశాభిమానమునకు నిదర్శనములు. వీరి కీ యాత్మోగతైన తరువాత "అస్సాసియేటెకు తెన్ను" ప్రతనిధి యొకరుగిరిని సందర్శించుగా జరిగిన సంభాషణము నేటి బెంగాలీ పత్రక యందు ముద్రింపబడినది. వీరిని బట్టి చూడగా వీరికిమన స్వరాజ్య వాదము నెడల సంపూర్ణాభిమానమును విడువలేదని తెలిసికొనుటకు సంతోష మయ్యెను. ఇండియాచంద్రితాక పదునాటుగురు సభ్యులందు సంఘమున ముగ్గురు భారతీయులు చేయఁగలిగిన దేమియు లేకపోయినన, ప్రజలవాంఛ తామువైన నెక్కిడతో యింగ్లాండులోని గూర్పుండి యిక్కడిమిత్రములను గూర్చి యధికారల మీదనే యాధారపడి యుండు నిండియా కార్యాలయము వారికి చక్కగా బోధపడఁగలవనియైన సంతోషింపవలసియున్నది. బాసుగారి స్థానమున సామ్రాజ్య భావనకలకు క్రియుల గురేంద్రనాథ బెనర్జీగా నెన్నుకొనబడకచ్చునది యిచ్చటి నకులు చెప్పకొనుచున్నాడు.

హోనాల్డువే ప్రభువు-విద్యార్థులు
మా "యూనివర్సిటీ ఇన్స్టిట్యూట్" యొక్క సాంవత్సరికోత్సవము కడచిన శనివారమునాడెత్తివైభవముగా జరుగ్పబడినది. గవర్నరు గారైన హోనాల్డువే ప్రభువుగారధ్యక్షత వహించిరి. మున్ముందుగా సర్ అమోహ్ ముఖర్జీగారు గత సంవత్సరపు గావ్యనివేదన మామోరింపఁబడవలెనని కోరిరి. పిమ్మట విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షులైన గౌ॥ దేవప్రసాద సర్వాధికారిగారు బహుమతులను పతకములను పంచివెట్టవలెనని కోరగా గవర్నరుగారు వట్లు చేసిరి. బహుమతులను బంచివెట్టిన తరువాత గవర్నరు గారు విశ్వవిద్యాలయము నిచ్చిరి. ఈయనవ్యాసము "బెంగాలీ" మున్నగు పత్రకలచే బహుధా వ్యాఖ్యింపఁబడినది. పాశ్చాత్యుల కళలవలన శాస్త్రజ్ఞానమువలనను ప్రయోజనమును బొందుటకు పాశ్చాత్యుల యాచారములను నేవభావల ననుకరింప నక్కరలేదనియు, పాశ్చాత్య విజ్ఞానఫలితముగా మనవృత్తులు తరతరముగా గూడఁబెట్టిన నాగరకతను విజ్ఞానసంపదను బోగొట్టుకొనుట యవివేకమనియు, వీరి యుపన్యాస సారాంశము. ఇట్లే కొంతకాలముక్రిందట వ్యాసముగార్తి వుద్రాపుగారును, గౌ॥ పి. సి. లయకృ గారును గూడఁ జెప్పియుండిరి. ఎంత మందలించినను మన నూతన నాగరికులు పాశ్చాత్యవాగరకతా వ్యామోహమును విడువరగదా!

అనిలైన్ చాయలు - లర్కి రేడ్ (బెర్లిన్)
బెన్ జో - పర్ పరైవ్ (బెర్లిన్)
కాంగోరేడ్ (బేయర్)
టిన్ను 1-కి టెన్సులు 8 గలవి.
పర్ పరైవ్ 4 (B. N.) కీ సెవాచాయ
టిన్ను 1-కి అవున్నులు 2) గలవి.
దొరుకు వైనిలాసము:—
సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబ్రహీం కంపెనీ,
791 నెం 248, 249 ఎస్ ప్ల నేడ్, చంద్రాను.

అద్భుతనివారిణి. 126

ప్రాఫెసర్ జేమ్సుగారి
ఎలెక్ట్రా టానిక్ పెరలు

ఇది బలహీనులకును నిరగులకును మంచులకును నిద్ర లేకుండుట, జ్వరము, తక్కువగున, మెదడు దిమ్మగా నుండును.

వనియందెంకిమాత్ర మిచ్చలేకుండుట, నిస్సత్తన బలహీనము, ఆయాసము, శుక్లసప్తము పొగట్టును. విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు గుమాస్తాలకు కర్తవ్యము, మనోవ్యాధులకు మొదలగు వారికి పశేస్తయైనందు; బలమును గలిగించును. అనేక శేలమంది ఇందువలన బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదినమే ఒక బుడ్డిని కొని దానికొస్తూ ఒకమారు పరీక్షింపుము.

25 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 " " " 2-0-0

నవీనము!
పరిమళ ద్రవ్యముల రాజు
ఆట్టో దిల్ బహార్
మనోరమ్యముగాను కొంతకాల ముందునట్టి అపూర్వ వాసనయను కలగు. ఆలోకచోల్ సారాయి మొదలగువాటి యొక్క సంబంధము బొల్లికాలేదు. చేతిగుడ్డలో గాని చొక్కాయై వైనగాని 2-8 చుక్కలు విడిచినంతట ఒక నందన రసము మధ్యలోనుంటే యెంత కుభియైన వాసనను అనుభవించ వచ్చునో అంత అనుభవించును. ఇతర వాసనలు దోషని యుండినా యీ ఆట్టోదిల్ బహార్ యొక్క వాసన ప్రాధాన్యముగా నిలుచును. ఈదినమే ఒకబుడ్డికి వ్రాసి పంపుడు.
రెల ½ డ్రాసు బుడ్డి 1-కి రూ. 0-8-0
1 డ్రాసు బుడ్డి 1-కి ,, 0-12-0 } రూ. 0-4-0
,, ½ అవున్నుబుడ్డి 1-కి ,, 2-0-0 } ప్రత్యేకము.
ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.
నెం 155, జమ్నానగర్ వీధి, బొంబాయి.
ఉద్రాను యెంజంటు:- మెహతా పురుషోత్తం చూట్టి,
వై నాబాబు రోడ్, వడరాను.

యుద్ధావసానము.

1930 లో నూతనయుద్ధ ప్రారంభము.

యూ.ఎం.కె.మ్యూ. మోటో గారు జ్యోతిషము.

కుమ్మమోటో గారు జపానుదేశమున నాగసాకి ఉన్న తవాణిజ్య పాఠశాలకు డైరెక్టరుగానుండి పిమ్మట చాలమన్నత పదవులను ప్రభుత్వవర్గమునందును విద్యాస్థానములందును బడసిరి. వీరు జ్యోతిషశాస్త్రములందు గొప్పపాండిత్యమును గడించి విద్యావ్యాప్తమున సుదృఢుని విఖ్యాతిబడసి చాల ప్రచారములను గావించిరి. ప్రస్తుత యుద్ధము కలుగునని వీరు 1912లోనే ప్రవచించిరి తెలియుచున్నది. "జియోగో నోనిపను" అను పుస్తక ఆధారపరిచయం వీరు చాల నాందోళనకరముగా ప్రవచనమును గావించిరి.

ప్రవచనము.

1917 వ సంవత్సరము ఆగస్టు నవంబరు నెలల మధ్య నీయుద్ధ మంతరించును. ఆగస్టు నెలలో జర్మనుల పరాజయము ప్రారంభ మగును. నవంబరు నాటికి మిత్ర మండలి సేనలు బెర్లిను నగరమును చేరును. జర్మనులు నిరంతరమును విజయమునకు సన్నద్ధులగుచున్నారని పరాజయమునకు ఏర్పాటుల నేమియును చేసికొనలేదు. కాన వారికి పరాజయము ప్రారంభమైన వారు నిలవబడజాలరు. నెంటు బాను గ్రంథముననే ఈ యుద్ధమును గూర్చి వివరింపబడినది. అందు పేర్కొనబడిన 7 లెఖలు 10 మకుటములును 9ల మృగము కెయిజరే. 10 మకుటములనగ జర్మను సామ్రాజ్యమునందలి 10 దేశములు ఏనుకలనగ హోస్టెలరు వంతమునకు చేరిన ఏనుగురురాజులు. ఆర్మ్యము లిక్కి దినములు సంచరించుచి ఆ గ్రంథమున వ్రాయబడినది. స్వర్ణ మానమున నొక దినము మానవమానమున సెకవత్సరముగాన నీయుద్ధము లిక్కి వత్సరములు జరుగునని ప్రవచింపబడినది. ఈ లిక్కి వత్సరములలోను జర్మనీ సర్వవిశాళము చేయును. 42 మాసములు ఏనుటకు నైతామకధికారి మియ్యబడినదని ఆ ప్రవచన మందుగలదు. కాన నీయుద్ధము 42 మాసములు జరుగును. అనగ ఆగస్టు నవంబరు నెలలమధ్య ముగియవలెను. సంధిసభ పారిసు నగరమునగాని కోపెను హేగను నగరమునగాని జరుగును. ఇరు వీరుల మిత్రమండలివారికి శిథిలప్రాయ భేదములు కలుగలవు. కాన సభవారు చాలకాలము వరకును పరిష్కారమునకు రాజాలరు. పిమ్మట స్పెయిను హోలండు మున్నగు దేశముల వారు మాధ్యస్థము సలుపవచ్చెను. జర్మనీని యోడించుటకు ముందే టర్కీ పూర్తిగా యోడిపోయి స్వాధీనము కాగలదు. దానికి విశాళము తప్పదు. డార్జిలింగ్ మాగ్గమును సంపాదించుటకు రష్యావారు సర్వవిధముల ప్రయత్నించెదరు. హోలండుకు స్వపరిపాలన మొసంగబడునను వాదనముతో దానిని రష్యాదేశము చేసెదరు. మొదటి యైక్వెర్యమును మరల బడయుటకు చాలినంత ఆధిక మొత్తమును నష్టపరిహారముగ నొసంగవలెనని బెర్లినును జర్మనీ నడిగి మరల సంపూర్ణైక్వెర్య భరితమగును. అల్బాను లొరయలను ప్రాప్తునకిచ్చెదరు. అచటి ఇరుపగనులవలననే జర్మను లింతకాలము సోరుసలుప గలుగుచున్నారు. ఆగనులు పరానువారిపరమగును. ఇందులకు మిత్రమండలివారందరు సంకరింతురు.

కియన్సోను చీనాకిచ్చుటకు జపాను వాదనము చేసి నది గాన యుద్ధ వ్యయములకు నెలకయున మొత్తమును పొందగలిగినచో జపాను కియన్సోను చీనాకిచ్చి నేరును. భూగోళపటమును మార్చగూడదను భావ మిప్పుడు ప్రబలియుండుటచే జపానువారి స్వాధీనమందున్న దక్షిణ సముద్రద్వీపములు మరల జర్మనీవారి కిచ్చివేయవలెనవు. మిత్రమండలి యుద్ధవ్యయములకు చాలినంత మొత్తమును పరిహారము క్రింద జర్మనీవలన పూర్తిగా పుచ్చుకొనుట గూడ జరుగ నేరదు. విశాళ హేతువు జర్మనీ దేశమునందు గూడ కలుగును. ఆగస్టు నెలలోను జర్మనీలో నాహరిపదాధ్యము అంతరించును. యుద్ధాంతమున జర్మను ప్రజలు యుద్ధ విషయమున నధికాత్మానా భరితులై యుండిరి. గొప్ప విజయమును దేశాక్రమణమును కలుగునను నాశ యంతరింగగానే వారు నెలమునంతను కెయిజరు మీద మోసెదరు. అప్పుడు సాంఘికవాదులు చెలరేగి ఫలసిద్ధిని బడసెదరు. జర్మనీ ప్రజాపాలిత దేశమగును గాని మరికొంత కాలమునకు జర్మనీ దేశము మరల యుద్ధమునకు దిగుటకు సుసన్నమగును. కెయిజరును సభ్యుని గావించును. అతడకాలమరణమునొందును. కెయిజరు ఆమెరికాకు పారిపోవుటకు అంతర్గామిలో పోవుచుండ బ్రిటిషు నౌకలు దానిని ముంచివేయుచును అతడు మృతి నొందుటకు జరుగగలదు.

రెండవ యుద్ధము.

రెండవయుద్ధ మతిదారుణముగ 1930 లో ప్రారంభ మగును. ఆయుద్ధావసానముతో సంపూర్ణ అవిచ్ఛిన్న ప్రశాంత స్థితి ప్రపంచమున చేజూరగలదు. జర్మనీలో కొంతకాలము ప్రజాపరిపాలనము జరిగిపిమ్మట ఏకరాజపరిపాలన కాంక్ష కలుగగలదు. అప్పుడు రాజనిరూపణమునకు జర్మను యువరాజుకత్తునారు దేశమున కలవరమును ప్రారంభించెదరు. యుక్తిపరుడగు యువరాజు సఫలుడై సింహాసనము నధిష్ఠించును. అతడే ద్వితీయ మహాసంగ్రామమును ప్రారంభించును. ఈసంగ్రామమున గూడ జపానుదేశము బ్రిటిషు దేశమునకు మిత్రమై సంగరమున చేరును. ఈయుద్ధమున బ్రిటిషుదేశమున ధనమంతయు వ్యయమగును. చాల విమమస్థితి కలుగును గాని ఆయిబ్బందుల కన్నీటికిని సహించి బ్రిటిషుదేశము మరల విజృంభింపగలుగును. జపాను గూడ విజృంభింపగలుగును. జర్మనీ సంపూర్ణముగ విశాళనమగును. అంతటితో ప్రపంచమునకు శాశ్వతశాంతి కలుగును.

1920-1921 సంవత్సరములలో జపానునకు దేశీయము ను విదేశీయమునకు నాపద కలుగగలదు. చీనాకును జపానుకును ప్రబల వైషమ్య మేర్పడును. ప్రాచీన రాజకీయ విషయములందు జపాను చీనాదేశముతో నేకీభవించినచో జపానునకు చాలనష్టము కలుగగలదు.

దేశమున ధనికులకును ప్రజలకును తగవు గలుగును. ప్రజాపరిపాలన వారుల పంత మీదెరును గాని ప్రజాసమరము మాత్రము కలుగదు. పత్రికలందును సభారంగము లందును వాక్కులహ మధికముగ జరుగగలదు.

ఈ సంవత్సరము నూతన శతాబ్దంభము. ఈ వాణిజ్య సంగ్రామమున ప్రభువు విజయస్థానము ఆమెరికాకును ద్వితీయ స్థానము జపానుకును లభించును. దేశము చాల వైశ్వర్యవంతమగునని కుమా మోటో గారు ప్రవచించిరి—(హిందూ పుస్తక)

తైవమహాసభ

సంస్కృతభాష లేక హూణవిద్య నభ్యసించు నట్టి గాని వేదాధ్యయనము చేయునట్టి గాని తైవ బ్రాహ్మణ బీదబాలురు నై సభవలన ద్రవ్యసహాయమును పొందగో నడల జూనై 15 వ తేది లోపలను కార్యదర్శులలో నొకరికిగాని కోశాధిపతికిగాని దరఖాస్తులను పంపుకొన వలయును.

కొంపల్లి కోటిలింగము
కా. నాగేశ్వరరావు
కార్యదర్శులు

కాకినాడ వార్తలు

ఈనెల 5వ తేదినండి కాకినాడలో కనేడియను మిషనరీ కాన్ఫరెన్సు జరుగుచున్నది.

కాకినాడ, జగన్నాథపురం మహమ్మదీయ పాఠశాలల బాలికలకు పి. ఆర్. కాలేజీలో డిప్యూటీ కలెక్టరు ఆహ్వానమున సాహేబుబహద్దరు గారి యాజమాన్యము క్రింద బహుమతు లిచ్చబడినది.

రావుబహద్దర్ డాక్టరు చంద్రశేఖర ముదల్యారు గారికి రావుబహద్దరు వీరుదము వచ్చిసందర్శమునను వారు విశాఖపట్టణమునకు బదిలీ కాబడినందున ఆనా 311 నూర్య వారాయణమాస్తి నాయకుగారిచే జూన్ 25 తేదీన కాకినాడ వాటరు మక్కును ఆవరణలో తోటించికొటి యియ్యబడినది. పలువురు యూరోపియనులు భారతీయులు వచ్చి యుండిరి.

డాక్టరు యు. సీతారామస్వామి నాయకు గారు ఎల్. ఎం. అండ్ ఎస్. గారు గోదావరిజిల్లా డి. ఎం. ఎఫ్. ఓ. ఆఫీసుగా కాకినాడలో నుండి జిల్లాచార్జీ వహించిరి.

ఈసంవత్సరము కాకినాడ తాలూకా లంకలు యేట నాలుకు గాక మూడెండ్లవరకు పూర్వము వలెనే జేలంజేయబడునని వినుచున్నాము.

మం బుర్రా) నూర్యప్రకాశరావు పంతులు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు ఈనెల 1 తేదినండి కాకినాడ లో బోర్డుప్రెసిడెంటుగా దొరతనమువారిచే నియమింపబడిరి.

చిత్తూరు సహిపమున పూతులపట్టు గ్రామమునందు కొందరు పెద్దలు శ్రీవరదరాజ స్వామివారికి బ్రహ్మోత్సవము జరుపుటకు నిశ్చయించి జూన్ 28 వ తారీఖున ధ్వజారోహణ మొనరించునటుల ఏర్పాదించినయు ఇట్లుండ జూన్ 26వ తారీఖున గుడిదర్మకర్త బ్రహ్మోత్సవమును జరుపగూడదని డిస్ట్రీక్టు మునసబువారిని ఇంజక్షన్ ఆర్డరుకోరగా కోర్టువారు 27వ తారీఖున ధర్మకర్త కనుకూలముగనే ఆర్డరు నొసగినయు ఒకవిలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు.

అచంట రాజగోపాల మను బి. ఏ. ఆనర్సు విద్యాధికి ఇటీవల వివాహము జరిగెను. ఇతడు వివాహసమయమున కొవ్వును ఆంధ్రగోరవాణ విద్యాశాలకు 20 రూ॥ లను ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలకు 2 రూ॥ లను, నర్సాపుర శ్రీ సమాజమునకు 1 రూ॥ వేదపాఠశాలకు 1 రూ॥ సంభావనల నొసంగి ఇతర పెండ్లి కుమారులకు మాగ్నదర్శి యయ్యెనని నిడదవోలు నుండి యొక విలేఖరి వ్రాసెను.

కమలామణిలేఖలు

నెల 6 లెఖలు.] పూర్వగుచ్ఛము - తయారైనది. [వీ.పీ. ద్వారా 8 ల]

5 ప్రతులు వీ.పీ. ఖర్చు సహా, రూ. 2-2-0.

నెల 10 ల.] ఉత్తర గుచ్ఛము - ముద్రణలో నున్నది. [వీ.పీ. ద్వారా 12 ల]

ఉత్తర గుచ్ఛము కొద్ది కాలములోనే వెలువడగలదు. ఈలోపల పూర్వగుచ్ఛమును మజి మజి చదివి అందుగల పొందికలు, రసవంతములగు పట్లు, విశేషార్థములు, మున్నగువానిని బుద్ధిమంతులు గ్రహించి ఆనందింతురుగాక. నమలిన కొలది బయలుపడునట్టి రుచి వట్టిమాటలచే వర్ణించి తెలుపుట సాధ్యము కాదుగదా! ఈ పూర్వగుచ్ఛమును నెమ్మదిగ చదివి సారమును సంపూర్ణముగ గ్రహించినవారి హృదయములు ఉత్తర గుచ్ఛమునకై తత్తరపడుచుండుట నిస్సందేహము. ఆంగ్లేయ భాషలో దొరలును మన వారునుగూడ లక్షలకొలది జనులు చదివి స్లాఫించిన యీ లేఖలవలని యానందమును ఆంధ్రలోకమందెల్లడల వ్యాపింపగజేయుట మహోపకారము గావున, ఈక్రింది యేర్పాటు చేయబడినది. ఏమనగా— ఒకచీతూరి 5 ప్రతులు పూర్వగుచ్ఛము తెప్పించుకొని వీ.పీ. ఖర్చు సహా రూ. 2-2-0. లు చెల్లించువారికి ఉత్తర గుచ్ఛము తయారైన వెంటనే 1 ప్రతి

బహుమానముగా

పంపుచున్నాము. మజియ, తప్పక చేరుటకై పోస్టేజి నైతము భరించి బంగేద్వారా పంపుచున్నాము.

పూర్వగుచ్ఛమును వీ.పీ. గా పంపుమన్నారా? ఎన్ని ప్రతులు!
విక్రయ డిపో - మైలాపూరు - మద్రాసు.

హిందూదేశ వైనికబలము.

నెయింబునిహలు సింగు గారు.

కడచిన యేటెలు నెలలో జనరలు సర్ జేమ్స్ విల్సన్ గారిలో నేను సంభాషించితిని. యుద్ధము మిగుల తీవ్రముగ నున్నప్పుడు, ప్రాప్యదేశములో నీ భారతీయ వైన్యధికారులు వహించిన వారితో నేనిట్లు మాటలాడితిని:—

“ఐరోపాఖండమున నున్న భారతీయ వైన్యములను నడుపుటకు మీరు 1914 సంవత్సరమున హిందూదేశము వదలి యెట్టి ఉద్దేశములతో యిచ్చటికి వచ్చితిరి?” అని నేనడిగితిని.

“ఆసమయమున భారతీయు లంత వైన్య సాధనములతో యుద్ధము చేయుదు”ని నేను తలపలేదు. మీ దేశీయులు వైన్య సంతులని నే నెరుగుదును, కాని వారు ఐరోపాయువల నెదుర్కొని యుద్ధము చేసినవారు కారు. అందుచే మీరు జ్యోతు అవగ్రంధము, నెట్లు ధిక్కరింపగలరా అని నాకు సందేహము పొడవైనది. కాని, అసతికాలమున నే మీ వైన్య శక్త్యములు సుశక్తములగుటచే, మీనిగూర్చి నాకు గల సంశయములు యాపుమాసినది. ప్రాప్యదేశములో మీరు చేసిన మొదటి చుట్టమును చూచిన తోడనే నామానము సగర్వముగ నుండినది. ఐరోపాఖండమున మొట్టమొదట చేసిన యుద్ధములో, భారతీయులు మాసిన వైన్య సాధనములు మిగుల గణనీయములు. మాతృదేశమునుండి వేలకొలది మైళ్ల దూరముననుండి, వాకాయానముచే మిగుల డస్సి, కందక, యుద్ధములను నేమియో తెలియక, ఇన్ని కష్టముల సెందవలసి వచ్చినను, మీరు జ్యోతులతో తృప్తికరముగ పోరాడగలిగిరి. మీరు, తమ నాగరకమునకు భిన్నులగువారితో గూడి, క్యాలే పట్టణమును గొమ్మిచ్చెను జర్మనులు సిద్ధముగ నున్నతరి, భారతీయులు రణరంగమున ప్రవేశించిరి. వీరికి మందు గుండుసామానము మిగుల తక్కువ. కరగోళములు లేవు. తగిన యుద్ధపరికరములు మీ కొరకలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో కూడ, మీరు తమ ఐరోపీయుల ఉద్యోగియులు మరణించినను యుద్ధము చేయుచునే యుండి, జర్మనులకు వైతము ఆశ్చర్యమును గొలుపుదు, చిరతరభూతిని గడించిరి” అని యాతడు చెప్పెను. సర్ జేమ్స్ గారు చెప్పిన మాటలవలన నామాన మెంతయు సంతోష సమన్వితమైనది. ఇట్టి వైనికాధికారుల పొగడ్తగాంచిన యాధరముల దేశము నామాతృదేశముగ నాకింతయు గర్వముగ నున్నది. తమవార నాతడివిధముగ చెప్పజొచ్చెను.—“ఇకనొక వింత 47వ సీక్రుపటాలము చేసిన యుద్ధము మిగుల వర్ణనీయము. వీరికి అనుభవజ్ఞానము లేదు. ఇట్టివారు జర్మనులతో పోరు సలుపగలరాయని మొదట సంశయము పొడవెను. కాని మీరు యుద్ధము ప్రారంభించిన తోడనే, మా మనసులలో గర్వమును సంతోషమును కృద్ధి నొందసాగెను. మీరు నలిపిన యుద్ధము వర్ణనాతీతిము. ఈ 47-వ సీక్రుపటాలము మిగుల నాతకముగ నేర్పాటు చేయబడినది. మీరు తృప్తికరముగ పనిచేసినయెడల, యుద్ధమునకు భారతీయులను తయారుచేయవచ్చునని తలంచితిని. భారతీయులు జర్మనుల నెదిర్చి జయప్రథముగ పోరాడు వైన్యంతులని వీరిమాటలను తెల్లమైనది ప్రాప్యలో గార్వాలు చేసిన యుద్ధము మిగుల ద్రుతిపాత్రముగ నున్నది. కొన్ని సంవత్సరములక్రందట, మీ యాధరములని యెప్పురికిని తెలియదు. కాని యిప్పుటియుద్ధమున మీరు, రెండు విష్కోరియాక్రాగులను, ఇక ననేకములకు బహుమతులను పొంది భూతి తరముగ పనిచేయుచున్నారు. న్యాయపాత వర్ణ మీరు చేసిన యుద్ధ చరిత్రము ప్రపంచ మున్నంత కాలమును సంతోషముతోడను, ఆశ్చర్యముతోడను యెల్లరచే పరింపబడుచుండును. భారతీయ వైనికోద్యోగి యగు రామజోధ సింగు అను నేహాళ దేశవాసుడు న్యాయపాత మొకవర్ణ మాసిన వైన్యగుణ సంపన్నత మిలిటరీ గ్రాసుబహుమానము నందెను. భారతీయులకు తగిన వైనికశిక్షణ మొసంగినయెడల నెట్టి మహాత్మాగ్యముల వైనును జేయగలుగుదు గనుట తీవ్ర ప్రత్యక్ష తార్కాణము. ఎట్టి ఆంగ్లేయుడును, ఇంతటి నిపుణత తోడను, వైన్యముతోడను వధును నడుపజాలడని చెప్పవచ్చును.”

ఈ మాటలు వినునకి భారతీయులు వైనికోద్యోగములకు నిశ్చయముగ తగిన వారని నాచునకు తట్టినది. తరువాత జనరలు విల్సన్ గారి విధముగ ముచ్చటించిరి:— “ప్రాప్య దేశములో నిక సుక వింత జరిగినది. గూర్ఖా దేశముననుండి యుద్ధమున వైన్యసహాయము చేయుటకు భూతియా

జాతివారిని కొందరిని, రావించితిమి. మీరు తుపాకులను, గుండ్లను అత్యుము చేయక, ముందునకుబోయి, గా నుపడిన వైనికులను, రక్షించి, వారికి మిగుల దయతో ప్రభువచిత్యాల జేసి, తమ విధ్యక్త ధర్మములను నిర్భయముగ నిర్వర్తించిరి. ఈ విషయము లన్నియు నాచునకు నాటుకొని నుటపు రాకున్నది.”

“భారతీయులలో నేజాతివారు మిగుల కీర్తితరముగ పోరాడి రని మీ అభిప్రాయము?” అని నేనడిగితిని.

“ఈ ప్రశ్నకు జవాబుచెప్పట కష్టము. భారతీయు లందరును వైన్యసాహసములతో పోరాడిరి. గూర్ఖాలు, గార్వాలు, జోగ్రాలు, మహారాష్ట్రీలు, సీక్రులు, పతానులు, ఎల్లరును మిగుల కీర్తితరముగ పోరాడిరి. వీరిశూరత్యమును గూర్చి యింక చెప్పెదను:— కందకయుద్ధము ప్రారంభదశయందు న్నప్పుడే భారతీయులు రణరంగమున కేగిరి. అప్పుడు కందకములలోని నీరు మొల లోతువరకు నుండెడిది. వైనికులు మంచులో ను, నీళ్ళలోను వణకుచు యుద్ధము చేయవలసి వచ్చుచుండెడిది. ఆ తీతోష్ట నితికి, అలవాటుపడిన ఐరోపీయుల నే యిది కష్టముగ నుండగ, సమశీతోష్ట ప్రదేశము నుండి వచ్చినవీరులు కొంచెమైనను వెనుదీయక పోరాడుట చూడ ఆశ్చర్యజనకముగ నుండినది. అప్పుడు మీరు పడిన బాధ సారములు బ్రీటీషువారికి వైన్యమావంతయులేని సమయమున, వారు వైన్యమున వృద్ధి చేసికొనడనుక నిలిచి, భారతీయులు యుద్ధము సల్పిరి.” అని జనరలు విల్సన్ గారు చెప్పిరి.

ఇండియను పటాలములలోని ఐరోపీయును ఉద్యోగియులు మరణించినప్పుడు, ఇండియను ఉద్యోగియుల క్రిందనే యుండి మీరు మిగుల ప్రతాపముతో పోరాడిరి. “భాషాసమస్య కొంచెము చిక్కులకు మూలమగుచున్నది. వైనికుల కాంగ్రభాష తెలియనప్పడు, వైనికులభాష తెలియని ఆంగ్లేద్యోగి వారిపై అధికారిగ నుండిన నేమిలాభము? 1914-15 సంవత్సరములలో నా యాజమాన్యము క్రిందనున్న భారతీయులు వీరవరులరై పోరాడిరి. మీరు అప్పుడు గలిగిన చిక్కుల ననేకములను తొలగించినట్లులో అతిశయోక్తి యేమియులేదు. మేము ప్రాప్యదేశమునకు వచ్చునప్పటికి పరాసు సగరమునుండి జ్యోతులు తరుమబడిరిగాని, యెడింపబడలేదు. ఫ్రెంచి, బ్రీటీషువైన్యములు సగిపోవుచున్నది. ఇట్టిసమయమున భారతీకు వైనికులు మిత్రమండలివారికి ఘనతమగు సేవజేసిరి. కలేసగర తేమముకూడ నా అధిపత్యము క్రిందనున్న భారతీయవైనికులు చేసిన శౌర్యకార్యముల వలన చేకూరినదని చెప్పవచ్చును.” అని విల్సన్ గారు చెప్పిరి.

“ఐరోపాఖండమున భారతీయులు చేయుపని ముగియలే” దని నేను సర్ జేమ్స్ గారికి జ్ఞాపకముచేసితిని.

“లేదు. ఇండియా గుఱ్ఱపుదళము, అవసరమగు నెడల, ఇంకను ఘనకార్యముల చేయునని నేను తలచుచున్నాను” అని వారు జవాబిచ్చిరి.

“హిందూదేశ రక్షకవైన్య విధానములను మీరు చూచితిరా? అందునుగూర్చి మీ అభిప్రాయమేమి అని నేనడిగితిని.”

“ఇది మిగుల మంచివద్దతి. ఇష్టమున్నచో, ప్రతివారిని యిచ్చట యుద్ధము చేయుటకు పంపినయెడల, యుద్ధము త్వరలో ముగియగలదు. కాని యిట్టి ప్రయత్నములు ముప్పది మాసములకు పూర్వము జరిగినయెడల, హిందూదేశ మింకను యెక్కుడు మనుజులను యుద్ధమునకు బంపియుండును.” అని యాతడు చెప్పెను.

ఇట్టి నితికతులకు భారతీయు లుత్తరవాదులుకారని యు, యుద్ధము ప్రారంభమైన నాటినుండియు మానానుటలు భారతీయులను వైన్యమున జేర్చుకొనడని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నను, వారు తమ ప్రాతపద్ధతిని కదలకయున్నారనియు నేను వారితో చెప్పితిని.

ఎవరును యీ విషయమున భారతీయులను నిందింపరనియు, హిందూదేశపు రాజధక్తి వర్ణనీయ మనియు యాతడు చెప్పెను.

“మీరు హిందూదేశమునకు పోయిన యెడల యెంత మంది వైనికులను సమకూర్చగలరు?” అని నేనడిగితిని.

“దానికి మితము లేదు” అని యాతడు జవాబిచ్చెను.

“మీరు యుద్ధమున జేరుటకు మనుష్యులెక్కడ నొకరుదురు?” అని నేను ప్రశ్నించితిని.

“హిందూదేశ మందంతటను” అని యాతడు బదులు చెప్పెను.

“వంగదేశములో నా” అని నేనడిగితిని.

“వంగదేశమున కొందరు వైన్యమున జేరుదురు. నేను డక్కానుపోయి, ఆదోటనున్న దృవశరీరులగు జనులజూచి ఆశ్చర్యము నొందితిని. వంగదేశీయులు వైన్య సేవయుండు చూపిన చురుకు దనమును, వారి విధ్యక్త ధర్మగుణమును నాకు ఆశ్చర్యమును గలిగించినవి. హిందూదేశపు సరిహద్దులలో వైన్యసంపన్నులగు మనుష్యులు సమకూడుదురు. మీ భాగమగుపంజాబులో కొందరు యుద్ధము జేయుజాతివారు కారని చెప్పుదురు. ఇంకచే వీరిలోనున్న శక్తి అంతరింపగలదు. భారతీయులలోనున్న తాత్రతేజమును వృద్ధిపొందించిన యెడల ప్రపంచములోని వైన్యము లన్నిటికంటె పెద్దదగు వైన్యము హిందూదేశమున గలుగగలదు” అని యాతడు వ్రాసుకొచ్చెను.

“విద్యాధికులలో ననేకులు వైనికులుగ జేరుదురా?” అని నేనడిగితిని.

“నిశ్చయముగ జేరుదురు. ఈవిషయమై యిదివరకే కొంతచర్చ జరిగినది” అని యాతడు నుడివెను.

“భారతీయ సేనలపై నెవ్వరధికారులుగ నుందురు?” అని నేను అడిగితిని.

“ఇండియనులకు క్రమక్రమముగ వైనికోద్యోగముల నిచ్చుటకు నేనుప్రకృతుచున్నాను. కాని తక్షణమే యిది సంభవమగుట నాశ్చర్యములేదు. కాలక్రమమున ఇండియనులు వైన్యమున ఉన్న తోద్యోగముల నందుకురని నేను చెప్పగలను. విద్యాధికులగు భారతీయులకు వైనికోద్యోగముల నీయవలయునని నా అభిప్రాయము.” అని సర్ జేమ్స్ విల్సన్ గారు చెప్పిరి.

ఆక్షేపక సభలు.

పోలీసువారి చర్యలు.

తిరువూరుకుండి డాక్టరు వి. వడరరాజులు నాయుడు గారు మ్యాయిండియా పత్రిక కిటుల వ్రాసిరి.

గత నెల 25-26 తేదీలను శంకర దుర్గమునందు పురుషులును స్త్రీలును ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగ నాక్షేపకసభలను గావించిరి ఆ విషయము గతనెల 27వ తేదీని మీ పత్రిక యందు ప్రకటింపబడినది. ఆసభలు జరుగునని గ్రామమునందు దండోరా వేయబడినను నేనెరిగినంత వరకు రెండుసభలకును పోలీసు వారెవరును వచ్చినట్లు తెలియలేదు. ఆ గ్రామములోని వారిని వెక్కుమందిని నేను స్వయముగ నెరిగియుండుటచే నేను మాధుదర్శి వైతిని. నే నీ సభను జరిగించినచో సభకువచ్చిన వారి కందరికిని చిక్కు కలుగునట్లు తా నధికారులకు వ్రాసెనని బెదిరించుచు సాగ్రామవాసియును నొక క్రైస్తవ ప్రముఖుడు నాకు వ్రాసెను. నే నాతనిపేరు తెలిపితి నేని యాతడి వ్యాజమున మండలోద్యోగులగు నాంగ్లేయుల యుగ్రహ సంపాదనమునకు ప్రయత్నింపగలుగునని నేను మీకు తెలుపలేదు. ఈ నెల 2 వ తేదీని గ్రామమున చాల కలవరము కలిగినది. ఆ సభలకు వెళ్లిన వారినందరిని పోలీసుప్రేమకు తీసుకొని వెళ్లి సభలో జరిగిన విషయములనుగూర్చి వాత్సూలములకు పుచ్చుకొనిరి. బెంటెంబినికి ధన మొసంగిన స్త్రీపురుషుల పేరులను వ్రాసుకొనిరి. చాలసారులు గుంపులు నాబస ఎదుట చేరిరి. ఈసభలను జరుపుట శాసనవిరుద్ధముగాదు గాన మీరు భయపడకలదని నేను వారితో చెప్పితిని. నాదగ్గర కే రుద్యోగియును రాలేదు. ప్రజల పక్షమున నేను మాటలాడ గోరెదనని నేను పోలీసు సబు ఇన్ స్పెక్టరుకు వ్రాసితిని. ఆనాడు నా కతని యెద్దకుండి జాబు రానేలేదు. కాని మరల వారు ప్రజలను బాధించలేదు గాన 3-వ తేదీ రాత్రి అటనుండి బయలుదేరి వచ్చితిని. నేను బయలుదేరుచుండగ నాకు పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు వ్రాసిన లేఖ చేరినది. నన్నువీక్షించుటకు ప్రజలుచాలమంది గుంపులుగ చేరిరి. అంతయు శాంత పడినది. నేనచటలేకుండుటచూచి పోలీసువారు మరల విచారణ ప్రారంభించిరి నాకు నేను జాబువచ్చినది. పోలీసు సబు ఇన్ స్పెక్టరు ఇంత గందర గోళము చేసి పురజనుల నేలబెదిరించుచున్నాడో నేను గ్రహింపజాల కున్నాను. రేపు మరల నాకు లేఖ వచ్చినచో నేను చురల నచటికి వెళ్లి ప్రజలకు తోడ్పడ గోరెదను. ఈ లోన మీ రీ వృత్తాంతమును పత్రికలో ప్రకటింప నేడెదను.

హారానెమన్న కోర్టులో విచారణలో నుండిన పురుషోత్తమ బెనియా అను నతడు కావలియున్న ముగ్గురు పోలీసు భటులను (బతిమాలగ వారనిని కచేరి ఆవరణమునుండి బైటకు తీసికొనిబోగా నతడు తప్పించుకొని పారిపోయి హారాచర్చిలో గాగికొనెను. వారు వెతకి వెతకి వారిని ఆస్థలమున పట్టుకొనిరి. అసలు నేరమునకు 10 సంవత్సరముల శిక్షయు, రెండవ నేరమునకు 4 మాసముల కఠినశిక్షయు విధించిరి.

వచ్చిమిడియ తురుష్క కబ్బువారి

యజ్ఞబుజువు లాటరీ.

బొంబయి నగరమండలమున 5-వ తేదీ ఉదయము 11

గంటకు లాటరీ ప్రారంభమై మధ్యాహ్నము రెండుగంటల
కాంతిపడి, రాత్రి 7 గంటలతో నాటికి సమాప్తమయ్యెను.
ప్రథమమున పేరు లంఠివేయఁగ లాటరీమండలమునకు రా
లేదు. కాని మధ్యాహ్నము సరికి పురమండలమంతయు పా
యలతోడ కిక్కిరింపఁచుచుండెను. ఉదయము కటి
రెండు బహుమానము లేటికట్టకు చెం
దునవియు నిశ్చయింపబడెను. రెండవ బహుమానపువీలువ ర్షి
64, 210రూ॥ లు. 8517 నెంబరు టిక్కెట్టున కీ బహుమానము
లభ్యుడైనది. ఫలాహారమునకై లాటరీ నాపుచేయుటకు పూ
ర్వమే మూడవ బహుమానము 220081 నెంబరు టిక్కెట్టునకు
లభ్యుడైనదని తెలియ వచ్చెను. ఈ రెండు బహుమానములను
పొందిన వారలను ప్రేరేపక నవి బొంబయి వాస్తవ్యులకు
వచ్చినవని క్లబ్బు కేర్రటరీ వెలువరింపగ నె ప్రజలలో కలకల
ము జనించెను. ఫలాహారమున లాటరీ మరల ప్రారంభ
మయ్యెను. ఆందరము మొదటి బహుమాన మే మగునో యని
కనిపెట్టుకొనియుండ నాయంకాలము 5 గంటలకు సర్ జే మై
జ్జి గారు మొదటి బహుమాన మని కేకవేసిరి. అపుడు జనించిన
భయనికారణమున వారు కొంతకాలమువరకు బహుమానము
నందిన టిక్కెట్టు నెంబరుకు వెలువరింప జాలక పోయిరి.
పెద్దగొంతుకతో 850934 నెంబరునకు మొదటి బహుమానము
లభ్యుడైనదని సర్ జే మైజ్జిగారు వెలువరింప “నియూనకొ
యూనకని ప్రజలలో ప్రశ్నలు లారంభమయ్యెను. ఇంతలో
మొక డాక్టర్ కిముగ లాటరీవేదికకు పరుగెత్తుకొనిపోయి, వై
సంబరునకు మొదటిబహుమానము దొరకినదని జే మైజ్జిగారివలన
మరలమరల చెప్పించి, తుట్టున ప్రధానద్యారమునకు పారిపోయెను.
కాని యాతని నాపివేసి, టిక్కెట్టువారు చేరారయబడెను.
సింగపూరు వాస్తవ్యుడగు నాసిము అయ నాము వెల్లడి
యయ్యెను. ఎంత నిలిపిన నీత డాగడయ్యెను. తర్వాత గునున
నతడు నాసిము, నాసిమానకు సంబంధించినవాడాయన
సంజేహము తీరలేదు. ఏమిటయ్యెనో మైజ్జిగారు మొదటిబహు
మానము మలేరాష్ట్రమునకు పోయినదని చాలమందికి విచా
రము కలిగెను. కాని రెండుమాడు బహుమానములు బొంబయి
వారికి లభ్యమగుటవలన కొంత విచారము తగ్గినది. ఈదిగున
టిక్కెట్టుకు 835 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములు
వచ్చినవి:-

241850 91802 59534 32377 238358 227290
57453 17652 175571 257938 305398 86674
207607 344191 43640 118594 235288 37136
337206 95363 263631 324796 197306 345641
343740 227928 198418 214970 160285 32606
287773 180598 89230 44364 298970 265605
222185 316462 116227 58074 275094 185255
258832 105950 278040 19394 274227 141253
30891 114630 264081 325518 171287 336829.
ఈ దిగున టిక్కెట్టుకు 1825 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు వచ్చినవి.

22183 257601 105640 89605 102364 172065
93540 230388 266541 158873 61901 314510
117140.
ఈదిగున టిక్కెట్టుకు 8645 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు వచ్చినవి.

117549 315221 143172 329487 352254 169714 153785
11212 362524 194091.
ఈదిగున టిక్కెట్టుకు 7285 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానము.

32191.
ఈక్రింది టిక్కెట్టుకు 86425 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానము.
329012 113759.
ఈ దిగున టిక్కెట్టుకు 835 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు వచ్చినవి.

307636 143948 136994 359011 51928 337596 6413 256785
117781 199638 25750 269922 58557 148376 65134 171184
343351 312236 17167 130372 278214 357538 150103.
ఈ క్రింది టిక్కెట్టుకు 1825 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు.

198035 357055 83091.
ఈ క్రింది సంబంధము 8645 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు.
24979 145387 144290 336412 307112 21230 317753
233295 132936 109485 188646.
ఈ దిగున సంబంధము 7285 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు.
3503 6315 215619 210689.
86425 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములు 17725 నెం
బరునకు వచ్చినవి.
72845 రూ॥ లు విలువగల బహుమానము 189777 నెం
బరునకు.

ఈ దిగున సంబంధము 835 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు.

86356 200349 29429 283074 297084 153670 25005 272556
179547 183188 29852 47768 304641 200858 4075 217998
303779 101261 53907 156943 15743 104125 351817 21813
327103 126648 158181 295547 363626 220441 215957 10079
228491 275694 352163 104641 39059 54967 157827 137921
18089.

1825 రూ॥ లు విలువగల బహుమానము లే క్రింది
సంబంధము.
322595 280778 136112 128267 288902 304101 354913
277252 321236 175487 244994 239174 334989 46641 121959
27159.
ఈక్రింది టిక్కెట్టుకు 8645 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు.

123219 318055 179850 853025 361749 96380 200326.
ఈక్రింది సంబంధము 7285 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానము.
6315 308674.
1,50,402 నెంబరు టిక్కెట్టునకు 86425 రూ॥ లు
బహుమానము వచ్చెను.

ఈక్రింది సంబంధము 835 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు వచ్చినవి.
69154 328566 254525 302826 52660 120703 309640
35451 232270 16952 113284 8307 115290 333206 207339
6139 339260 342733 179065 162902 283306 195194 35239
344166 125261 163701 44511 140358 259980 175322 68100
174749 146665 316477 161413 37659 70813 164233 287524
193727 23059 239492 347893 151812 207230 39881 258952
173589 223358 110644 236411 306189 50411 336272 15012
303887 318396 253223 23884 201833 334186 231256 40818
84593 30513 10126 53907 166913 15743 124125 351817
21813 327103 1266481.

ఈ క్రింది సంబంధము 1825 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు.
50967 305608 123932 337280 326012 140707 361527 37064
333308 277516 11044 320169 22483 79188 213924 163023
348395 247764 90430 207157 234268 259859 208228 322595
280778 136112 128267 288902 304101.
లాటరీ మరల 6-వ తేదీని ప్రారంభమయ్యెను. ఈదిగున
టిక్కెట్టుకు 835 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములు.

128276 153974 176854 332507 362540 255335 315454
126976 357867 127966 339524 123120 236960 92755 106937
328818 168189 9582 304117 30171 158349 86409 85632
141409 168236 220727 21732 and 354052.
1825 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములే క్రింది సంబంధము
49749 8331 319201. 227359 61499 267092 273248 283180
192539 156001 310663
8645 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములే క్రింది టిక్కెట్టుకు.
285321 141265 22590 28700 218152 6591 315514 86480
48851 64219 221585 2298.
ఈదిగున టిక్కెట్టుకు 835 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు.

22564 307236 201754 143404 168484 148298 178817
54730 107671 341732 99758 132651 125195 286433 107763
344901 186980 101015 366430 133471 277485 77156 271478
269878 129611 157220 276184 315673 141670 4456.
1825 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములు పొందినవారు.
211748 36213 64129 209028 354989 175039 119822 178717
98177 295829 54802 255820 283134 247143.
క్రింది టిక్కెట్టుకు 8645 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు పొందినవి.

307320 135635 286273 6126 355918 326179 27372 365815
103278 184443 111270.
7285 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములందిన
టిక్కెట్టు.
31738 126073 266273
276713 నెంబరు టిక్కెట్టు 86425 రూపాయలు
బహుమతి పొందినది.

ఈక్రింది టిక్కెట్టుకు 1825 రూ॥ లు బహుమానములు.
62136 24354 253687 317557 255108.
ఈ క్రింది సంబంధము 835 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు.
270084 1302 221492 14583 136667 83744 141062 233141
137208 67574 35018 99391 267109 14448 307831 163427
55186 279446 272843 73228 30000 228915 309900 61025
64911 3332 319190 225809 294900 1275 33323 297945
49088 137422 213086 141932 38394 292392 325175 122460.
176837 207766 130067 50774 195604.

1825 రూ॥ లు బహుమానము నందిన టిక్కెట్టు.
111526 155881 167953 240519 364066.
8645 రూ॥ లు బహుమానము పొందిన టిక్కెట్టు.
148803 262940 16620 45209 309790 328828.
ఈ క్రింది సంబంధము 835 రూ॥ లు విలువగల బహుమా
నములు.
118292 190536 301656 247235 327839 50797 263661
151461 220515 347998 342068 113374 170844 223632 143343
285608 25630 143818.

1825 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములు.
3628 22198 7118 8224.
100719 నెంబరు టిక్కెట్టునకు 7, 285 రూ॥ లు బ
హుమానము.
72845 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములను పొం
దిన టిక్కెట్టు.
42950, 98953.
1825 రూ॥ లు బహుమానముల నందిన టిక్కెట్టు.
183462 350995 163330 311167 292517 187765 173433
28396 160037 56457 289037 298320 100173 303520.
8645 రూ॥ లు విలువగల బహుమానములు పొందిన
నెంబరు.

105517 124634183 27 40987.
25276, 289946 నెంబరు టిక్కెట్టునకు 7285 రూ॥
లు బహుమానములు వచ్చినవి.

825 రూ॥ లు బహుమానములను పొందినవారు.
242016 342990 191210 191881 70951 287087 255090
169579 130223 339806 169665 283030 240273 175926 200790
218658 13817 234945 310817 318841 157361 14572 21479
271007 350601 39629 282753 17410 263054 347904 46730
278056 210938 311813 147841.

1825 రూ॥ లు బహుమానములను పొందినవారు.
217795 78704 136179 140296 338973 209907 158097
250489 330830 262063 26336 36136
8625 రూ॥ లు విలువగల బహుమానము పొందినవారు
269967 55442 82394 244459 247920 250318 26270 451 55
185995 నెంబరు టిక్కెట్టునకు 86425 రూ॥ లు బహు
మానము ముగిసినది.

ఈ దిగున టిక్కెట్టుకు 835 రూ॥ లు విలువగల బహు
మానములు వచ్చినవి.
302649 212258 144842 296052 324572 233457 128112
215256 87186 211252 357231 274389 198406 122189 317053
105056 381235 104048 324965 77398 69473 245466 69052
212254 1189 117530 357274 134088 130116 296794 321579
96311 162913 352497 159050 361297.

నిన్నటి సాయంకాలముతో తురుపు కబ్బు వారి లాట
రీ సమాప్తమయ్యెను. సుమారు 7 వేలమంది నిరాశమౌచి భి
న్నులై పురమండలమును వీడిరి. తమ యదృష్టవశమువలన తమ
కొక బహుమానము లభ్యమవడి తాము ధనికులము గావచ్చునను
నాశతో వీరందరము లాటరీ ఆరంభమై సమాప్తమగు వరకును
పురమండలమును వీడలేరి. మొన్నటి దినముననే పెద్ద పెద్ద
బహుమానము లన్నియు సమాప్తమైనను జనసంఖ్య మాత్రము
తగ్గలేదు. కింది బహుమానము నెవరికి వచ్చునదియు నిశ్చయిం
పవలసియుండెను. ఇన్ని బహుమానములు మిగిలియుండ నేటియో
యొక టైన్ రాకపోవునా అని పలువురు లలించియుండిరి. ప్రజల
యొద్ది నానా పోలికలు చాలాశ్రమపడిరి. లాటరీ ఆరంభం
ము లోనికి గూడ ప్రజలు కొమ్ముకొన తలపించెను. ఇరువురు
మూర్ఖులి నట్లుగూడ వదలి కలిగెను. వీరి మూర్ఖులు జనపుటో
త్తిడియో, లేక బహుమానము రాకపోవుటయో వీరి భారణ
మైనదియు స్పష్టముగ తెలియలేదు. ఇంతకు మించిన ప్రమా
దము తెలియు లేకుండ లాటరీ నిర్భయముగ నెవరేరినది.
మొదటి బహుమానమునందిన నిస్సముగారు.

లాటరీ ప్రారంభమున మొదటి బహుమానము వెల్ల
డింపగ నడచుచుండే పారిపోయిన వ్యక్తి నిర్భయకాలమున
మరల గోరించెను. ప్రజల నీటిని చుట్టవేసి ప్రశ్నంపగొడగిరి.
సింగపూరులో మేయర్ను బ్రదర్సు కంపెనీకి చెందిన హెచ్.
ఇ. నిస్సముగారి కీతము చుట్టము. నిస్సముగారు బొంబయి
వాస్తవ్యులారా? ఈ టిక్కెట్టు లో నింకెవరైన భాగ
మున్నదా? ఈ టిక్కెట్టును తీసి తనకింత
భాగము లభ్యమగుటకు తాళంపై గ్రుడ్డి పిల్లవానికి
నిస్సముగారి వైపున నొసగుదురా? యీమన్నగు ప్రశ్నలు వైద
వైచిత్ర్య ప్రజలందరి వెలువడినవి. ఆతని పేరు నిస్సముగారని
య్య, నిస్సము బొంబయిలో జన్మించి వస్త్రమానమున 30 గంట
ముల వయస్సు గలవాడనియు, వేదవేదాంతము కంపెనీలో
నితనికి సంబంధముండి సింగపూరులో వ్యక్తముచేయుచుండె
ననియు మున్నగు విషయముల నీత దెలిపించెను. నిస్సముగా
రచిరకాలముననే బొంబయికి వచ్చును. మొదటి బహుమానపు
టిక్కెట్టును దీనివలననే రెండుమాడు బహుమానముల చీట్టునుగూడ
వీసెను. రెండవ బహుమానముకై మైసూరువరకు ప్రవేశమగు, మూడ
వ బహుమానము బొంబయిలోనున్న పార్టీలాటరీనుండ గుక
గురూస్థానము లభ్యమవడినది తెలియవచ్చుచున్నది.

ఒక నవనరణ:— లాటరీలో 291800 నెంబరుగల
టిక్కెట్టు పొందబడినది. 291830 న టిక్కెట్టు అని వ్రువ
నతెను.

చెన్నపురి హోమయ్యరూపు వీరు:— చెన్నపురి
హోమయ్యరూపు వీరులో జేవనోరువారికి సోకర్యముగా నుండు
నట్లు ఈక్రింద వేర్వేరుపడినవారయ్యెద వరకును సారము
లును, సభ్యత్వపు కాన్సులము లభించునట్లు ఏర్పాట్లు చేయ
బడినవి.

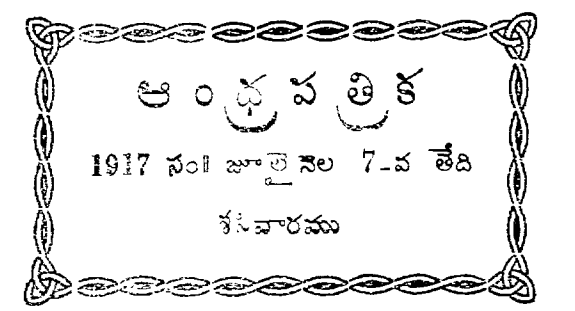
మైలాపూరు—ఎస్. నలేశయ్యగారు
గురులింగేశ్వరేశ్వరేశ్వర
తిరువళ్ళిక్కిణి—ఎస్. సుందరరాజన్
మహల్ బో బంగళా, తులంగ వెనమాల్ కో వెలపిడి
రాయపేట—పి ఎస్. తిరునాళకరను
63 వ వార్డులో
జార్జి టౌను—ఆర్. కన్నన్
హోమయ్యరూపు లుక్మణి, 10 ఎప్పుల వేడు.
ఇవిగాక ఇంకెవరినంద వారకునో పోషవారమునాను
తెలుపవలెను. నిర్బంధవాసము లారంభమైనది మొదలు
అనేకులు హోంయ్యరూపు వీరులో చేరుదున్నారని, వేదవేదాని
సూర్య 18-వ తేదీని ప్రకటింపబడును.

కావలెను.

ఆంధ్రదేశమునం దంతటను ఆంధ్రవిద్యా నిధి పక్షమున సంచారము చేసి, దాని ప్రయోజనమును ఆంధ్రప్రదేశుల కెరుకవరచి వారిని సభ్యులుగ చేర్చుటకు, సమర్థత గల యేజంట్లు కావలసియున్నారు. వలయువారు, వారి కిదివరకు గల లోకానుభవమును గూర్చియు, వారు కోరు వేతనమును గూర్చియు, ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్య దర్శులు, 7 తంబు శ్లేషినిధికి వ్రాయు ప్రార్థనలు.

విషయానుక్రమిక.

చూకలకత్తాబాయి	2
యథావసానము	3
హిందూదేశ ప్రాంతము	4
పశ్చిమ ఇండియ తురుష్కు స్త్రీబువారి లాటరి	5
ప్రధానవ్యాసము	
అందనిప్రూని పండ్లకట్టులు సాచకుడు	6
వాస్తవ - వ్యాఖ్యలు	7
బరోపామహాసంగ్రామము	
విదేశతంత్రీవాదము	8-9
వృత్తాంతములు	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీవాదము	11-12-13
మంగోలియా ఉపద్రవము, ప్రజాభిప్రాయము	14

అందనిప్రూని పండ్ల కట్టులు సాచకుడు.

వంగదేశ పాలకుడగు రోన్లాండ్ ప్రభువు గారు డక్కా పక్షమున స్వపరిపాలనమును గూర్చి మొసగిన యుపన్యాస సారాంశము పై క్రింద యిది వివరించుచున్నది. ఇట్టి హితవాక్యము లను వదిలరాదు, బొంబాయి, పంజాబు, మధ్య రాష్ట్రపాలకు లిదివరకే మొసగియున్నారు. రాజ ప్రతినిధిగారు గూడ, విల్లపకరములగు మార్పు లను గోరుచు కాలమును వ్యర్థపుచ్చుకు డని, హిందూదేశమును జేసియున్నారు. హిందూదేశ ప్రభుత్వ కార్యదర్శి యగు ఛేంబర్లె ను గారు అధికార వర్గామానులు. వీరి యభిప్రాయము లందు వారి కధిక విశ్వాసము. కావున ఛేంబర్లెను గారి యభిప్రాయములు వీరి యభిప్రాయములకు ప్రక్కతాళముగనే యుండును. ప్రధాన రాష్ట్రముగు వంగరాష్ట్రమున కధి పతుల యభిప్రాయ మెటులుండునో యని యూహించుచుంటిమి. అది వేరు విధముగ నుండుట యసహజమని యనుకొనినను, హిందూదేశము నకు వెడలుటకు పూర్వము రోన్లాండ్ గారు తాము క్రొత్త మార్గ మవలంబించి హిందూ దేశ రాజకీయాభివృద్ధికి లోబ్ధుడుమని వాదనముజేసి యుండుటచే, వీరి యభిప్రాయమును విన గుహాహలముగడను. రోన్లాండ్ ప్రభువు గారు కర్లను ప్రభువుగారికి ప్రయోజ్యులని సుప్రసిద్ధి. అందుచే వీరి నియామకమును గూర్చి వంగ దేశీయులు కొంతవడి తీవ్రముగ వ్యాఖ్యానము జేయ నారంభించిరి. ఇందులో అమృత బజారు కత్తిక నాయకత్వమును వహించినది. రోన్లాండ్

గారి పూర్వాభిప్రాయముల నన్నిటిని క్రోడీకరించి వెల్లడి జేసినది. అప్పటికి భారతీయులయెడ వారికి గల నిర్లక్ష్యభావములను, ప్రకటిత మయినంతవర కును, ప్రచురించినది. ప్రజల ప్రేమను చూచి గొన్న కార్మికేలుప్రభువు రాష్ట్రాభివృద్ధిపత్యమును వీడవలసి వచ్చినదని వంగదేశీయులకు గల నుఃఖమే, తీవ్రవిమర్శమునకు కారణమయి యుండ వచ్చును. ఈ విమర్శనము ఇంగ్లండులో నున్న రోన్లాండ్ గారి దృష్టి నాకర్షించినది. తమ యభిప్రాయములు మారినవనియు, తాము ప్రజలను శక్తి వంచన లేక సానుభూతితో పరిపాలించెద మనియు ఈస్టు ఇండియా సంఘమున నుపన్యసించిరి. అమృతబజారు పత్రికకు స్నేహితులద్వారా, రోన్లాండ్ గారి సానుభూతినిగూర్చి సమృద్ధమగు వృత్తాంతము చేరినది. అంతటితో విమర్శనమాగెను. పొగడ్తలు ప్రారంభ మయ్యెను. రోన్లాండ్ ప్రభువుగారి వాక్యములలో మార్పమున్నది. కొంత దూరదృష్టిగూడ కాన్పించుచున్నది. పాశ్చాత్య నాగరికతా వ్యామోహమున బడక, వంగదేశ నాగరికతను, సాంప్రదాయములను గాపాడుడని వంగదేశీయులను హెచ్చరించి యున్నాడు. స్వరాజ్యసమితులలో విద్యా గ్గులు పుస్తకవతనము నిమిత్తమైగూడ జేరకూడదను నుత్తరువును ప్రచురించి నపుడు గూడ, వారి యాజ్ఞపై విమర్శనము రాలేదు. స్వపరిపాలనము త్వరిత లభించుట దుస్సాధ్యమని డక్కాలో నిచ్చిన యుపన్యాసమున గూడ ప్రజల యాశయములయెడల తీరస్కారభావము గాన్పించదు. “మీకు స్వరాజ్యము ఎన్నడో లభించితిరును. కాని యోరిమితో, ఎడ తెగని పట్టుదలతో, కార్య భారమును వహించినగాని మీరు జయము గాంచజాలరు. ఒక్కమాట మీకు స్వపరిపాలనము నొసగినా మని వ్రాసి యిచ్చు వారు లేరు. అంతమాత్రముచేత గమ్యస్థానము జేరుట కై కార్యభారమును వహించి ముందుకు సాగమని యూహించగూడ” దని రోన్లాండ్ గారు నెలవిచ్చిరి. మార్గనమగు భాషతో తీరస్కార భావమును జూపకుండ మీరు స్వపరిపాలనమును గూర్చి నడుపుట సంజనమే గాని, యుపన్యాస సారాంశము ప్రోత్సాహకరముగ లేదు. గమ్యస్థానమును మాత్రము స్పష్టముగ వాకొనిరి. కాని దానిని బొంబులకు తామెట్టి ప్రయత్నముల జేయదలచిరో, ఎంతకాలములో స్వపరిపాలనా ప్రదానము గావింపదలచిరో, ప్రజల నెట్టి ప్రయత్నముల బూనుడని సలహా యిచ్చెదరో, యుపన్యాసమునం దేనూచనయు గాన్పించదు. సానుభూతితో ప్రతికూలభావమును బైకి రాకుండ జేయుట సులభము. సానుభూతిని వాక్యములలో మాత్రము గనబడది, ప్రజలను తృప్తిపరుప జూచిన విశేషప్రయోజన ముండబోదు. ఈ సత్యమును రోన్లాండ్ ప్రభువుగారు త్వరితగ్రహించుట భావ్యము. స్వపరిపాలనమునకై తొందరగూడదని పలుకు వారల కెల్లను, సర్. సత్య ప్రసేంద్ర సిన్హా గారే గురుశీకము. వారు బొంబాయి దేశీయ మహాజనభాగో నుపయోగించిన యిరువ కవచపు టుపమానమే వీరికి శిరస్యము. అందుచే ప్రజల యాశయములకు వ్యతిరేకముగ మాటలాడదలచినపుడెల్లను, వీరి యభిప్రాయమును సూచించి, దానినే యనుసరించుట శ్రేయస్కరమని శ్రేయోభిలాషులందరును నడుపుట యాచారమయినది. ఇటులనే, రోన్లాండ్ గారు గూడ బలికిరి. ఇది కడు సమంజసమే. కాని, సింహగారి హితవచనములు ప్రజలు మాత్రమే యనుసరింప దగినవా, లేక ప్రభుత్వమువారు గూడ ననుసరింపవలసిన వేనా? వీరి వచనము లుభయులకు యనుసరణీయము లయినయెడల, సింహగారు హిందూదేశము పదివత్సరములలో స్వపరిపాలనమున కర్హమగునని నుడివిన వాక్యములను గమనించి, యా ప్రకారము దొరతనమువారు పనిబూనెదరా? స్వపరిపాలనము లభ్యమగుటకు మార్గములను సింహగారు సెంటు నిహాలు సింగుగారితో నిటుల నుడివియున్నారు.

“మిల్టో మార్ట్ సెన్సరేజములు భారతీయులకు పలుకు బడి నిచ్చినవిగాని అధికారము నొసంగలేదు. పలుకు బడికిని అధికారమునకును భేదము కలదు. పరిపాలనా విధానముల నిర్ణయించుటకు మన యధికార మెక్కుడు కావలయును.” నిహాలు సింగుగారు “భారతీయులకు కొన్ని ఉన్నతోద్యోగముల నిచ్చినతోడనే మీరు తృప్తి నొందరా” యని ప్రశ్నించినపుడు, “ఇటులయినయెడల, విద్యాధికులగు భారతీయుల కుద్యోగవాంఛ మొడని యెల్లరును మనలను గేలిసేయుదురు. మనకు నిజమగు అధికారము కావలెను” అని సింహగారు ప్రత్యుత్తర మొసగిరి. నిహాలుసింగుగారు “ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము లేకయే హిందూదేశమున పశ్చిమ లభివృద్ధి నొందునని మీరు తలచెదరా” యని ప్రశ్నింపగా, “స్వరాజ్యము ననుభవించు వలస రాజ్యములకు గల ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము మనదేశమున కవసరమని” సింహగారు జవాబిచ్చిరి.

“ప్రభుత్వమువారి బాధ్యత లేకయే హిందూదేశమున కెక్కుడు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యమును చేకూర్చుటకు మీరు యెప్పికొనెదరా” యని నిహాలు సింగు గారమగగ, “భారతీయుల కుత్తరవాదులు కాకుండగ, ఇండియాప్రభుత్వమువారి కెక్కువ యధికారము నిచ్చుటవలన, వారల నింకను నిరంశాధికారులను జేయుచున్నాము. ప్రజలకు శాసననిర్మాణసభలలో నధికార మెక్కుడయిన గాని, పరిపాలకుల అధికారములు పెంపొందింపరాదు. మాటలు చెప్పినతోడనే ఇండియాదేశము తృప్తి నొందజాలదు. మాటలు క్రియారూపమును దాల్పవలెను. కావున మాటలతో కాలమును వ్యయపుచ్చుక అధికారమును క్రమముగ భారతీయుల చేతులలోనికి నిడివిననే గాని భారతీయ యువకులు సంతృప్తులుగానేరరు” అని సింహగారు జవాబొసగిరి. సింహగారు వైజెప్పిన యభిప్రాయములకును హేంబరూలు వాదులు చెప్పెడి యుద్దేశములకును విశేష భేదము గాన్పించదు. మాట పట్టిపేమైన గలదేని, సత్యోద్రప్రసన్న సింహగారు గోదిన సంస్కరణములను ప్రసాదించి, వారు గోదినటుల పదివత్సరములలో స్వపరిపాలన మొసగెదమని దొరతనమువారు వాగ్దానమొసగినచో ప్రజలు కృతజ్ఞతావదనము లొనర్తునటకు సందియము లేదు. దొరతనమువారటుల గావించెదరా?

స్వపరిపాలనార్హమును ప్రజలును ప్రభుత్వమువారు గూడ వ్యక్తీకరించుచున్నారు. ఉభయుల గమ్యస్థాన మొక్కటియే. కాని దానిని జేరుటకు కాలపరిమితితో అభిప్రాయభేదము గాన్పించుచున్నది. హైందవ ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశమునకును ప్రజల భావములకును యీ విషయమై వ్యత్యాసము గనిపించుచున్నది. సంగ్రామాతర సంస్కరణములను గూర్చి ఇంగ్లండు దేశములో నపుడే యోచించుచున్నారు. ఈ తరుణమున హైందవనాయకులు స్వాతంత్ర్యమునకు బుట్టినిల్లయిన ఇంగ్లండునకు వెడలి యక్కడి ప్రజలకును, పార్లమెంటు సభ్యులకును మన వాంఛలను తృప్తికరముగ నివేదించి కార్యసాధనమును

గాంచవలెను. ఈ తరుణమును వృథాగా విచ్చించి, మన వాంఛాఫలసిద్ధి దూరము, దేశమున ఆశాభంగము కలుగును. నాయకులు తమ కర్తవ్యమును నెరవేర్చెదరు గాక!

—:~:—

హాస్తింజయప్రభువుగారి యద్భుత సమాధానము

హాస్తింజయప్రభువుగారు నిన్నటి దినమున మొస పోతేమియూ విచారణసంఘము వారి నివేదికము నకు 'కామస్వస్వభావ' ప్రతికర్తలకు ఆశ్చర్యమును బురికొల్పినది తరులగ జేయగలిగిన సమాధానము ను జెప్పిరి. హాస్తింజయగారి సమాధానమొత్తమునను నని ఇదివరకే యూహించియుంటిమి హాస్తింజయగారి కన్న సామ్రాజ్యభిమాను లింకొక రుండబోరు. నిష్కల్మషపూర్వములై, హిందూదేశపు భావి భాగ్యోదయమే వారి మానసమున నొక వంక తాండవ మాడుచుండ, మరియొక వంక బ్రతిష్ఠ సామ్రాజ్యకల్యాణ మెల్లప్పుడును వారి యత్నముల పురికొల్పుచుండ, ప్రళయమును మఱపించు సంగ్రామమున సామ్రాజ్యము మునిగి యున్నపుడు హాస్తింజయ ప్రభువుగారు యశ్రద్ధ వహించువారు! మేము గడచిన నెల 30-వ తేదీ ప్రతికలో హాస్తింజయగారు సంగ్రామమునకు జేసిన సాయమును గూర్చి యిటుల వ్రాసెడిమి. "భారతీయ సైన్యములను విదేశ సంగ్రామ రంగముల కంపి సాయము జేసినది హాస్తింజయప్రభువుగారు. జెల్లియము నంతను కబళించి వ్యాధిను మహా పతనమును స్వాధీనపరిచికొన యత్నించుచున్న సమయమున హాస్తింజయప్రభువుగారు పంపిన భారతీయ సైన్యమే జర్మను విజృంభణమున కడ్డము దగిలి నెట్టివెదినది. సంగ్రామమునకు సైన్యముల బంపుటకు, స్వదేశ సంగ్రామ సాధనములను దర్శించి, హాస్తింజయప్రభువుగారు వారిలో సంగ్రామోత్సాహమును రగుల్కొల్పి, కార్యసాధనమును గాంచెరి. హాస్తింజయప్రభువుగారి సామర్థ్యము చేతనే, సంగ్రామమునకై హిందూదేశమున కనకవర్షము గురిసినది. సంగ్రామమున కింత యమూల్యసహాయము జేసి, తన కాలమునంతను నిండుకొరకై వినియోగించిన హాస్తింజయప్రభువుగారి నిలుల దూషించుట యనూయాజనితమని వేరుగ జెప్ప నక్కరలేదు"

ఈ విషయములన్నియు భారతీయుల కను భవైక వేద్యములే. అందలి సత్యము మ్రోదపు లకు కరతలామలకమే. హాస్తింజయప్రభువు తన గొప్పనుగూర్చి యధికముగ ప్రశంసించు నలవాటుగలవాడు కాదు. అయినను, తన సద్గుణముల యొక నకవాదము వ్యాపించినపుడు, వాటిని స్వచ్ఛంద కాంతితో బ్రకాశింపజేయు భార మా యనపై నిలిచియున్నది. అందుచే తనను గూర్చి తానే జెప్పకొనవలసి వచ్చినది. అటుల జెప్పటలో స్వార్థార్థ ఎక్కడను గాన్పించదు. సత్యమును ప్రస్తుతముజేయుటయే హాస్తింజయగారియద్వైత మయినటుల తేటతెల్లమగుచున్నది.

మొసపోతేమియూ విచారణ సంఘసభ్యులలో సాక్ష్యములో సత్యాసత్యముల విడదీయుటకు సమర్థుడగు న్యాయవాదిలేడు. నివేదికమునుబట్టి చూచిన హిందూదేశము సంగ్రామమునకు తగినటులుగ సాయము జేయలేదని వ్యక్తపడుచున్నది. ఇది యసత్యమని హాస్తింజయగారు స్పష్టముగ వాక్రచ్చిరి. ఈ నివేదికముచే భారతీయులు చేసిన శ్రమయుం తయు ఇంగ్లండు దేశమున గుర్తింపబడలేదని భారతీయులు నిరుత్సాహపడుదు రని హాస్తింజయగారు నెలవిచ్చిరి. హిందూదేశ చారిత్రములో నిట్టి యద్భుత ప్రళయము సంగ్రామ సాహాయ్యము

నకై యిదివరకు చేసి యుండలేదని హాస్తింజయగారి యభిప్రాయము. హిందూదేశ సైన్యము, మొస పోతేమియూ యుద్ధమునకు బూర్వము ప్రాన్ను, ఈజిప్టు, తూర్పు ఆఫ్రికా రణరంగములకు బంప బడినది. ఎరుబడివేల బ్రతిష్ఠ సైనికులు, రెండు లక్షల ఖడివేల మ్రోదవ సైనికులు బంపబడిరి. ఇదివరకు పదునెనిమిదివేల సైన్యమునకన్న నెక్కుడు సంఖ్యను దేశము దాటి బంపియుండలేదు. ఇంత సేనానివహము విదేశములకు బంపబడిన పిమ్మట, మొసపోతేమియూ యుద్ధ మారంభించినది. అందు చేత, యూరంగమునకు బాగుగ శిక్ష నొందిన సైన్యమును బంపుట యసాధ్యమయ్యెను. అంతట సైన్యము హిందూదేశమునకు రాక ముందు హిందూదేశ రక్షణార్థము 15,000 సైన్యము మాత్రము నిలువ యున్నది. ఇట్టి స్వల్పసైన్యమున్నను, హిందూదేశీయులు తమ యకుంకితమగు రాజభక్తిని నిలువ జెట్టుట యాశ్చర్యకరమని హాస్తింజయగారి యభిప్రాయము. ఇం దాశ్చర్య మెద్దియును లేదు. భారతీయుల భక్తి భయముపై నాధారపడి యుండక ప్రేమపై నాధారపడియున్నది. సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారేది కోరిన, ఆ కోరికను మ్రోదవ ప్రభుత్వము పారు నెరవేర్చుచునే యున్నారు. యుద్ధపు మొదటివారములో హిందూదేశపు రక్తము పీల్చి వేయబడిన దనుట యతిశయోక్తి కానేరదని హాస్తింజయగారు చెప్పినారు. హిందూదేశావసరము లచే ఇక సాయము జేయుట కష్టమని తోచినపుడు, యుద్ధసభవారిని సాయము గోరెట. వారిచ్చిన సాయము కడుస్వల్పమని హాస్తింజయగారు నుడుపుచున్నారు. కట్పతనమును సహాయము నచ్చువరకు దాటి పోవద్దని, మ్రోదవ ప్రభుత్వమువారు సేనాధిపతియగు నిక్కురుగారిని గోరి యున్నను, వారిటుల గావించియుండలేదు. ఈ విషయమును విచారణ సంఘమువారు గమనించి యుండలేదు. కట్పతనమునకు ప్రభుత్వము వారండు చే ను త్తర వారులు గారు. బాగ్దాదు పతనమును స్వాధీనము జేసికొనుటను గూర్చి సామ్రాజ్యదొరతనమువారే యాలోచించుటయు కష్టమని హాస్తింజయప్రభువుగారు ఛేదించుటగారికి తంత్రీవార్త నంపిరి. ఈ వార్తను కమిషనువారు గమనింపలేదు. బాగ్దాదుపై బోవుటకు నిక్కురు గారును ఛేదించుటగారును నిశ్చయించిరి. హాస్తింజయగారి కందు విశేషమగు జోక్యములేదు. తాము జోక్యము గలిగించుకొననచో, సైనిక విషయము లలో అడ్డుబెట్టు చున్నారని యపహాసము నైచుచురని, హాస్తింజయగారు తటస్థభావమును వహించిరి. అందుచే లోపము సేనాధిపతులది గాని, హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారిది గాదు. అటులనే నైద్యవిషయములను నైద్యులకే వదలిపెట్టిరి. వారెప్పుడును స్థితిగతులు చక్కగనున్నవనియే జెప్పుచుండుటచే హాస్తింజయగారు నమ్మవలసి వచ్చినది. నిజము తెలియగనే తగు జాగ్రత్తను బుచ్చుకొనిరి. అయినను 30 కోట్ల ప్రజలను ఖరిపాలించుచు, మూడవేల మయిల్లదూరమందున్న నైద్యసౌకర్యములను స్వంతముగ ఖరీదించుట యసాధ్యము గదా! హాస్తింజయగారు ముప్పదియేడు వత్సరములు ప్రభుత్వమువారినే జేసిరి. రష్యాలో రాయబారిగ నుండి ఇంగ్లండు రుష్యాలకు యుద్ధము గాకుండ జేసిరి. రాజప్రతినిధులలో శ్రేష్ఠతముడని పేరొందిరి. తమయ సమానరాజనీతిచే కలవరమును హిందూదేశములో చూపుమాపిరి. భార్యాపుత్రవియోగులయి గూడ, దొరతనమువారు కోరగా, తమ యద్యోగమున ఎక్కుడు కాలముండి మెప్పుడెది

రి. విషయ సంగ్రామసమయమున మ్రోదపుల రాజభక్తిని రగుల్కొల్పిరి. వారు తమ విధిని నెరవేర్చినది లేనిది మ్రోదపుల నడిగి తెలిసికొనుడని హాస్తింజయగారు నెలవిచ్చినారు. భారతీయులు భిన్నాభిప్రాయములేక, హాస్తింజయగారు శక్తివంచనలేక సంగ్రామమునకై, హిందూదేశాభ్యుదయమునకై తమ యాశ్చర్యజని భారపోసిరని దైర్యముతో బలుకగలరు హాస్తింజయగారి ప్రత్యుత్తరము కామన్సు సభ్యులను నిర్భాంతపరచుటకు జేసెను. టైము ప్రతిక గూడ హాస్తింజయప్రభువు నిర్దోషుడని వ్రాసెను. ఆతని సామర్థ్యమును, ఖరిపాలనా కౌశలమును గొనియాడెను. అందుచే చర్చులు వారము రోజు లాపిడైచిరి. అంగ్లో మ్రోదవ ప్రతికలు తమ యనూయాపూరిత మగు వ్రాతలను హాస్తింజయగారి విషయమై యిక్కడను వ్రాయ మానుకొనుట సమాజసము.

హిందూదేశ కలవరము

మేమిదివర కూహించినటులు, తిరిగి ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వవాదులు తిరుగబడినారు. మహాచారాజవంశమును తిరిగి సింహాసనమున ప్రతిష్ఠించుట ప్రజలలో ననేకుల కిష్టములేదు. మంచూ వంశపు చక్రవర్తుల హస్తములలో అనేక శతాబ్దములు బాధలనొంది, ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వ వాదనముచే విముక్తి కందితిమని సంతసించుచున్న చీనా ప్రజలకు, అట్టి ప్రభుత్వ పరిపాలనా సాధనమును భగ్గుము గావించుట, ఎంత దుర్భరముగ నుండునో నూహింపవలెకన్యము. చీనా రాజ్య రాజధాని పతనమగు పికింగుపై ప్రజాస్వామిక సైన్య నివహములు ఏబదివేల సంఖ్యతో నిడచుచున్నవి. ఆ పతనము వీరి స్వాధీనమగుట నిశ్చయము. మంఘాయి పతనమును రాజధానిగ చేసికొని యిట్టియల్లరుల కెడము లేకుండ జేయుటకు, సకలయటసేరు మొదలగు ప్రజాపక్షనాయకులు తీర్మానించినారు. చీనాలోని ప్రజాప్రభుత్వము పోయినదని సంతసించుచున్నకులు ఇప్పుడేమొకరే! ఫ్రెంచిదేశములోని పరివర్తనము ప్రభుత్వ విధానము చెన్ని పరిణామముల దెచ్చెనో చారిత్ర ప్రసిద్ధము. అందుచే నిట్టి కష్టాలము ప్రపంచము నందంతటను, ప్రాచ్య పాశ్చాత్యవిభేదము లేక జరుగుట, స్వాభావికము. చరిత్ర సత్యమును ఎల్లప్పుడును వేర్వేరు నిదర్శనములతో బోధించుచునే యుండును.

రవీంద్రనాథుడు, నిర్బంధ ప్రవాసము

రవీంద్రనాథుడు ఆసియానుగారికి తనసానుభూతిని చెబుచు, ప్రజల జ్ఞేయముకొరకై, ఆమె స్వార్థార్థమును తేయుచు, కష్టపడుచుండుటచేతనే దేశమునకు విశేషలాభ మొక గూడుననియు, ప్రజల యాదోళనమును తృప్తి పరచుటకై నీ కొన్నివరమో ప్రసాదించుటచేత నెక్కుడు లాభముండదనియు వ్రాసియున్నాడు. స్వార్థార్థమునందలియానందము రవీంద్రనాథుని కనుభవైక వేద్యము. ప్రపంచమునందంతటను గొనియాడబడి, పూజుపబడుచున్న రవీంద్రుడు గూడ, నిర్బంధ ప్రవాసములనుగూర్చి యిట్టి యభిప్రాయ మొసగియుండ, దొరతనమువారు తిరిగి యోచించి, తమ యుత్తరువులను రద్దుగావించి, శాంతిని నెలకొల్పి ప్రార్థింతులు. వారితోట ఈతీరున నున్నది. "హృదయపూర్వక మగు నాసానుభూతిని ఆసియానుగారికిని వేదింపగోరెదను. మనయాదోళనము నడుచుటకు మన కొసంగ బడెను నేది యేని స్వల్పస్వాతంత్ర్యమువలన కలుగు మేలు కంటె ఆసియానుగారు స్వస్థస్థానమున భూతిక పాలగుటచే నత్యధికమగు మేలు చేకూరగలదని మీరుబ్రసెంటుమ్యుగారికి తెలుపగోరెదను."

విరోధామహాసంగ్రహము

చీనా ప్రజాపరిపాలకవాదుల సేన-పెకింగు వైకి పోవుచుండుట.

(0)
రష్యా లో స్త్రీలు సేనలో చేరుట.

(0)
సె.మనుడీ డేమువద్ద జర్మనుల అవస్థ-ందనము విఫలమగుట.

(0)
హిందూ దేశ న్యాయస్థానములు—ప్రీవీకౌన్సిలు విమర్శనము.

(0)
బాంబాయి లాటరీ ఫలితములు.

(రైటులు పేజీనీ.)

ఇంగ్లాండు

మెసపోటేమియా నివేదికము

పరిశీలనలు

లండన్, జూలై 27:—మెసపోటేమియా పంచాయితీ వారి నివేదికము ఎంత ఘట్టమగు ప్రచురింపబడినను వార్తాపత్రికలయందు 11 కలముల నాక్రమించుకొన్నది. వీనియందుముఖ్యముగ పంచాయితీదారుల విమర్శములు ప్రాముఖ్యముగనున్నవి. సిపాన్లు, మరాలు విస్తారముగ వ్రాయబడినవి. మరాలు ముఖ్యముగ వైనిక సంస్కరణమునకు సంబంధించినవి. వీనిని 4 గు భాగముల క్రింద విభజింపవచ్చును. (1) వర్తమానమున వైనికోర్కోగవర్గమువారు తామే సర్వస్వతంత్రులై మెలగుచున్నారని. (2) సిపాల్లోనున్న నిరంకుశాధికారవర్గము వారు సర్వస్వతంత్రముగ పరిణమించుచు అంతబాధ్యతను తామే వహించినారు. వర్తమానమున హిందూదేశ పరిపాలననుండు కొన్ని సంస్కరణములను చేయ నిచ్చగించుచో నిరంకుశాధికార వర్గము వారి అధికారమును కొంతవరకు ఇతరులకు వంచిపెట్ట వలయును. (3) హిందూదేశ వైనికవర్గము నందు కొన్ని సంస్కరణములను గావించి సర్వసేనాని తన పనులను సుమగ్రముగ నిర్వహించు సౌకర్యమును కలుగజేయవలెను. (4) ఇండియాలో నున్న బ్రిటిషు ఉద్యోగిగణుల ప్రయోజనపద్ధతిని గురించి ఇండియా కార్యదర్శిగారు దరియాపు జేయవలెను. దేశీయ పటాలములకు ఎట్టివానిని మూలబలముగనంచవలెనో ఆయావిషయములను ఇండియా కార్యదర్శిగారు విచారింపవలెను. పంచాయితీవారునుండిన ఇతరవిషయములనుగూడ ఇండియా కార్యదర్శిగారు దరియాపు చేయవలెను. వైనిక సాయమును గురించి ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వమువారికిని గొప్ప సంఘర్షణ జరిగినది. ఈ విషయమును పంచాయితీవారు అతి నిష్కర్షగ విచారించిరి. చిట్టచివరకు ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వమువారు ఇండియాలోనున్న వైనికముల నన్నిటిని రణరంగమునకు పంపువని ఇండియా రాజప్రతినిధిగారికి ఉత్తరువు జేసిరి. ఏతత్కారణమున ఇండియాలో వైనికములు లేకుండగ పంపెననెడి అపఖ్యాతిని లేకుండగ రాజప్రతినిధిగారికి మాటదక్కినది. ఇండియా కార్యదర్శిగారి సభలయొక్కయు రాజప్రతినిధిగారి సభలయొక్కయు పురాతనపు అధికారమును తప్పించవలెను. అట్లు చేయుటకు సాధ్యమెట్లు సభవారికావలయును గావించవలెను. ఇండియా దొరతనమువారు బాద్షాకుపై దండవిడియువని యాభాషించిన తప్పుడు తీర్పుమును, మెసపోటేమియాలోని వైనికములకు సకాలమున వలయు సాయ మొనరించకుండుటను పంచాయితీవారు వేర్వేరుగయోచించిరి. బాద్షాకుపై దండవిడువకుండునని ఆభాషించుట ఒకవేళ పొరపాటైనను అదంతగ హానికరమైన విషయముగాదు. ఇట్టిని ప్రతియుద్ధమందున సహజము. కానివైనికుల వాంఛలను కనిపెట్టి పనిచేయకుండటం కేవలము దూష్యము. వైనికుల వాంఛలను వీరుమందుగనే అర్థసియుండవలసియున్నది. తమవైనికపద్ధతులు ఆసంపూర్ణముగను, అసౌకర్యముగ నుండినందుగాక వైనికులు క్రొత్తవారగుగాక. వీని నన్నిటిని సాధించుకొని రాజప్రతినిధిగారికిని సర్వసేనాని గారికి గలదు. అట్టియెడల శుభమునకు వలయు సౌకర్యములన్నిటిని తెలిసికొని తమ కార్యములను చక్కగ నిర్వహించుకొన్నచో ఇట్టి ఉపద్రవములు కలుగక నుండియుండును.

మెసపోటేమియా రిపోర్టు
లండన్, జూలై 5:—డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— మెసపోటేమియా రిపోర్టు ఫలితములను ఇండియాలో క్రొత్తగ ఒక పరిపాలన విధానమును ఏర్పరుచుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నములను జేయుచున్నారని. ముఖ్యముగ యుద్ధశాఖయందు క్రొత్తవిధానము జేర్పరుచుటకు యోచించుచున్నారని. మంత్రివర్గమువారు ఈవిధానములందు మేధావులగువారి సలహా ననుసరించి కర్తవ్య మాలోచించుచున్నారు.

మామూలీయముల యందు హిందూదేశపు ప్రభుత్వ పరిపాలనయందు మార్పులనుచేయ ప్రభుత్వమువారు ఆహించుచున్నారు. ముఖ్యముగ కిచ్చినవారి వైనికాధికారపు ఏర్పాటులను సవరణజేయుదురు. కాని సర్వ మనోగారియభిప్రాయమునుబట్టియువరకు ఎట్టిచర్యనజరుపుటకు ప్రభుత్వమువారు తలచుకొనలేదు. ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకవర్గమువారు యావత్తు అధికారమును ఇండియా ప్రభుత్వోద్యోగులకే యిచ్చుచున్నారు. రాష్ట్రీయాధికారుల కెంతమాత్రమును ఇచ్చుటలేదు. కాన ఇన్విషయమున కొంతమార్పులను కలుగజేయవలెను. ప్రస్తుతవిషయము ముఖ్యముగ ఇండియా కార్యాలయపు అధికారమునకు సంబంధించి యున్నది. ఈ సమస్య నింతవరకు ఎవరును చర్చించలేదు. భారతీయులకు హిందూదేశపు పరిపాలనయందు బాధ్యతతో గూడుకొన్న అధికారమియవలెను. ఇట్టియెడల చాల జాగ్రత్త యోచించి మరల కర్తవ్యమును ఆచరించవలెను. మెసపోటేమియా నివేదికమందు తేలిక తప్పులను దిద్దుకొని వ్యవహారములను చక్క బరుచుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించవలెను. రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక సంఘ సభ్యులందరును నిందితులుగాని చేసిన తీర్మానమును వైస్రూప పత్రిక ఆమోదించుటలేదు కాని తమ విధ్యుక్తధర్మముల నాచరించక పోవుట కేవలము శోచనీయమని వైస్రూప పత్రిక వాక్కుచ్చుచున్నది. ఇండియా దొరతనమువారి కార్యనిర్వాహక సభ్యులందరు ఇట్టి ఘోరసంగ్రామము సమయమున ఎట్టి బాధ్యతను వహించక నిర్లక్ష్యముగ నూరకుండుటయు తమ శాఖకు సంబంధించిన కార్యముల చక్కబెట్టిన చాలునని సంతస మొంది యుద్ధకర్తవ్యమును అరయుకుండుట కడుంగడు అవ్యక్తమైన పని సిపాల్లో వసించుఇండియా ప్రభుత్వమువారిని పంచాయితీవారు మందలించు సందర్భము వైస్రూప పత్రికయిట్లు అభిప్రాయమిచ్చుచున్నది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వేసవికాలమందు పర్యవ్రాంతములకుబోవకతమకుప్పరిచినప్రధానకార్యాలయమందే యుండి పరిపాలనను జేయవలెను. హిందూదేశమందున్న ఆంగ్లేయులు చాలమంది వేసవియందు పర్యవ్రాంతములకు బోవుట ఆనవసాహని తలచినపుడు ప్రభుత్వ కార్యదర్శులు మాత్రమేల కొండలలో నివసించవలెనో గ్రాహ్యముగావున్నది.

లోటులను వెల్లడిజేయుట.
లండన్, జూలై 4:—తగిన గౌరవమును బడయుటకు మెసపోటేమియా, స్పెన్సరులకు వైద్యసాయమందు కలిగిన లోపము లన్నిటిని మేజరు కార్పెరుగారు వెల్లడి జేసెనని ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసెదనని కామన్సుసభలో చేయబడిన గారు నుడివిరి.

మరికొన్ని విమర్శనములు
లండన్, జూలై 6:—క్షుతగాతుల ఆరోగ్యమును గురించి సర్జన్ జనరలు హేథావేగారు ఆపోహమును కలిగించు

నట్లు నివేదించిన పంచాయితీ వారు కనుగొనిరి. 1915 సం॥ జూన్ మాసమువరకు సర్ వివిహం దాబటిక్కు గారు వైద్య శాఖాధికారిగ నుండిరి. ఆయన కడుసామగ్గ్యము గల వారు. మంచి వైద్యజ్ఞానము గూడకలదు. కాని వీనిని క్రియా రూపముగ వినియోగించ లేదు. ఎట్టి ఆక్షేపణ లేకుండగ వైద్యసాయము బాగు లేకున్నను మిన్నకుండిరి. లోటు బాటులను సవరించుట కెట్టి ప్రయత్నములను గూడ నల్పలేదు. ఈయన వెనుక సర్జన్ జనరలు మ్యాక్ నీసుగారు మెసపోటేమియాకుబోయి అచ్చటి సంగతులను తెలియజేయుట కాజ్ఞాపించిరి. వారచటకేతెంచి ఆసంపూర్ణముగు ఒక నివేదికమునంపిరి. దీనింజూడ వీరుతమవిద్యుక్తధర్మములను సంపూర్ణముగ నిర్వహించు శక్తికలదని పొడగట్టుచున్నది. కాని ఈయన వృద్ధుడు. బలముకీడించుచున్నది. ప్రస్తుతము తమకువిధించిన పనులను జేయుటకు వీరనుర్దులు మెసపోటేమియా యాయుధమునకు వైనిక వర్గములందు ఒక విధమగు ప్రయత్నములను జేయవలసి యుండెను. మామూలు కంటే ప్రబల ప్రయత్నములు నలుపవలసి యున్నది. యుద్ధమారంభమగు సరికి హైందవ వైద్యములు మామూలు యుద్ధమునకు వలయు పరిస్థితుల యందు గూడలేదు. హైందవ వైనికులు విస్తారముగ లేవు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారును, ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వమువారును వైనిక మతవ్యయోధ్యమనునుగురించి ఒడంబడిక చేసికొనుటచే యుద్ధారంభమునంతగ హైందవ వైద్యములు లేకుండెను. మంచి ఫిరంగులను పంపుట మానుటయేగాక వలయు ఫిరంగులను పంపుటగూడ మానిరి. హిందూదేశపు సరిహద్దులయందు అడవి మనష్యులు తిరుగుబడినచో

వాని నెదుర్కొనుటకు మాత్రము ఉపయోగించునట్లు హైందవ వైద్యములను తయారుజేసిరి. దక్షిణఆఫ్రికా యుద్ధకాలము నాటికంటే ఇప్పుడు వైద్యములు అభినికపద్ధతుల ననుసరించి క్రొత్తకపు ఫిరంగులతో పోరుచున్నారు. అట్టి వారిని డీకొనిపోయటకు ప్రయోజనమగు ఫిరంగులకుకూడ డీకీ లేవు. మూలబలము సంఖ్యయు ఆయుధసామగ్రియు చాలవరకు తగ్గించబడినదని పంచాయితీవారు తీర్మానించిరి.

జర్మను బాంబులలోని మందు,
లండన్, జూలై 5:—జర్మను బాంబులలోని మందు గుండును పట్టుకొనవలదని లండన్ ఆసుపత్రియందలి వైద్యుడొకడు పలికెను. జూను 2వ తేదీ నాగుండు తాగుటవలన విశేష బాధమొంది చావ సిద్ధుగనుండు రోగులు పదునాలుగుర నెడు పరీక్షించియుండెను.

ఓడలవలన గలిగిన లాభములు.
లండన్, జూలై 4:—దొరతనమువారు ఓడలుగల వారలకు విశేషవడ్డము మెసరించుచున్నారని అనేకమంది ప్రజల సభలో చెప్పగా బోననులా గారది కేవల మబద్ధమనియు ఈ మహాకష్టస్థితియందు ఓడలుగలవారింతటి లాభముల దీయుమంట కేవల మసంగతమనియు తాను స్వయముగ నెన్నియో వంతులందమిత లాభము మొందిరినియు తెలిపిరి.

విక్టోరియా క్రాసు బహుమతులు.
సెకండు లెఫ్టినెంటు ఆర్థర్ హెండర్సను గారు:— వీరి కిచ్చిన కే మిలిటరీ క్రాసు యొసగబడెను. శత్రువు రణాంగపు ప్రభు పండ్రిని ఛేదించుకొని లోనికి మహావైద్యముతో జొచ్చి అందువలన మరణించుటచే వీరికి విక్టోరియా క్రాసు బహుమతి.

ప్రైవేటుపైనికుడు జె. రీ. యెడిట్ గారు:— శత్రువు మరఫిరంగుల అగ్నివృక్షమును లక్ష్యముచేయక నితడెందు సాయుధ శత్రువుల మీది వురికెను. అందు ప్రతిమానును శత్రువుల నతడు మూకువందల గజములు వెనుకకు తరిమివేయించుండెను. అటుపిమ్మట తన స్వప్రయత్నమున నతడనేక దాగులకు సన్నాహమొనర్చి విశేషకాలమువర కనేక దాడులనెరిపి శత్రువులు ప్రతియుద్ధ మొనర్చుచుండినను సరకుజేయకుండెను. అందువలన నితని కీ బిరుద మొసగబడెను.

హిందూదేశ పత్రికాభిప్రాయము.
హిందూదేశపు పరిపాలనా సంస్కరణము
గురించి ఇండియా డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రికయిట్లు వ్రాయుచున్నది:—ప్రభుత్వమందు ఉదాత్తభావములు చాలవరకు మొలకలేత్తినవి. హిందూదేశపు పరిపాలనయందు భారతీయులకుగూడ వారికి తగు అధికారమును లాయుడు బాగ్య గారు ఇచ్చుటకు తమశక్తిని వినియోగించవలెను. వర్తమానమునజూడ ఇట్టిని సాధ్యమని తోచుచున్నది.

హిందూ దేశపు న్యాయస్థానముల అలసభావము

ప్రిన్సిపాల్ కౌన్సిలర్ రాజేష్వరిచంద్

లండన్ జూలై 3:— ఇండియా ప్రభుత్వమువారికిని కొంతమంది భూస్వాములకును వండువల్లుభూముల స్వాధీనము గురించి తగువులాట జరుగుచున్నది. ఈభూములు గంగానది లోయ యందున్నవి. వీరిద్దరికిని 1902 సం॥ నుండి తగయరా జరుగుచున్నది. నేటివరకుకూడ ఈవిషయమును సంపూర్ణముగ పరిష్కరించుటకు ఆధారములు దొరకకుండుటంజేసి బార్డు సేటుబడ్డకి మరల విచారణ కంపబడకలసి వచ్చినది. హిందూదేశపు దావాలు అతి ఆలస్యముగ విచారణచేయుటకు చున్నవని 70 ఏండ్ల క్రితము మెకాలే ప్రభువుగారు తెలియజేసి ఇదంతయు మన కవమానకరముగ నున్నదనికూడ సూచించిరి. అట్టి యభిప్రాయాన్ని నేటివరకు బాపుకొనకుండుట చాల శోచనీయమని ప్రిన్సిపాల్ కౌన్సిలర్ న్యాయమూర్తి చక్రమార్పపు ప్రభువు గారు తీర్పుచెప్పి సందర్భమున ఆక్షేపించిరి.

ఇంగ్లాండులో గుట్టపుపంచెములు.

లండన్, జూలై 5:—న్యాయమార్శిటూల్ 28 నోబుల వరకును, యితర వోట్ల 12 నోబులవరకును గుట్టపుపంచెముల ను జరిపించుటకు బాకీసంఘమువారు నిశ్చయించుకొనిరి. కామన్సు సభలో అధికచట్టమును ప్రజేభిట్టిన పిదప కొంతవరకు చర్చజరిగినది. ద్విగుణాదాయము పన్నును విధించు చట్టమును రద్దుజేసిరి.

ప్రాన్య

శత్రువుల అత్యుత్తమ ప్రయత్నము.

లండన్, జూలై 6:— జూలై నాల్గవ తేదీనాటి సందేశములో పరాసు ప్రధానకార్యాలయము కర్తవ్యము లైటగు గారి విశేషము డిటలు విశేషికిరించెను.

నిన్నటిదినమున చెమినుడే డేమునర్త శత్రువు లలితీరముగ పారాడిరి. పరాసు రణరంగమున చేసిన దాడులలో నెల్ల దాని నుత్తమమైనదని చెప్పవచ్చును. ఎదిరింపబడిన రంగము 17 కిలోమీటరుల సుదూరము 11 మైళ్ళ పొడవుగలిగియున్నది. యుద్ధము రాత్రి చాలసేపటివరకును జరిగెను. అనేక దళములు యుద్ధమున ప్రవేశపెట్టబడెను. వారి వెనుకగూడ మరికొన్ని దళములు వచ్చెను. ఈవెనుక వచ్చినవారికి విశేష నష్టము గలిగెను. శత్రువులు విఫలమనోరథులైన మాత్రమున విడచిపెట్టబడక కఠినములవరకు వెంటింపబడిరి. గతవారము లో జరిగిన చిట్టరయుద్ధము లన్నిటియందును ఓడిపోవుటవలన గలిగిన నష్టము మెక్కిమారుగ పరిహరింపవలచి యాకస్మికముగ సర్వరాత్రుమున ననేక వైనికులతో కానిస్థలమున నతిగల్గు రంగము నెరవ్విరి. ఈప్రయత్నమున శత్రువు విజయమొందిన అబ్జర్వేటరీక్రెస్టులో క్షయంతులభాగము నాక్రమించియుండును కాని తుద కే యుద్ధమువలన లాభము నొందలేకుండుటయేగాక వాగు కందకములముంగట ననేక శవరూసుల విడచిపోవలసిన వారైరి. కర్నీ కాల్ ఫోర్షియా పీఠభూములకు మధ్య జరిగిన యుద్ధము మిక్కిలి ప్రశంసార్హము. అచట పరాసువారి రాక్రమించుకొనిన ప్రదేశము నూరు గజములకంటె నించుకయు పొడవధియులేదు. శత్రు లేమాత్రము విజయమొందినను వారు ద్వయించిన లాభములన్నియు బొందియుండురు. అందులకు వలయు కష్టనష్టములన్నియు బొందినను జగ్గము బాక అడుగు ప్రదేశమునైన జయింపలేకపోయిరి.

అనేక ఫిరంగియుద్ధములు.

లండన్, జూలై 5:— అనేక ప్రదేశములలో ఫిరంగి యుద్ధములు జరిగినవియు, రైమునదిలో 500 గుండ్లు పడినవనియు గతరాత్రి పరాసుఅధికారులు ప్రచురించిరి.

బ్రిటిషు అనస్కందనము.

లండన్, జూలై 6:— బ్రిటిషువారి సాముధ శకటములు రెండు బ్రిజనీ కిభరముల మీద నెక్కువనమును ప్రారంభించిన మాస్కోనుండి తంతువచ్చెను.

గ్రీసు

గోధుమల సరఫరా.

ఏజ్నస్, జూలై 5:— సెల్సోనికా వద్దనున్న మిత్రయంజలి వైస్యములకు 15 వేల టన్నుల బరువుగల థెనాసిదేశపు గోధుమల నిచ్చుటకు మంత్రివర్గము వారు తీర్మానించిరి.

రుష్యా

విదేశీకరమైన వృత్తాంతము.

పెట్రోగ్రాదు, జూలై 5:— పెట్రోగ్రాదు శ్రీదళముల వీచించు సమయమున డానుకేనక్క దళములును, ప్రత్యేకముగ పెన్సుకొనబడిన నావికులును గౌరవరక్షకపంక్తులుగ నుండిరి. వారి కెదురుగ, “మరణపూలము” పేట గాయములు తగిలిన వైనికు లందరును సమావేశమైరి. మరియొక దిశ నీనాతనదళమును గౌరవించు నిమిత్తము తురుమ్కాయుద్ధమున మహావిజయము జేకొనిన యోధులను లండనును నిలచి యుండిరి. ఆసమయమున ననేక శ్రీ స్వచ్ఛంద వైనిక దళము లాఆప్రదేశమునకు వచ్చెను. ఉత్సవానంతర మాశ్రీ పటాలము గంభీరముగ ముందుకు నడచిపోయెను. ఇదివరకు రణరంగములో ననమాన శైర్యమునకు రెండు వెంటుబాడ్డిక్రాసుల బహుమతి మొందిన బెచ్చకెరీవాసలిగారు వైన్యాధిపత్యమును వహించిరి. రాజద్రోహు లెవ్వరచ్చటికి రాలేదు. ప్రజలు తానహముతో నాప్రదేశమంతటను ముగిసిపోయిరి.

రుష్యను గనులు; అయోమార్గములు

న్యాయమార్శి, జూలై 6:— అస్సోసియేటెడ్ ప్రెస్సు వారి పెట్రోగ్రాదు విశేషము డిటలు తంతినిచ్చుచున్నాడు— రుష్యను వర్తక మంత్రిసంఘమువారి ప్రత్యేక ఖనిజపరిశీలన శాఖవారు, రుష్యగునులను, ఖనిజములను ఆమెరికావారికి మార్చివేయుటకు సిఫారసుచేయు నిశ్చయించిరి. ఖనిజశాఖాధికారి మాలియావకినగారు శాఖాధ్యక్షుడు నందలి శిలా లైలము, సీమబాగ్గు మొదలగు గనుల సేగాక సిచేయామందలి వివిధగునులను, అల్టాయియందలి బంగారు గనులను, కాకససు పర్వతములలోని రాగిగునులను, యూరల్స్ పర్వతమునందలి అయోమార్గములనుగూడ ఆమెరికాయాజమాన్యమున కొప్పజెప్పవచ్చునని చెప్పిరి. వాణిజ్యశాఖా సహాయమంత్రి ఆయోచనను బలపరచిరి. సాధ్యమైనంతవరకు రుష్యాకారిక్కులను, సాంకేతిక సహాయకులను పనిలో ప్రవేశపెట్టుట కమెరికావారియొకొనిన మాలియావకియాగారి యోచన ననుమతించుటకు సభవారియొకొందురు.

అయోమార్గముల సభివృద్ధి జేయుట.

రుష్యా అయోమార్గముల వృత్తాంతము నరయుచుండిన ఆమెరికాసంఘమువారికి పెద్దబండ్లను, ఇంజనులను ఉపయోగింపవలయునని సలహాచెప్పిరి. తాత్కాలిక దొరతనమువారి యనుమతి నాసంఘమువారివృద్ధి 7500 లక్షలకు విలువలేక నుమారు 225 కోట్ల రూపాయల విలువగల యంత్ర సామగ్రి కొనుగోయు సంయుక్తరాష్ట్రములకు వ్రాసిరి.

అమెరికా

22625 విమానముల వెంటనే నిర్మించుట.

వాషింగ్టన్, జూలై 5:— అమెరికా దొరతనమువారి ఏవియేషను బిల్లు ననుసరించి 22,625 విమానముల వెంటనే నిర్మింప నాజ్ఞ యొసగబడెను. అందులకు 6890 లక్షల డోలరుల ధనము మెసగ నంగీకరింప బడెను.

ఇంగ్లాండువారు ముఖ్యన్యాయ ప్రభువుగానున్న క్యాంపు డెల్లు గారిని విరిషు కన్వెన్షనున కధ్యక్షునిగ నియమింప దగునని సూచించబడెను.

జర్మనీ

గొప్పసమ్మెకట్టు

అమ్నటరుడం, జూలై 5:— 24 గంటల లోపుగ చాలమంది వర్తకులు సమ్మెకట్టిరి. పోలీసువారు, ఆర్మీక దళములు ముకపై నరికి అందరిని తుపాకులతో కాల్చి నారంభించిరి. సమ్మెకట్టిన వారిని, సమ్మెకట్టిన వారిని గూడ సన్నిలలో పొడిచిరి. అనేకమందికి గాయములు తగిలినవి. మంగళవారము నాడు దాడుకొన్న దుకాణములలో అండ్లెను వర్తక పాదరక్షకు దుకాణము కూడకలదు. స్పెయిను రాజుగారు తమ అంగరక్షక వైస్యమును, జనరలు అవినాను గారిని భర్తరపు జేసిరి.

హిందెనుబగ్గుగా రాష్ట్రీయా కేగుట

అమస్టర్డుము, జూలై 5:— బెర్లినునుండి యీక్రింద సమాచారము తెలియవచ్చెను. జర్మను నేనాము హిందెనుబగ్గు, యాడెండాపుగారలు ఆస్ట్రీలియా ప్రధానకార్యాలయముల కేగి వక్రవర్తిగారిని నందర్బంధిరి. ఆ సందర్భమున హిందె

బగ్గుగారు వక్రవర్తిగారి కత్తంతోతానూ వా క్యముల బలికిరని ప్రతిక లన్నిటిలో ప్రచురింపబడెను. “జలాం తగ్గుములు వాటిపని నంతయు నెరవేర్చునరకు మనము వేచియుండ గలిగితిమేని విజయముమనవడుటకుసందేహములేదు మనశత్రువుల నవి వెంటనే సంధిచేసికొన బలవంత మొనరించును. వారీసంగతి నెఱుగుదురు. అందులకే ఆశావరహిత ప్రయత్నముల నింకను జేయుచున్నాడు. అంత్యమున ఆస్ట్రీలియాలో జగ్గులకు గల స్నేహ మచలితమని ఆశను పలికెను.

టర్కీ

పేలనైన యుద్ధము

లండన్, జూలై 5:— మాస్కో రిటలు తంతి నిచ్చుచున్నాడు. గాజారణరంగము కందకములలో శత్రువులు మిక్కిలి డట్టముగ నుండిరి. మాస్కోయులు తురుమ్కుల కించుకయు విరామము వొనగలేదు. బ్రిటిషువారు తరచుగ శత్రువుల ముట్టడించిరి. వైమాని కాక్రమణలు విశేషవిజయ మొందినవి.

చీనా

ప్రజాపరిపాలన వాదుల సేన.

లండన్, జూలై 6:— టియంటును నుండి యిట్లాక తంతివార్త వచ్చెను. మరల వక్రవర్తిగారిని సింహాసన భ్రష్టునిగ జేయుదురని సంకోచింప బడుచున్నది. క్రొత్తప్రధాని టుయానుచి జూయిగారి యాజమాన్యమున 50 వేల ప్రజాపరిపాలనవాదుల సేన పీకింగు మీది కరుగుచున్నది. ఈక్రొత్త ప్రధానిక 15 రాష్ట్రములవారు దన్నుగా నున్నాడు.

వైస్యసహితముగ లొంగిపోయిన యెడల త్సమించెదమని వారు జనరలు చంగుమకొ గారికి వర్తమానమిచ్చిరి.

ప్రజాపరి పాలనాభిమానులు ప్రధాన సగరమును మూర్చుట.

షాంగాయి, జూలై 6:— నావికమంత్రి చెపింగివాంగు, నావికాధికారి సాచెంపింగు, ప్రధాన వైనికోవోగ్గులు, టాంగు షెయోకెటు, సన్యాయో సేను క్లగ్ హంగియా మొదలగువారు లనేకమంది గలసి ప్రజాపరిపాలక ప్రధానసగరమును షాంగాయికి మార్చుకొనెనని తీర్మానించిరి. ఆ సందేశమును పీకింగునకు తీసికొని వెళ్లుటకు వారివరలో ప్రధానిగా నున్న లియూయన్ హంగుగారిని షాంగాయికి బోవగొరిరి. లియూయన్ హంగుగా రిచటికి వచ్చినవెంటనే స్థితిగతులు విశేషోపద్రవకరములుగ పరిణమింపవలెవు.

ప్రజాపాల కోద్యమాభివృద్ధి.

షాంగాయి, జూలై 5:— ప్రజాసామ్రాజ్య సహభ్యక్షుడు సామ్రాజ్య వైనిక నాయకు నధిక్షేపించుచు మరల క్రిందటి వక్రవర్తిగారినే సింహాసనమున నుడవలసినదని గచ్చురు లందఱి కొక ప్రకటన నడిపి. ప్రజా పరిపాలకాభ్యక్షుడు జాపానువారి ఫలములో దాగిన్నాడు. ప్రజాపరిపాలక పాక్షికోద్యమము నిరదిర మభివృద్ధి నొందుచున్నది.

స్వీడను

అంగరక్షక వైస్యమును తొలగించుట.

షేడ్రిడు, జూలై 6:— రాజగారు తమ కోటలకు కాపు పెట్టబడిన యంగరక్షక వైస్యమును జనరలు అమినారు సహితముగ తొలగించిరి.

పిన్న పము

ఇందునల్ల సకల జనులకు తెలియచేయడమే మనగా: ఆదవాని తాలూకా మడ్డిలింగడహల్లి గొడప్పగారి తిమ్మారెడ్డి భార్య రామక్క తన కొమారునినుంచి చెందిన అత్తని పరాధీనముచేయవలెనని ఉద్దేశించియున్నది. ఆ అత్తకి చిన్న వెంకన్న గొడు అయిన నేను ఉత్తరవార్కుగా నున్నాను. యెవరైన దానిని దానము, విక్రయమునకు గాని, ఆయకముగా గాని తీసుకొన్నయెడల నేను తెచ్చే దావాకు బాధ్యులుగా నుండును. గొడప్పగారి చిన్న వెంకన్న గొడు.

వృత్తాంతములు

అనేక స్థానముల పక్షమున జర్మను జలంతగములు ముంచివేసెను.

రంగూను నందలి అమెరికను బంత్యాములలో ఆమెరికా సావ్యతంత్ర్య దినసంతోషమును జరిపిరి.

న్యాయమూర్తి మాంగుళాకొంగారు బర్మా ప్రభుత్వ న్యాయమూర్తిగ నిర్ణయపడిరి.

హిందూదేశ భూగారమున ప్రస్తుతము 20 కోట్ల రూపముల విలువగల వెండినాణెములున్నట్లు తెలియుచున్నది.

ఎట్టిను మాంబుగారు కొలది దినములలోనే పురస్కారములను గ్రహించి తమ సేవలను ప్రదర్శించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

గుంటూరుజిల్లా, బాపట్ల తాలూకా, ఇనగల్లు గ్రామముల నెలకొల్పబడిన, ఆధ్రంవాటి గ్రంథశాలగారము యొక్క సాంఘికసేవకు ఈ నెల 20 వ తేదీన జరుపబడును.

దాదాభాయి నాగోజీగారి పరణమును గూర్చి రాజప్రతినిధిగారు విచారించుచు నిల్చియున్న ప్రభుత్వానికి తమ సానుభూతిని నాగోజీగారి కుటుంబమునకు తెలుపవలసినదని రాజప్రతినిధిగారు కోరిరి.

గత శనివారమునాడు నువారావిలియాలో 93 ఏండ్ల వయసుగల యొక మహావృద్ధుని పిన్కలతో కాల్చుకొని ఆత్మహత్య గావించుకొనెను. వానిని వైద్యశాలకు తీసికుపోయిరి. కాని మంగళవారము రోజున ఆతడు మృతిచెందెను.

కలకత్తా కాంగ్రెస్ సమావేశములో నొక యింటియందు జనియ బాల ఫౌంటెన్ ఆను వంగదేశపు స్త్రీ ఊరిపోసికొని గత సోమవార ముదయమున చనిపోయెను. ఆమెను మూర్చ జబ్బుండినట్లు తెలియుచున్నది.

కలకత్తాలో వంగదేశీయుల కొకడు ఒక పాశ్చాత్యునికి బండికట్టుట కంగీకరించనందున నతడు బండివానిని తుపాకితో కాల్చి చంప ప్రయత్నించెను గాని తుపాకికుండు బండి వాని కాళ్ళకు తగిలిపోయిన వాడు చనిపోలేదు. వానిని వైద్యశాలకు దుండిరి.

అలప్పురుగారు సామూహిక విద్యరలన సంపాదించిన ద్రవ్యములో సగమును సిద్ధా రెడ్డుక్రాసు సంఘ నిధికి యిచ్చుట కంగీకరించిరి. అనంతరం ఖిలూజున మధ్యాహ్నము ఆయనకు 50 రూపాయలు వచ్చినవి. అందు 175 రూపాయలు రెడ్డుక్రాసు సంఘమువారికి యిచ్చబడిన ఈమాదిరిగా అలప్పురు గారు ఇండియా దేశపు ముఖ్యస్థలములకు 2500 రూపాయలను ఇచ్చిరి.

మూడు మాసములు కనీసము విధింపబడిన జేములను వానిని వారావిలియానుండి కండిలైలునకు తీసుకు పోవుచుండ గంపొల్లాచే మనుష్యుడు వచ్చునప్పటికి వానికి కావలియున్న భటుడువానిచేత సంకల్పన చేసివేసి ఆగ్నేయమైతెను. రైలు బండిగది తలుపు తెరచియుండుటచేత వాడు తటాకున బండి నుండి క్రిందకు దుమికిపారిపోవుచుండెను. కాని తక్షణమే కావలి భటుడువానిని పట్టుకొని మెజిస్ట్రేటుగారి యొద్దకు తీసికొనిపోయెను. అదివరకు విధింపబడిన ఆ మాసములకేసుకు మరియొక మాడు మాసమును కేసుచేర్చబడెను.

జూలై 5వ తేదీన ప్రేమువెల్లెడను హోటలులో కామ గాల్లు పిల్లను ఆను 34 యూరోపియను యువకుని కేసుకు పడియుండెను. ఇతడొకప్పుడు కామ్యును ముగ్గురు మిల్లు క కథికారిగ నుండెడిగాని పదవ రోగము వచ్చి ఆసుపత్రి లో కొన్ని దినములుండెను. బుధవారమునాటి సాయంత్రమున కతని శరీరములో నేమియు విశేషము గన్పించలేదు. ఇంగ్లాండును కొక స్నేహితునితో బోవలయు నన్నితడు 2వ తేదీన బొంబాయికివచ్చెను. రెడవ అంధ్రముండి క్రింద పడినావుటచే నాత డాకస్మిక్ముగ చనిపోయెనని విచారణా సంకరము తెలిసెను.

మాహానుండి ఉదయమున నేనుక రైలుబండిలో బయలుదేరి పోయితిని. సుమారు 89 1/2 మైళ్ళ దూరము పోవునప్పటికి ప్రేరువాను నుండి పొగవచ్చుట గాఢమైనది బండిని ఆపివేసెను. పొగ క్రమక్రమమున అధికమయ్యెను. బండిని తక్కిన బండ్లకుండి వేలుచేసిన తరువాత దాని తలుపులు తెరచిరి. మంటలు పైకివచ్చెను. ఆ స్థలమున దొరకిన జలమునంతను పోసి నను మంటలు చల్లారలేదు. బండిలో వెట్టెలు వస్త్రాలు కొన్ని తీయబడినవి కొన్ని కాల్చిపోయినవి. కొన్ని గంటలకు నిప్పు మంటలు చల్లారెను ఆ బండిని మహాలో విడిచివెట్టి రైలు సాగిపోయెను.

లలిత అనుచేత్ర స్త్రీయగు హా రావై పునుండి కలకత్తా వైపుకు పోవుచుండెను. దానినిండి క్రిక్కిరిసి కలకత్తాకు పోవువా రుండిరి. వందెనంద స్త్రీయగు ఒక ప్రక్క కథికముగ వంగినది. అందుచే స్త్రీయగునికి దిగుచుండిన 6,7 గురు మనుష్యులు వందెనకు, స్త్రీయగుకు మునుమునపడిరి. వారి నలిగి చని పోయెదరను నుద్దేశముతో పడవలోని వారందఱును రెండవ ప్రక్కకు పోయిరి. కాబట్టి నీటిలో పడినవారు చనిపోలేదు. కొంతమంది నీటిలో నీడిరి. కొంతమందిని కళాసులుపైకి లాగిరి. కొంతమంది బట్టలు నీటిలో కొట్టుకొనిపోయినవి. కొంతమంది కాగితములును రూపాయలును పోయినవి. ప్రాణనిష్ఠము కలుగలేదు.

సిద్ధా నగరమునందలి పెంటుజాను అంబులెప్పు సంఘమువారి ప్రధానకార్యాలయమునుండి వచ్చిన నివేదిక ప్రకారము క్రిందటి అక్టోబరు 1-వ తేదీనుండి గత జూను మాసంతమున కీసంఘమువారు హిందూ బర్మాదేశములలో ప్రభుత్వ చికిత్సాసౌకర్యములు 11,953 గురుకు నేరపబడెను. 787 గురుకు గృహవీరకారచర్యము, 1,216 మందికి గృహవీర గృహశాస్త్రమును, 66, ఆరోగ్యశాస్త్రమును బోధింపబడెను. నీటిలో 5,9625కు సర్టిఫికేట్లును, 165 రకు పాఠ్యములును, 555కు మెదాలియములును, ప్రభుత్వచికిత్సకుండు 57 రకును, గృహవీరకారచర్యలందు 417 రకును. గృహవీర గృహశాస్త్రమునందు 309 రకును, ఆరోగ్యశాస్త్రమునందు 35 గురుకును మంచిపాండిత్యము నొందినందులకు బహుమతు లొసగబడెను.

నిర్బంధవాసములు గుంటూరు పౌరజనసభ

ఒకతంతివార్త
మండలము నందలి ప్రముఖులందఱును కలసి ఆహ్వాన ప్రతీకల సంవిధి. నిన్న (6-7-17) సాయంత్రము చలమయ్యగారి సత్రమున గొప్పసభ జరిగినది. 1000 మంది వచ్చిరి. ఉపన్యాసములు గంభీరముగను ఆత్మవిగ్రహముతో గూడినవి గను యుండెను. నవ్వునకైన నొక్క స్వదేశ వస్త్రములనే ప్రజలు ధరింపవలెను. నిర్బంధవాసశిక్షలు రద్దు పరుపబడువరకును శాసనసభ్యులు శాసనసభల కేగరాదు. హామయూలు విధానము ననుసరింపవలెను. అను తీర్మానము తేకగ్రీకుముగ సంకీర్తించబడెను.

విసెంటు నిధి

5-వ తేదీన ప్రకటితము 8818-11-2. బర్మాలోని నై ప్రేము టి. ఎస్. లాడ్జిలోని స్త్రీలు ఎస్. కాచెయ్య గారిద్వారా 100-0-0 కోట్లచిండిరాయంశ్రీశాలవారు 100-0-0 వి. శేషప్పగారు గుత్తి 30-0-0 ఈమేర్వారంగారు గుత్తి 30-0-0 సివంగంకందాలు 25-0-0 వై. శేషప్పగారిగారు గుత్తి 20-0-0 మిరునయ్యగారు సాహెబుగారు గుత్తి 10-0-0 ఒక మహావృద్ధియుడు గుత్తి 10, ఒక మిత్రుడు మాసచందా 10-0-0 ఆకగిరి రావుగారు మదనపల్లి మాసచందా 10-0-0 రూపావతారం శేషశాస్త్రిగారు ప్రొద్దుటూరు మదనపల్లిరూ. 10-0-0 డి. గురుమూర్తిగారు (మాసచందా) రూ. 7-0-0 వి. రాజగోపాలంగారు రూ. 7-0-0 పి. ఆర్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు రూ. 5-0-0 డి. రామయ్యగారు రూ. 5-0-0 ఆర్. శేషగిరిరావుగారు రూ. 5-0-0 ఎస్. పట్టాభిరామరావుగారు రూ. 5-0-0 మాసచందాలు (చిల్లర) రూ. 5-0-0 జే. పి. మానుమంతరావుగారు రాయపేట - గుంటూరు రూ. 5-0-0 శాంతాభాయిగారు యోటమలు రూ. 5-0-0 ఎస్. వి. కృష్ణమూర్తిగారు ప్లేడరు ప్రొద్దుటూరు 5-0-0 ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యం పెట్టిగారు 5-0-0 పేరూరు వేంకటసుబ్బయ్య పెట్టిగారు 5-0-0 వంకడారి రంగయ్య పెట్టిగారు 5-0-0 రామానుజుపెట్టి గారు శే. ఎస్. కుప్పరావుగారు (మదనపల్లి) 5-0-0. మాసచందా: శకుంతలాబాయిగారు 2-0-0 మాసచందాలు 28-8-0 వైష్ణవదాసుగారు కంచి భిక్షాటనము 1-13-0 చిల్లరలు 2-8-0 ఇతర మొత్తములును కలసిన మొత్తము రూ 9531-2-8.

రొనాల్డు మే. ప్రభుత్వ గారు
స్వపరిపాలనాసమయము.
కలకత్తా, జూలై 6:—దక్కా పురవాసు లాదరణపూర్వకముగ నర్పించిన స్వాగతోపన్యాసమునకు ప్రస్తుత ప్రముఖుల గవర్నరుగా రిటుల బల్లిరి:—అధిక స్వపరిపాలనాధికారమును మీ రాతురతతో వాంఛించు చున్నారు. దానివిషయమున నే నొకటిరెండు హెచ్చరిక మాటలు చెప్పవలసియున్నది. లేకున్న నెవరేలేని యత్యధికపు టాశల బెట్టుకొని మీరు మోసపోతుండుటకు నెనిమాటల బలవలసియున్నది. నాపరిపాలనా కాలముననే యాలోచిక సిద్ధింపవచ్చునని మీలో కొందఱు బలకు ముకులకు మారుమాటాడక యూరవండిన ధైయనా సమృద్ధి గనబరచితివేని నేను మీకు వందక స్నేహితుడనగుదును. అట్టి నమ్మకమేదైన గలిగి, దానియందు మిక్కిలి సమృద్ధియుగలవాడు వారమాగమున నున్న పలునిధములగు బాధలగుచ్చి యియమకము దలపోసి యుండనోపదు. రెండు సంవత్సరముల క్రింద బొంబాయిలో జరిగిన జాతీయ మహాసభాస్వరూప దాలోచన పూర్వకముగ చెప్పినదంతటి నిట్టి వారందఱు జాగ్రూకతతో పరికించిన నాగవ్యస్థానమును జేరుటయుం దనేక వత్సరము రెంతయో శ్రమపడ వలయునను సంకలి వ్యక్తులగును. ఎప్పుడో నొకదినమున సామ్రాజ్యముం స్వపరిపాలనము లభించుట వాస్తవము. కాని అదిచాల యోషికతో విశేష జాము వరకు చేసిన సంకల్ప తపశు శ్రమ ఫలితము గరాగలదు. అంతియగాని ఒకకలము పోటుతో మాత్రమే దిశిస్తుకలమున లభింపగలుగుట మహాహ్యము. అందున లన నిలకడగ దాని గూర్చి పనిచేయవలసిన మూడుభిప్రాయము గాదు. తొందర తొందరగా కట్టబడిన కోట దృఢముగ నుండజాలదు. భాగుగ నాలోచింపబడి సున్నితముగ నేయబడిన పునాదిమీద జాగ్రూకతో సానుభావముగ దృఢప్రయత్నములన నది చేగూరగలదు. అట్టి యాదర్శమున కయి మీరు చేయు ప్రయత్నముల నన్నిటి నేనత్యుత్సాహముతో ప్రోత్సహింపచి ప్రేమాపురస్కరముగ సహాయము మొనగదను.

ORIENTAL

Government Security

LIFE

Assurance Co. Ltd.,

ESTABLISHED 1874. HEAD OFFICE-BOMBAY

LOW PREMIUMS. LIBERAL CONDITIONS

Prompt Payment of Claims.

Egmore, Madras, 19. March 1917.

DEAR SIR,

I have your letter dated to-day and the cheque in settlement of my policy, as the Policy fell due only yesterday. I greatly appreciate the celerity with which my claim has been settled. I also take this opportunity to express my appreciation of the courtesy and consideration which I have always had in my dealings with your company both when I was dealing direct with the Head Office at Bombay and since my policy was transferred to the Madras Branch.

Yours Sincerely,

P. Rajagopalachariar

Member of Council,
Government of Madras.

Wanted Immediately

Agents on fixed salaries and Commission required in all important Towns of Ganjam, Vizagapatam, Godavari, Kistna, Guntur, Nellore, Cuddapah, Kurnool, Bellary, Chittoor, and Anantapur Districts.

Apply to—

The Superintendent of Agents
ORIENTAL LIFE OFFICE
C/o POST MASTER,
BERHAMPORE (GANJAM)

OR TO:—

The Branch Secretary
ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,
Post Box No. 8, Madras.

THE GREAT WAR

Republican Troops Marching on Peking

Mesopotamia Commission: Lord Hardinge's Statement

RUSSIAN WOMEN SOLDIERS: INSPIRING SCENES

FAILURE OF GERMANY'S GREAT ATTACK ON CHEMIN-DE-DAMES

INDIAN LAW'S DELAYS: PRIVY COUNCIL'S STRICTURES

FURTHER INTERESTING PARTICULARS OF BOMBAY LOTTERY

[REUTER'S AGENCY.]

Great Britain

The Mesopotamia Report.

Findings and Observations.

(Delayed in Transmission.)

LONDON, July 6.

The Report of the Mesopotamia Commission, as summarised in the newspapers, occupies eleven columns. The actual findings of the Commission take the chief place, but recommendations and general observations are largely quoted. Among the latter are recommendations concerning military reform under four heads. In the first place the existing military organisation is over-centralised at its head. Secondly, the aim of administrative reform in India should be devolution of responsibilities and duties from the overcentralised bureaucracy of the Supreme Government at Simla. Thirdly, changes should be made in the Indian Military Administration enabling the Commander-in-Chief adequately to perform his duties as such. Fourthly, the Secretary of State should enquire into the system of promotion of British Officers in India, the system of reserves for native troops, and certain other questions which had been brought before the Commission. The Report deals stringently with the disputes between the Indian and Home Governments, especially regarding reinforcements which was only ended by the latter's definitely ordering the former to send reinforcements, thus relieving the Viceroy of the responsibility for denuding India. The Commission concludes:—If the Councils of the Secretary of State and the Viceroy are to be dispossessed of their old powers such a change should be effected openly by an Act of Parliament. The Commission differentiates between the Indian Government's error of judgment in advocating the advance on Bagdad which might have happened in any campaign, and their failure adequately to minister to the wants of the forces in Mesopotamia. They ought to have known what were its wants and requirements. It is true that their military system was cumbersome and inept. It was, however, within the power of the Viceroy and the Commander-in-Chief to have established more effective procedure and closer touch with the expedition itself.

The Exposer of Defects.

In the House of Commons Mr. Chamberlain stated that he intended to bring to the notice of the Government of India the conduct of Major Carter, who exposed the Medical defects in Mesopotamia with a view to his receiving suitable recognition.—(Cheers.)

Further Findings.

ALLAHABAD, July 6.

LONDON, June 27th.—The Mesopotamia Commission find that Surgeon-General Hathway made a misleading report on the condition of the wounded. Sir William Babbie, Director-General of Medical Services up to June 1915, is described as an officer of ability and knowledge but he did not bring these qualities to bear upon his task and accepted obviously inefficient medical provision without protest and without any adequate effort to improve it. His successor Surgeon-General Macneice, although he is found to have despatched from Mesopotamia when sent there to report in January a very inadequate representation of what had taken place, is described as thoroughly desirous of fulfilling his duties, but he was a man of advancing years and diminishing strength and proved unequal to his position. The report states elsewhere that while the conditions of the campaign in Mesopotamia required a standard of preparation above the ordinary the Indian army on the outbreak of war was below the ordinary standard, owing to the campaign of military economy pursued for many years by agreement between the Home and Indian Governments. The supply of artillery had been cut down both in quantity and quality while the army was equipped only for frontier warfare against savage tribes. As regards mechanical equipment, guns, etc., was in a less favourable position to confront modern troops than in the time of the South African War and the reserves of both person and material had been reduced to a very low ebb.

The Mesopotamia Commission

Lord Hardinge's Statement.

India Absolutely Bled White.

Her Loyalty Praised.

LONDON, July 6.

Lord Hardinge made his statement to-day on the report of the Mesopotamia Commission.

Lord Hardinge sat on the Cross Benches and when he rose to speak there was a large attendance of Peers while Peers and members of the Commons thronged the galleries.

No Eminent Lawyer on the Commission.

Lord Hardinge regretted that the Commission had not included an eminent lawyer accustomed to sift and weigh evidence with technical knowledge and experience, also that the whole of the evidence taken before the Commission could not be published. He believed that if it had been possible to publish it a different impression regarding at least some points that had attracted public attention would have been created. As it was the impression that must have been conveyed to the ordinary reader was that India had practically made no serious effort in the war and that such effort as had been made was made grudgingly and under pressure from Home. That such was not the case must be well known to their lordships but he feared that the publication of the report in India might create the impression that the efforts and sacrifices of India had been inadequately appreciated.

No Reference to India's Great Military Effort.

The report scarcely referred to the greatest military effort in the history of India in the despatch of expeditions to France, Egypt, and East Africa before the expedition to Mesopotamia had even been contemplated nor was any account taken of the fact that owing to the readiness of India to assist by giving with an open hand all she had in the initial stages of these three expeditions her military resources and reserves of equipment and stores of all kinds were almost exhausted before even the inception of the idea of a campaign in Mesopotamia. Lord Hardinge proceeded to show that the Government of India had greatly exceeded the limits fixed by the Nicholson Committee both in regard to raising troops and to the military expenditure. He pointed out that the Commission admitted that there was no proof that the Finance Department of the Government of India had refused any urgent military demand. Lord Hardinge recalled India's efforts in other theatres of war.

India Denuded of Troops.

He stated that approximately eighty thousand British and 2,10,000 Indian troops, all fully trained and equipped, had been sent overseas compared with the eighteen thousand which was the previous record of an overseas expedition from India. He emphasised that for some weeks before the arrival of the Territorials the British Garrison in India was only fifteen thousand and thus the safety of India had been imperilled in the interests of the whole Empire. He took the risk confidently because he trusted the people of India and he was proud to say that they had fully justified his confidence. Lord Hardinge emphasised that from the moment of the outbreak of the war it had been the steady policy of the Government of India to give readily to the Imperial Government of everything it possessed both in troops and War material.

India Bled Absolutely White.

It was no exaggeration to say that India was bled absolutely white during the first weeks of the war. There was then no question of an expedition to Mesopotamia, the Government of India's sole preoccupation being to make every possible sacrifice in order to secure the successful prosecution of the war in France. After the commencement of the operations in Mesopotamia India's own needs became pressing and the results of her previous sacrifices began to be severely felt. It was then India's turn to make repeated and insistent demands of the War Office most of which were either refused or given sparingly owing to what was held to be the even greater need of the British forces in France.

Advance on Bagdad.

After dwelling on the frontier and the internal difficulties of India in 1914 and 1915 Lord Hardinge dealt with the question of the first advance on Bagdad in which connection he read an extract from a telegram from the Government of India to Mr. Chamberlain dated October 6th 1915 which had not appeared in the Mesopotamia Report showing that the Government of India had declined to allow Sir John Nixon to go beyond Kut unless another Indian division were sent from France. He also quoted a private telegram which Lord Hardinge had sent to Mr. Chamberlain on the same date and only part of which had appeared in the report in which Lord Hardinge after emphasising the importance of the capture of Bagdad concluded by saying "I put forward these considerations to be weighed by Mr. Chamberlain and the Imperial Government for I fully realise that it is for the Imperial Government to decide where and how our forces can be used to the best

TELEGRAMS

effect." A private telegram sent on the following day stated that Sir Beauchamp Duff shared these views. Lord Hardinge declared that the omission of these telegram from the report required an explanation. Lord Hardinge continued that the expedition would have remained at Kut but for the fact that on October 8th, Mr. Chamberlain telegraphed to Sir John Nixon asking what additional force he would need to hold Bagdad. He also privately telegraphed to Lord Hardinge stating that the Cabinet were so impressed by the great political and military advantages of the occupation of Bagdad that they would make every effort to supply the necessary force and asking whether Lord Hardinge was satisfied that one division would suffice. Sir John Nixon's reply was such that there was practically no alternative to advance. Having private information that the Gallipoli expedition was not going well and bearing in mind the views of the Cabinet Sir Beauchamp Duff and Lord Hardinge concluded that to veto the advance would be a case of civilian interference with the military plans at the same time they emphasised the necessity for reinforcing Sir John Nixon by a division which should reach Bagdad within a month of its capture. Referring to a private telegram from Mr. Chamberlain regarding the conceivable concentration of sixty thousand troops in Bagdad which had not been transmitted to Sir John Nixon Lord Hardinge stated that if the warning had been so serious as the report implied the General Staff in London ought to have conveyed it officially to Sir John Nixon.

The Medical Arrangements.

Dealing with the Commission's statement that this action in regard to medical arrangements was insufficiently strenuous and peremptory Lord Hardinge said it was not easy to know what further action he could have taken without exposing himself to the charge of excessive civilian interference in military matters. Private rumour said that things were going badly but official report said things were going well. It was his first duty to ascertain the truth but even before the despatch of the Vincent Mission he took every possible measure to improve the medical situation.

Difficulties of the Viceroy.

Lord Hardinge emphasised the difficulties of the Viceroy personally supervising the medical arrangements on a river three thousand miles away amidst the other heavy labours of governing a country bigger than Europe with over three hundred million inhabitants. Referring to the sharp telegram from Sir B. Duff to General Cowper, Lord Hardinge explained that it was sent because General Cowper telegraphed under Sir John Nixon's name and without Sir John Nixon's knowledge. Lord Hardinge did not remember seeing the telegram before it was published in the report. He would not either have instigated or sent such a telegram.

Charge of not Consulting Executive Council.

Regarding the question of the Viceroy's Executive Council Lord Hardinge denied that the procedure was unconstitutional. Referring to private messages between the Secretary of State and the Viceroy Lord Hardinge said he inherited the system which he saw no reason to change because it was convenient and expeditious. Alluding to Mr. Wedgwood's minority report attacking himself Lord Hardinge drew attention to Mr. Wedgwood's admission that he was not present when Lord Hardinge was examined.

37 Years of Service to the Country.

Lord Hardinge concluded by recalling that he had 37 years of honourable service of the Crown. He had held two of the highest offices in the State and had prolonged his Viceroyalty at the request of the Government purely out of a sense of public duty and in spite of personal inclination. He had throughout constantly endeavoured to do his duty with a single purpose during a period of exceptional strain and in face of abnormal difficulties. "I may have failed in my endeavour but such a verdict should only be given in the light of India's military effort taken as a whole and the internal situation of that vast Empire and it should be endorsed not only by my countrymen here but by my fellow-subjects in India to whose continued confidence and good opinion I attach the highest value. It is in the light of this wider outlook that my administration should be judged.

Lord Curzon's Statement.

In the House of Lords Lord Curzon said that the House had listened to Lord Hardinge's statement with the respect due to his character and position and asked the House not to proceed further with the matter to-day in view of the likelihood of a general discussion in both Houses in the course of a week. The House agreed.

Discussion In the Commons.

LONDON, July 6.
In the House of Commons Mr. Bonar Law stated that Lord Hardinge had not resigned. He gave assurance that pending the discussion on the Mesopotamia report no person censured by the commissioners would be promoted. Mr. Bonar Law hoped to be able on Thursday to name a day for discussion. Mr. Macdum Scott suggested that Indian estimates might be brought in as many other matters arising from the report could be discussed then. Mr. Bonar Law promised to consider the suggestion. In reply to Mr. Devlin Mr. Bonar Law said he was sure Mr. Chamberlain did not intend to make a personal explanation. He believed that Mr. Chamberlain considered, as he did, that such an explanation was unnecessary. Whatever line Mr. Chamberlain took he would take it in the debate.

Depth of Feeling Aroused

The "Times" says that the wellfilled benches in the Lords no less than the crowded galleries showed the depth of feeling aroused by the Mesopotamia report. Although Lord Hardinge's statement brought to light few new facts it was accepted as an important addition to the material on which the public and eventually both the Houses of Parliament will announce their final judgment. The debate for which Government has promised facilities can hardly be delayed beyond the next week. It is true that Government has not yet decided the nature of their disciplinary measures but when it gets the law officers' opinions and the precedents before them the decision cannot be long postponed. Some Members of the Commons demand the publication of the evidence but this is an obvious impossibility during the war. The

TELEGRAMS.

"Times" says, that the essential part of Lord Hardinge's statement was his reminder of India's unprecedented contribution to the war and incidentally of the relatively small part Mesopotamia played in the sum total of his own responsibilities. Lord Hardinge's contention that he had to invade Mesopotamia after he had lavished his crack troops and the bulk of military resources on other fronts carries weight and obviously impressed the Lords. Equally admissible was his narrative of the internal difficulties. It is the importance of remembering India's total effort in the war which justifies Lord Hardinge's statement in circumstances of privilege denied to his colleagues. At the same time we cannot agree with him for a moment that the Commission was at fault because it dismisses these considerations in a few lines. Its business was Mesopotamia. Lord Hardinge at no point indeed made any impression on the general accuracy of the majority report but he knocked the bottom out of Mr. Wedgwood's far too violent minority report when he pointed out that it was framed without the slightest effort to examine its principal scapegoat. The "Times" says that Lord Hardinge's closing words deserve respect for in effect he claimed to be judged not only by his own countrymen but by the hundreds of millions over whom he ruled with acknowledged success for a period which was extended not by his own desire beyond the ordinary term of Vicerealty. It is common knowledge that he enjoyed the esteem of the people of India to an unusual degree. He governed them during a most critical time we have ever known in India with one exception and never lost their goodwill even in the most trying moments and on his return home the most favourable verdicts were rightly passed on his internal administration. These things should not be forgotten. Too many critics who are foremost in clamouring for Lord Hardinge's head, or either those who are constantly imploring us to trust the soldiers which is exactly what he did with most unfortunate results, are now exactly those who last year were bestowing him with excessive praise for the sympathy he had shown to Indian aspirations. More consistency and a better memory, the "Times" adds will be required when the time comes for the final verdict. "Our own view is that Lord Hardinge's statement yesterday does not shake the conclusions of the Mesopotamia Commission or dispose of a scene of perspective to public judgment of India's effort under his rule."

Stop the Exodus to the Hills.

The DAILY TELEGRAPH remains from criticising Lord Hardinge for restraining the general debate because no moment could be too soon for insisting on the magnitude of India's contribution to the war. The Journal points out that Lord Hardinge was silent on one matter which general common sense has seized upon as most deplorably weak and unbusinesslike of all the administrative blunders with which the commissioners dealt with namely the practice of governing the Indian Empire to say nothing of conducting a military effort of unparalleled magnitude from a hill top in the Himalayas. The Journal says that a thorough reform of the higher command and the administration of India which is a proved and pressing necessity should firstly include the removal of this strange institution.

King's Fund for Sailors.

Jellicoe's Speech on Remarkable Exploits.

LONDON, July 6. King George's fund for Sailors was inaugurated at Mansion House to-day. It was announced that Prince Albert was President. The object of the fund is to secure more efficient aid for Marine Benevolent Institutions. The List of subscriptions was headed by the P. and O. with £3000, Lord Incheape £1000 and several shipping companies £1000 each. The total hitherto exceeds thirty thousand.

Sir John Jellicoe in a speech dwelt on the difficult tasks of the mercantile marine and the navy against enemy's methods of despair. He described the wonderful acts of bravery of the merchant seamen including those of the Drifter "Gowantee" which was armed with one six pounder. Three Austrian cruisers ordered her to surrender but the Drifter's captain replied by calling for three cheers and firing the six pounder. The Drifter escaped. Sir John Jellicoe added that that was the spirit which would win war and win it quickly.

Premier's Visit to Grand Fleet.

Questions of Naval Policy.

LONDON, July 6. The DAILY MAIL in an editorial article says that Mr. Lloyd George in his recent visit to the Grand Fleet doubtless learned the opinion of the most active and progressive officers and is now in a position to decide upon our naval policy. It is necessary to bring the strategists to the Admiralty and to place them in charge of the Operations Department. The need of such action is expressed by continuous submarine losses.

New South Wales Premier.

Escapes from Death at the Front.

LONDON, July 6. Mr. Holman, Premier of New South Wales had a remarkable escape from death while visiting the front in France. A heavy shell exploded a few yards away and Mr. Holman was knocked down bruised and his clothes torn. He was taken to Headquarters suffering from a severe shock but did not go into the hospital. It is hoped that he will completely recover.

Shipowners' Profits.

Mr. Bonar Law's Disclosures.

LONDON, July 6. Mr. Bonar Law, replying to complaints in the House of Commons that Government was ruining shipowners, said it was absolutely disgraceful that any class in war time should be able to make such profits as he was about to disclose. He invested £8,110 sterling in fifteen companies, all tramp steamers, and received £9,623 interest in 1915 and £3,847 in 1916 exclusive of excess profits. One steamer had been sold or sunk. He had invested two hundred in that ship and besides handsome dividends received a further thousand.

Powder in German Bombs.

A Physician's Warning.

LONDON, July 6. A Physician at the London Hospital utters a warning against handling the powder from German bombs. He says that on June 2nd he treated fourteen cases of severe dermatitis, some already septic, due to handling material impregnated with dust from the explosive.

British Cars Open and Attack.

LONDON, July 6. A telegram from Moscow says that two British armoured cars opened the attack on the Berezany heights.

V. C. Heroes' Gallant Deeds.

LONDON, July 6. The "London Gazette" announces the award of the following Victoria Crosses:—

SEC. LIEUT. ARTHUR HENDERSON, already the holder of the Military Cross, Argyll and Sutherlands, for most conspicuous bravery. He led an attack through the enemy front line and captured and consolidated the objective. He was subsequently killed.

PRIVATE J. READITT, South Lancashires, when working down a deep water-course, he advanced five times, despite close range machine-gun fire. On each occasion he drove the enemy back three hundred yards, and subsequently on his own initiative organised and carried out several more advances and held out for a long period, despite counter-attacks, saving the left flank of his battalion.

Indian Law Delays.

Strong Criticism in Privy Council.

LONDON, July 6. In the Privy Council Lord Buckmaster, delivering judgment in the dispute between the Government of India and certain landowners about the proprietorship of certain alluvial lands in the valley of the Ganges, pointed out that the litigation began in 1902. It was deplorable that even now their Lordships had not the materials necessary to dispose finally of the case which must therefore be remitted to a subordinate judge. It was now seventy years since Lord Macaulay pointed out that delay in Indian litigation constituted a reproach upon our administration and their Lordships regretfully felt that the reproach had still to be removed.

Racing in England.

Jockey Club's Decision.

LONDON, July 6. The Jockey Club has decided to allot twenty-eight days to racing at Newmarket and twelve elsewhere.

More Beer.

A Statement Regarding Quality.

LONDON, July 6. During a further debate in the House of Commons on the additional brewing of thirty three per cent of beer, Sir George Cave said that thirteen per cent would be low gravity brew for agricultural and munitions workers.

The Double Income-Tax.

ABOLITION PROPOSED IN PARLIAMENT.

Chancellor's Reply.

LONDON, July 6. During the Committee stage of the Finance Bill in the House of Commons to-day the proposal was made that deduction should be made from the British income-tax where the Dominion income-tax had been paid equivalent to the amount of that tax but not exceeding three shillings and six pence in the pound.

Mr. Page Croft and other speakers urged that the income-tax for the Dominions was mainly a war tax and was the last tax that should be doubled here.

Mr. Wilson Fox strongly supported the proposal as a simple act of justice. Referring to statements that the double income-tax caused the removal of the head offices of companies from England to the Dominions he emphasised the importance to the trade and revenue of Great Britain of having head offices here.

Sir George Reid strongly pressed the matter upon the Chancellor's consideration.

Mr. Bonar Law said that while he felt as strongly as anybody upon the imperial side of the question he could not accept the proposal. The question was not whether or not some readjustment should be made, but whether it should be made in war time and in the present financial situation. He pointed out that the effect of the proposal would be that if a Dominion proposed an income tax of 30s in the pound the Dominion would get the whole of it and the Imperial Government nothing. The proposal was finally rejected by 142 votes to 86.

The "Daily Chronicle" states that Mr. Edwin Montagu will shortly join the Government as Minister of Reconstruction.

Russia

The Russian Women Soldiers.

An Inspiring Scene.

LONDON, July 6. PETROGRAD. — At the blessing of the colours of the Petrograd Women's Contingent, Don Cossacks cavalry and specially selected sailors acted as a Guard-of-Honour. On the opposite side of the square there was massed the "Battalion of Death" composed of wounded convalescent soldiers, while veterans of the Turkish war also gathered to pay tribute to the new outburst of patriotism which is thrilling those who throughout the revolution maintained that Russia is all right. There were also numerous other Women Volunteers Corps present, including sixfoot women of the Naval Guard. The Cossacks stood up in their saddles carrying banners inscribed "Among Cossacks there are no deserters", and the women's banners included such inscriptions as "Death is better than shame". And also "Don't

marry traitors". At the conclusion of the ceremony the contingent marched off, led by the Commander, Madam Betchkhereva, who has already won two St. George's Crosses for bravery at the front, where she led several desperate enterprises. Mrs. Pankhurst regards her as most remarkable character for simple-minded determination and innate courage. Cheering crowds lined the streets. Anarchists were not present.

Russian Mines and Railways.

Suggested Transfer to American Interests.

LONDON, July 6. NEW YORK.—The Petrograd correspondent of the Associated Press telegraph says:—"The special Mining Committee of the Russian Ministry of Commerce has decided to recommend the transfer to American hands of the bulk of Russia's mines and mineral deposits.—M. Malavkin, Director of the Mining Department, has submitted to the Committee a scheme including the offer of the Island of Sakhalin to American capitalists for working petroleum and coal deposits and a similar transfer of several districts in Siberia, also gold mines in the Altai, copper mines in the Caucasus, and railroads in the Urals. M. Panchinski, Assistant Minister of Commerce, supported the scheme. The Committee resolved to recommend M. Malavkin's plan on the condition that America undertake to employ Russian labour and technical assistants as far as possible."

Improving the Railways.

The American Commission investigating Russian Railways has made a report advising the purchase of larger cars and locomotives. The Commission with the approval of the Provisional Government has already ordered in the United States rolling stock at a cost of seven hundred and fifty million roubles."

Germany

Strikes in German Districts.

LONDON, July 6. A telegram from the Hague says a strike has occurred throughout the whole Rhensish and Westphalian industrial districts including Essen.

Warning in Saxon Diet.

The BERLINER TAGESBLATT reports a scene in the Saxon Diet when two National Liberals warned the Government of unrest in the Saxon army which was no longer animated by loyalty to the King. The Diet passed a resolution urging the Bundersrath to liberalise the administration of the Empire.

War Minister's Statement in Reichstag.

LONDON, July 6. AMSTERDAM.—In the Reichstag the War Minister said that the British had presumably planned greater actions north of Arras. He asserted that the French were exhausted but admitted that the Russian offensive was energetic. He declared that the abandonment of the Salonika enterprise was improbable.

Brazil and Germany.

Count Zimmerman stated that notification of Brazil's neutrality did not mean declaration of war.

Austria

Hindenburg in Audience.

With Austrian Emperor.

LONDON, July 6. AMSTERDAM.—It is announced from Berlin that General Hindenburg and Ludendorff have arrived at Austrian headquarters and have had audience of the Emperor. Simultaneously the Austrian and German papers publish a statement inspired by General Hindenburg and obviously designed for Austrian consumption in which he says "Victory is ours if we hold out till submarines have done their work. They will soon force our enemies to make peace. The latter know this hence they continue to make hopeless attacks". He concludes that Germany's alliance with Austria is unshakable.

Holland

Profiteering Causes Disturbance.

LONDON, July 6. It is authoritatively stated that profiteering is a considerable factor in the disturbances in Holland.

A Great Protest Strike.

LONDON, July 6. AMSTERDAM.—Many trades have joined the twenty-four hours' strike. The Police and Cavalry charged the mob, scuffling strikers and non-strikers and wounding a number. The shops damaged in Tuesday's disturbances included an English bootshop.

COPENHAGEN.—Several Swedish trawlers have been sunk by German submarines.

Spain

Spanish King's Aids-De-Camp Dismissed

LONDON, July 6. MADRID.—The King has dismissed aids-de-camp constituting his Military Household, including General Ambar.

America

Americans Move to Camps

Behind the Fighting Line.

LONDON, July 6. A Telegram from Paris says that the Americans have already begun to move from the base to the instruction camps behind the fighting line.

Rupture Imminent.

Between Germany and Argentine.

LONDON, July 6. A telegram from Buenos Aires states that an Argentine Note has been despatched to Germany demanding an immediate apology and indemnity for the sinking of the CRANA and TORO also a guarantee that the Argentine flag shall be respected. Rupture is imminent.

TELEGRAMS INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Australia

New Devices to Stimulate Recruiting.

SYDNEY.—With the object of stimulating recruiting Sir Samuel McCaughey offers to insure a hundred soldiers for a total of one hundred thousand, involving an outlay of approximately ten thousand annually.

China

Pro-Republican Movement Growing.

SHANGHAI.—The Vice-President of the Republic has issued an appeal to all Governors denouncing the Imperial Military leader and the restoration of the ex-Emperor. Meanwhile the President of the Republic is taking shelter in the Japanese Legation. The Pro-Republican movement is daily growing stronger.

Republican Troops Marching on Peking

A telegram from Tientsin states that the Manchu restoration is threatened with a collapse. Fifty thousand republican troops are converging on Peking commanded by the new Premier Tuan-Chi-Jui, who is supported by fifteen Provinces. Tuan-Chi-Jui has sent an ultimatum to General Changhsun's thirty thousand troops, promising leniency if they surrender.

Proposed Change of Republican Capital.

Shanghai Suggested.

SHANGHAI.—A conference including Admiral Cheri-pinkevang, Minister of the Navy, Admiral Sahcheping, and leading military officers as well as Tong Shaoket, Sun Yat Sen, Sugg-hung-yi and other prominent men has passed a resolution in favour of the transfer of the Central Republican Government to Shanghai. The republicans have invited the ex-premier Li-yuan-Hung to proceed forthwith to Shanghai. If Li-yuan-Hung comes the situation will immediately assume a far more serious aspect.

Greece

ATHENS.—The Cabinet has decided to supply fifteen thousand tons of Thessalian wheat to the allied army at Salonika.

French Front

Enemy's Most Powerful Effort.

Importance of the Chemin-des-Dames Failure.

Reuter's correspondent at the French headquarters in a message, dated July 4th, says:—Yesterday's attack on the Chemin-des-Dames was the most powerful effort the enemy has made on the French front since the beginning of his offensive. It covered seventeen kilometres and persisted far into the night. Several divisions were employed. They were preceded by shock troops who on this occasion suffered heavily for, although they failed to attain their objective, the attack was pressed home with extraordinary obstinacy, despite repeated bloody failures. The enemy after his unsuccessful preliminary attacks during the past week on a small front evidently counted on surprising the French by the unexpected weight of his onslaught and the unwonted lateness of the hour. Had the attack succeeded, the enemy would have regained at a single blow two-thirds of the coveted Observatory Crest, but as it turned out he gained nothing, taking neither ground nor prisoners, but leaving heaps of dead in front of his trenches. Hence the enemy's hope of achieving a notable success to offset the Russian victory and the appearance of American troops in France has been signally cheated. Several thousand killed and wounded, including the best of his shock troops, are all the German commander has to show for the latest and most weighty attempt to recover the Chemin-des-Dames. The attack was heaviest in the eastern sector between Cerny and the California Plateau, where the crest held by the French is barely one hundred yards wide at places and nowhere more than a kilometre. A very slight gain would have given the enemy all he needed, for victories are measured by yards along that narrow shell-pocked ridge overlooking the Ailette; but the Germans, although they paid the full price, were not given a single yard.

Numerous Artillery Contests.

Last night's French communique reported artillery contests in various sectors. Five hundred shells fell in Rheims.

Egyptian Front

The Campaign in Palestine.

Turks Continually Harassed.

LONDON, July 5th.—Mr. Massey wires that the opposing forces on the Gaza front are deeply entrenched close together. Our gives the Turks no rest. Heavy British bombardments are frequent and effective and aerial and cavalry raids have attained excellent results. ("C. and M. Gazette.")

Mesopotamia Passing Through its Hottest Months.

Mesopotamia June 28th:—The convoy proceeding from Bagdad was attacked by Turkish irregulars but the enemy were driven off with loss. June, July and August are hottest months of the year but no effort had been spared to render life in the Tigris valley as bearable as circumstances permit. All reports indicate great improvement in the comfort and health of troops and weekly returns of sick continue to show decided improvement on the corresponding figures for the last year. Some relief may be expected from Shamal or northwest wind which usually blows during part of July and August.—A. P.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Simla

St. John Ambulance Association.

Member's Successes.

SIMLA, July 6. From a statement issued from headquarters of the St. John Ambulance Association in Simla, it appears that during the period 1st October 1916, to June 30th 1917, the St. John Ambulance Association in India and Burma has instructed 11,955 persons in first aid to the injured, 787 in home nursing, 1,216 in home hygiene and 66 in sanitation. Of these 5,962 have been awarded certificates, 165 vouchers, 55 medallions and 27 labels for proficiency in first aid, 417 for proficiency in home nursing, 309 for proficiency in home hygiene and 35 for proficiency in sanitation.

Bombay

Bhandarkar Oriental Research Institute

Inauguration by Lord Willingdon.

BOMBAY, July 6. This afternoon at Poona Lord Willingdon presided at the opening ceremony of Bhandarkar Oriental Research Institute to commemorate the 81st Birthday of the Premier of Indian Orientalists, Sir Ramakrishna Bhandarkar. His Excellency, will, at the ceremony, make to Sir Ramakrishna, on behalf of oriental scholars in Europe, America and India, a presentation in the form of a well-bound volume containing disquisitions on the subject of oriental interests and antiquarian research specially written by those scholars for this day's function at Poona as a tribute of respect to the learned doctor who completes his 80th year covered with all the grace of Sanskrit scholarship and a spiritual life.

Some Particulars of the Drawing.

BOMBAY, July 6. By luncheon interval on Thursday the second and third prizes in the War Loan Lottery had found owners. The former valued at Rs. 3,64,210 was won at half-past-eleven by ticket No. 8517 which belongs to an Indian living in Bombay. The third prize Rs. 1,82,000 ticket number 2,20,081 was drawn at 1-25 also won by a Bombay subscriber. A Rs. 72,000 prize was drawn between the drawing of the second and third prizes. Everybody was eager to know who these three tickets holders were. Many tickets had been taken by the public on condition that the holder's name would not be divulged. The Lottery Committee is bound to respect the wishes of these holders. Possibly it would be generally appreciated if efforts were made to get the principal prize-winners to consent to their names being published. At five minutes to five prize No 1 was drawn. Before the number of the winning ticket could be made known by Sir Jamsetji Jeejeebhoy who was calling out numbers at the time, is public in the hall applauded for two or three minutes which seemed a lifetime when everyone was waiting to learn whether he held the fateful number. Sir Jamsetji then said the lucky number was 3,50,984. Everybody once more applauded. Then a small gentleman wearing a light coloured suit bounded excitedly out of his seat in front on to the platform, and said the winner of the prize was Mr. Solomon Nissam of Singapore. Equally excited he promptly left the hall. Between this and 7 o'clock one prize of Rs. 72,845 and two of Rs. 36,425 were drawn. Mr. Nissam, is a resident of Singapore was for many years connected with Messrs. David Sassoon and Company in Bombay. It is understood that he had only one ticket which was brought for him by a friend in Bombay. The latter bought two tickets with consecutive numbers and sent one to Mr. Nissam keeping the other for himself. Mr. MacGillivray, of the P. and O. Bombay, is said to be winner of one of the Rs 72,845 prizes. It is understood that on Wednesday a large number of prizes remained in Bombay. The biggest prize drawn on Wednesday Rs. 72,845 went to Calcutta and one of three Rs. 36,425 prizes drawn on Wednesday to the Federated Malay States. The Federated States have subscribed handsomely to the lottery. On Thursday 464 prizes were drawn. Added to 188 drawn on Wednesday (652) this leaves 348 to be drawn to-day. Besides three big prizes three of the five prizes of Rs. 72,845 were drawn on Thursday and 5 of the 10 prizes of Rs. 36,425. Two of the former and three of the latter remain to be drawn to-day. The war loan bonds won in the lottery will carry interest to the prize winners from July 5 and will soon be endorsed to the prize-winners.

Maratha Panchamas.

Attempts to Enlist Them in the Army.

A PROPOSED BOMBAY MEETING.

BOMBAY, July 6. The "Times of India" says: The meeting announced to be held on Sunday afternoon in Town Hall under the Presidency of the Hon'ble Mr. P. R. Cadell to bring to the notice of the Mahar community in Bombay the opportunity now accorded to them of enlisting in the army marks an interesting stage in the history of that caste. The Mahars form a numerous community which constitutes from 7 to 9 percent of the population of the Maratha speaking districts. They have always been well known for their trustworthiness, fidelity and have therefore been since immemorial times; watchmen, and messengers of Maratha villages. Strong in physique and with an intelligence, perhaps exceeding that of the somewhat stolid Marathas, they are excellent labourers. Many have attained some prosperity as petty contractors. Those in Konkani more particularly used to be enlisted freely in the rank of the old Bombay Army. An examination of the names on the pillar commemorating the glorious fight at Koregaon made by the regiment now represented by the 102nd Grenadiers reveals many Kanganji Mahar names. Konkani Mahar or Pawars as they were known formed a large proportion of the Bombay regiments which fought so stoutly under Sir Charles Napier in Sind and they took their full part

in many a campaign in which the old Bombay army had a share. Their unshakable fidelity and the superior intelligence already referred to raised many Mahars to the rank of native officers notwithstanding caste prejudices that must always have stood in their way. The present war however with its great demand for men has given the Mahars a chance which they have so long asked for.

Plague Casualties.

BOMBAY, July 6. There were 1002 deaths against 1482 seizures from plagues in India during the week ended the 30th June 1917. The following are the provincial figures:—Bombay 386, Madras 17, Bengal 3, Bihar 47, United Provinces 66, Punjab 34, Burma 100, Central Provinces 73, Mysore State 66, Hyderabad State 36, Central India 13, Rajputana 152 Kashmir 9.

BOMBAY, July 6. Bombay has been particularly lucky in the drawing of the W. L. C. lottery winning about 30 per cent of the prizes. It is understood that the second prize was drawn by an humble Hindu trader residing in Bombay and the rumour has it that the man has become demented since he heard of this extraordinary piece of luck. The third prize went to Mr. K. D. Broacha of Khetwadi, Bombay, a relative of Sir Shapurji Broacha. Of the two prizes valued Rs. 76,845 drawn on Friday, one went to Madras and another to Karachi. Of the prizes valued Rs. 36,425 drawn on Friday one went to a ticket holder in Madras and another to Rangoon.

The following is published in the current issue of the Gazette of India Home Department:—Consequent to the retirement of Sir Charles Fox, Mr. Justice Twomey, now on leave is appointed Chief Justice, Rangoon, but pending his return from leave Mr. Justice Ormond will officiate as Chief Justice. Mr. Justice Maung Kin is confirmed as Judge of the Court.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

LONDON, July 6. General Haig this afternoon says that we repulsed raid in neighbourhood of Bullecourt.

The British official communique from Salonika says. We drove enemy out of trenches on ridge westward of Doldzele in which he had temporarily gained footing. Our aeroplanes bombed Drama Perna and Augusta stations and aerodrome at Drama and other camps and dumps. During June we dropped nineteen tons of explosives.

Italian official communique says:—Surprise attack by our troops carried our line forward northwest of Selon Oarso sector. We captured outposts and prisoners and maintained our ground against violent counter-attack throwing enemy back in disorder with considerable losses. This afternoon's French Communique reports very active reciprocal artillery firing in Champagne notably at Oarso and Isona. Enemy attempts west of Cornillet and southeast of Lahure were easily repulsed. Our artillery carried out destructive fire against German organisations north and west of Hill 304.

Wireless Russian Official communique says:—There has been increased artillery activity in direction of Zlotchev and sharp encounters have taken place in region of Dzakelany. Enemy's artillery fire has been intense east of Lipitzadoma. The Germans displayed white flag and suggested fraternising in region of Ballestani. We replied by artillery. Battle is proceeding in direction of Sakiz in region of Sistan on Abshirvan river with reinforced Turks.

The Derby will be run at Newmarket on July 31st and Oaks on August 2nd.

WASHINGTON.—United States has lent further twenty millions sterling to Britain and twelve millions to Italy.

LONDON, July 6. In the House of Commons to-day Mr. Lloyd George announced that the Irish Convention would meet at Dublin on July 25th, in order to deal with preliminary Business including the appointment of Chairman. He thought it was obviously better that the Convention should choose the Chairman. Government had suggested that Mr. M. S. Duke should be temporary Chairman. The Convention would be free to sit in other places than Dublin if wished. The Representative Irishmen from all parts of Ireland would come together in a spirit of conciliation and goodwill and he felt sure they would do all they could to secure settlement of old discord which had afflicted their Country. Government would give all help it could (cheers).

OTTAWA.—The House of Commons passed the second reading of Conscription Bill by 118 votes to 55. Twenty-six Liberals supported the second reading. The announcement of the vote was followed by the singing of the National Anthem. The second reading followed an all night sitting in which three amendments were voted down only nine members supported the motion for the rejection of the Bill. Sir Wilfred Laurier's Referendum amendment was defeated by 111 votes to 62 although the entire Quebec Contingent except two Members of the Cabinet supported it.

In the Commons Mr. Bonar Law stated that as the duties of the Chancellorship did not allow him to give as much time as he would like to the work of the War Cabinet it was probable that an addition would be made to the War Cabinet to do the work which he would like to do it free. Replying to many complaints as to the lack of a Parliamentary Control of Finance Mr. Bonar Law stated that a Select Committee would be appointed to consider how the control might best be obtained and also to examine expenditure of Spending Departments.

మంగోలియా ఉపద్రవము

(0)

ప్రయాణికుడు తెలియజేసిన సంగతులు.

“మంగోలియా” మెయిలు స్త్రీమధ్యుండి ప్రాణములతో నీవలబడిన రిచ్చు రీడింగ్ గనునాతడు క్రీడావిషయములకు సంబంధించిన యొకానొక ఆంగ్లపత్రికా సంపాదకుడు. యుద్ధారంభమున నీతడు తెల్లయువనేనట! తే గాయమంది 1 1/2 సం॥ కాలము ఇంగ్లాండున సెక్ యుద్ధవైద్యశాలలో నుండెను. మంగోలియా నాకనై నీత డాక్టరీయొక బోవుచుండ నా నాకకు బొంబై సమీపమున ప్రమాదము వాటిల్లి నీతడిపుడు కొలొరా యుద్ధ వైద్యశాలలో నున్నాడు. మాడవతేదినీ తన మిత్రునకపిన లేఖయందు సిడింగ్ గా రిటుల వ్రాసిరి.

ఈనా నాక బొంబయి కేవున చేరిన యనంతరమున నిన్న మధ్యాహ్నమున నన్నీచయ్యకు వైద్యశాలకు వెళ్ళు కొనినట్టిరి. గతశనివారమున ఏడవ కేవును వాటియుంటిమి. ప్రమాద ప్రదేశమును వాటిలియని ఎల్లరును ప్రాణరక్షణ పట కాలు మున్నగు వాటిని వరచి నిర్భయము లై యుండిరి. చల్లనిగాలి వీచుచు, ప్రాతకాలము కనుచున్న యుండ, నాక విపదక సెందెను. 1914 సం॥ తెల్లమును పువ్వులు మున్నగు వాటియును పెల్లులు మున్నగు యుద్ధపరికరములు పడుచుండుటయు, వాటివలన జనించు ధ్వంసము నాకు పరిచయమై యుండినను, వర్తమానమున బయలుదేరిన ధ్వని నన్ను కలవర పరచెను. ఓడ గలగల వణకెను. ఆ యుద్ధరక్షణమున ఓడ తట్టు నిశ్చయముగట మిక్కిలి వెలుగులిగినెను. నేను ముందుకు వెళుకనున త్రుణ్ణిపోయినట్లు లిపుడు లీలగ భావకమున్నది. లేచి కూర్చున్నవారికి చుట్టునను వెల్ల నగు మోములు గప్పట్టెను. ప్రయాణికు లిటునటు పరువు లిడుచుండిరి. ఈలోపున ఇంజను బొగట్టములు మున్నగు ప్రదేశములనుండి బొగ్గు ఆదిగాగల వస్తుప్రవాహము నన్ను ముంచకొచ్చి, యగ్నిగోళము సమీపమున పగిలినదని భ్రాంతి కలిగించెను. నా ఎడమ కాలనకు దెబ్బతిగిలినదని యనంతమున తెలిసికొంటిని.

పడవలు

గురునాకపడవ నీటిలో జింపబడెను. మంగోలియానాక క్రమక్రమముగ నీటిలో జిగుచుండుటచే దానినినీడి పడవనెక్కి తెడ్డతో నడుపుకొనుచు బోయితిమి. గాయపడి స్వస్థానమున కరుగుచుండిన ఆస్ట్రేలియా వైనికుని సెక్కిని మాపడవలోనికి తీసికొని, యితరులెవరైన వస్తులేనో యని యచట కొంతవరకు తాగితిమి. స్త్రీమధ్య వెనుక భాగమంతయు మునిగిపోయి ముందు భాగము నీటిపాలు గాజొచ్చెను. ఈ ప్రదేశమును వీడుచుండ మరెయొకడు కనుద్రుడు గొట్టుకొనుచుండుట గోచరించెను. ఈతని ప్రాణమును కాపాడి, మాపడవను కొంతదూరమునకు సాగించు సరికి మంగోలియానాక మృత్యువాతబడెను. 12 సం॥ 15 నెలలకు ముందు నికతగుట్టాని మంగోలియానాక అరగంట కాలమున మునిగిపోయినది. మామను తీరమునకును 45 మైళ్ల దూరమండెనుగాని గాలి మా కక్షగాలమైయుండెను. బొంబయి సమీపమున వెళ్ళుచున్న తీరమును తేరుకున్నది యూహించితిమిగాని నేలగునడుమదోట దిగుచు ద్వేషము ప్రబలమయ్యెను. ప్రధానోద్దేశి పడవనువరించి మేముకలభాతమును జొచ్చితిమిగాని అచట దిగుటకనకాళములేదని మొనటిపడవ మరలగ మేముచుండుచుట వెనుకకుపోతిమి. మధ్యాహ్నము రెండు గంటలకుండెనుముగ్రతల్లకల్లులముగండ, ప్రయాణ మొనర్చి యుండుటచేతను, వ్యాధిగ్రస్తులు కొందరు పడవలో నుండుట చేతను, సముద్రపు బొడ్డన నిడుక కన్నీరుచుండుటచేతను ఈ తీరముననే మేము దిగ నిశ్చయించితిమి. అప్పటికి రాత్రి 7 గంటలై యుండవచ్చును. దిగుటకు తగిన ప్రదేశము నారము మేము చిక్కుము పడుచుండ మరెయొక పడవ యాతీరమునకే వచ్చుచుండుట మాకు గోచరించెను. కాని మాకు దీనివలన లాభములేకపోయి, నీటిలో మా యిచ్చుకొచ్చిట్లు పడవను పడుపుచుండ నాకన్యాయముగ ఎక్కిన పీపపుకాంతి దృశ్యమయ్యెను. ఈపీపపుకాంతిని బట్టిపోయి, తీరమును తేరితిమి. తీరమును తేరగ మాకు కలిగిన యానందము చెప్ప నలవి గాదు. మరుగుమన్ను పడి యొడలు తెగ గాలిన మంగోలియా నాక బొంబయి వెళ్ళు ఇవాన్ గానిన నన్ను సముద్రపునాకనుండి కొంతదూర మావలకు గొనిపోయిరి.

గాయపడినవారు

ఇచట ఈజిప్టునుండి ఆస్ట్రేలియాకు బోవుచుండిన రెడ్ గ్రాసు ఉపచారిక లిరుపురు గాయపట్టిరి. వైద్యశాస్త్రము పరిశీలించిన స్త్రీ యొకరి యుండెను. మొదటి పడవలో నీయె

ద్దము చేరిన జనరలు సర్ బార్ని ఆండర్సను భార్యయు యిచట నుండెను. ఈ స్త్రీలందరను గాయపడిన వారి కుపచారులుల నొనర్చిరి. పదిగంటలు బాధపడి ఇవాన్సు ఆరాత్రిమరణించెను. మాలో వెక్కిండు గాయపడి యుండిరి. వేల్పు తెగినవారు శరీరము గీచుకొని పోయినవారు, దట్టమగు దెబ్బలు తగిలినవారు, పలువురు పలువిధముల బాధపడుచుండిరి. అప్పడప్పుడు సముద్రమునై నెల్రని వెల్లురు గానవచ్చుచుండ, మేమచట నుండుట పడవలోని వారికి తెలియజేసి, యీతెరగున నారాత్రి మూడుపడవల స్పెన్సర్ చేర్చితిమి. ఎచటనుంటిమో మాకు తెలియదు. ఒకకుక్క మాచెంత జేరుటజూచి, ప్రదేశము మానన నివాసముని యెంచి సంతసించితిని. ఉదయమైనతోడనే సర్ రాబర్టు ఆండర్సను గాయు మరణించునను ప్రదేశము నారయజనిరి. కొంతకాలమైన వెనుక వీర అమరఅను నొక గ్రామమున సమీపించి ప్రశ్నంప ప్రజ లిచ్చు సమాచారము సందర్భముగిగనుండుట లేకపోయెను. 10, 12 మైళ్ళ దూరమున యునుప దారీయుండెనని కొందరును, ఆ ప్రాంతమున నెచ్చటను యునుప దారీయే లేదని మరి కొందరును, ఎవరికితో చినది వారుచెప్పిరి. కనుక సంస్థానపు నవాబునకు వర్తమాన మంప నాతడు తక్షణమే దోలీలనంపెను.

చిత్రము

మొత్తమునై సీప్రదేశమునకు శకవారమురాత్రి లగా యతుడివాడమంతయు కలసి 5 పడవలు చేరినవి. వీనిలో నొకటి మాత్రము తలక్రిందయి యొడ్డుకు గొట్టుకొని వచ్చెను. బోటులోపలిభాగమున నొకబాలు డొకకర్ర నాధారము చేసికొని నేలొడుచుండెను. బోటుఒడ్డునకుచేరి కొంతకాలమగుసరికి హీనస్వర మొకటి వెలువడెను. కాని బోటును దొర్లింపనెవ్వరికి శక్తిలేనందున కన్నుమచేసి కేకలు జేయగ బాలుడీవలకువచ్చెను. మేకుకొలుఅను ప్రయాణికుడొక కుక్కను తనతోడ దీసికొనివచ్చుచుండెను. ఓడలోని వారందరి కీకుక్కయందు చాల ప్రేమ. చుండుగని తగుల్కొను నవసరమున కుక్క గొలును నెవ్వరో విప్పిచేసిరి. కోలుగారువచ్చి చూచుకొను సరికి కుక్క గానరాక, యదినష్టమయ్యెనని యాతడు విచారించి పడవనెక్కిన. కాని దేనికి రీతుక్కు నొకబోటులో విడువనది మరక్షితముగా నొడ్డితేరి తన యజమానుని సంతసపరచెను.

బహురతీరమును వీడుట

ఇంతటితో మేమెటుల నీ బహురతీరమును విడచినదియు నెత్తుకొందును. ముమ్మల నాస్థానమున నుండి గొనిపోవ సోమ వారమురాత్రి కొండ లేచింది ఉదయము బయలుదేరుదమని చెప్పిరి. ఉదయమొక గంట కాలము సన్నాహముల నొనర్చుకొని, నీటిపాలు, ల్యాంపులు, తెరచాపగుడ్డలు, మున్నగు సామగ్రి విశేషముగ నచట విడిచిపెట్టి మేము బయలుదేరితిమి. కొండ ప్రదేశమున నెండను మాడి చాల దూరము నడచి పోవలసి యుండినను మా వారిలో నెవ్వరును ఉత్సాహ హీనత జెందలేదు. నెడ్లబరువుల మోముచుండిన డోలీ కూలీలు గూడ నలుగు కొనలేదు. స్త్రీలు కొంతదూరము నడచియ్యి, కొంత దూరముస్సారిచేసియుముందుకుసాగిరి. ఇట్లు 5 మైళ్ళ గడచు సరికి జేబును గ్రామము సమీపంప మారకనుండి గ్రామస్థులు వెలుగుగనిరి. పోలీసుసిబ్బందిలోని ఖటుడొకడు మాకు కొన్ని కొబ్బరి కాయలను అరటి పండ్లను తెచ్చి యిచ్చెను. కొంత తేనీరు లభ్యమగు నపుడు ప్రయాణికులు పొందిన యుత్సాహము క్షణనాతీతము. సామ్యునివిన ప్రాణము లే తీరున తెప్పిల మల ప్రయాణ సన్నద్ధుల మైతిమి. పదిమైళ్ల దూర మింకను కొండల మధ్యమున నడువవలసి యుండెను. నాజోలీని మోయుచుండిన కూలీలలిబలాధ్యు లగుటచే, మోయున నా గాయము కలన నెట్టి బాధను పొందలేదు. కొనినా కాలమాత్రము మిక్కిలుముగ వాచిపోయెను.

శుభ వర్తమానము

తుట్టుకుడు మేరుందరమును సానుంకాలమునకు డిక్కింగ్రామమున చేరకొంటిమి. ఇచ్చట పోలీసుచేసను, తంత్రివారా కాగ్యాలయములయందు కొంతకాలము విశ్రాంతి నొందితిమి. ఇచ్చట దుక్కుగుగనుండిన హైందవుడు మాయుడదయాగలిగి యుండెను. ఈతని కాంగ్రెస్ భావ తెలియెను. జండ్లరాలో బొంబయి నుండివచ్చిన బోలొకటి మాకొకరు జేచియున్నదను శుభవాస్తూతడు మాకు నిజేదింపజేయత్యానందము మొందితిమి. మా సంఖ్య 293. మంగోలి భీతిశీల్యముల నాటికడగుటచే, బొంబయి ప్రయాణము, (సుమారు 60 మైళ్ళు) మాలో కొందరు ప్రాణములపిడికిట పట్టుకొనియుండిరి. మా ప్రయాణసమయమున సముద్రము భారతముగ నుండలేదుగాని, ఏ ప్రమాదమును లేక బొంబయి నగరము నీ మధ్యాహ్నమున చేరుకొంటిమి.

ప్రజాభిప్రాయములు

విలేఖకులకు నూచన.

ఆంధ్రరాష్ట్రము — రెడ్డనభ, నిష్పంధావాస, శిక్షలు (చె. వెం. సు.) జాతీయధర్మము (పి.కృ) వెంకటగిరి హైస్కూలు మైదానము: ఆంధ్రప్రకాశక ప్రశంస (కె. సు) కాకితమునకు రెండు వైపులను వ్రాయబడినది; కావలి వ్యాపారస్థుల కరార్ నామా. సురాపాన విషయమైన దురాచార పద్ధతులు; అనుభవ హీనుడగు ప్రధానోపాధ్యాయుడు; ప్రకటింపలేనందులకు చింతిలయ న్నాము. సంతకములులేని వ్యాసములును జాబులును, కాకితమునకు రెండుప్రక్కల వ్రాయబడిన వ్యాసములును, ప్రకటింపబడవు. (సంపాదకుడు)

నిటి ఇబ్బంది

అయ్యా, గుంటూరు జిల్లా బాపట్లతాలూకా నిడుబ్రోలు గ్రామములో ధర్మ సత్రమునొద్ద పొన్నూరు చందనోలు రోడ్డు వెంబడి చుట్టు కై వారము తొమ్మిది అడుగుల యిటుక రాతి బావియొకటియున్నది. ఈబావికి చుట్టుచాలపల్లపు ప్రదేశముంటచే వర్షాకాలములో వర్షములవల్ల నీరునిల్చి నీరు తెచ్చుకొనుటకు చాలయిబ్బందిగా నుండును. బావికి బొడ్డుగోడలేదు. తూర్పు ప్రక్కన బాలికగజము దూరమున నొకప్రహరి గోడ కలదు. అగోడయయిన దక్షిణ పడమరలను కూడయుండిన బాగుగ నుండును. బావి యీ గ్రామ జనులకు చాలా ఉపయోగకరమైనది. బావి ధర్మకర్త యెందుకో ఉపేక్షచేసి ప్రహరీ కట్టించలేదు. నిడుబ్రోలు గ్రామము పొన్నూరు యూనియన్ లో చేరియున్నందున యూనియన్ వారై నా దీని విషయమై శ్రద్ధ తీసుకుని బావికి బొడ్డువగయిరాలు కట్టించి మరికినీరు బావిలో పడకుండునట్లు చేయగోరెదము. బావి ధర్మశత్రుమదనండుటచే ప్రయాణికులకు బహుఉపయోగకరముగానున్నది.

పురవాసి.

కృష్ణవిలాస సభ.

సావిత్రి చిత్రాశ్య నాటకము.

అయ్యా, జూలై నెల 1 తేది ఆదివారం సాయంత్ర మీ సభవారు సావిత్రి నాటకమును ప్రేక్షకులకు ఆనందకరముగా ప్రదర్శించిరి. పాత్రధారులు అనేకులు సరసమోహన సభయందు పాత్రముల ధరించియున్నవారు. వీరి నాటకములు అనేకములు ప్రేక్షకులకు ఆనందకరములుగ నుండును. వీరు 1916 సం॥ మార్చి 13 తేది సాయంత్రము సావిత్రి నాటకమును ప్రదర్శించి ఎట్లు ప్రేక్షకులను ఆనందింపజేసినది 1916 సం॥ మార్చి నెల 15 వ తేది ఆంధ్రప్రకాశక పత్రికలో చూచిన ఎల్లరకును తెలియును. సై సావిత్రి నాటకమును గురించి జూలై 13 తేది ఆంధ్రపత్రిక యందు, రా. వె. రం. గారు, సభవారు మిక్కిలి లోపముగా ప్రదర్శించినట్లు వ్రాసియున్నారు. దీని బట్టిచూడగా ఈ రా. వె. రం. గారికి సంగీత భావమును, నవరస భావమును గ్రహించు ప్రజ్ఞ కలిగి వ్రాసికో, లేకయే వ్రాసికో తెలియలేదు. మొదటి లోపము, సావిత్రి కన్న సత్య వంతుడు కొంచెము స్థలమును, పాడుగుగను వుండలేదట. వీరిరువురు నాయికానాయక పాత్రల ధరించుట ఇది మొదటి పర్యాయము కాదు. ఇది నరకు వీరియందు కనిపించిన లోపములను పత్రికలో ప్రకటించి యుండలేదు. రెండవది: వీరు అధికముగా రంగ స్థలములో పాటలు పాడిరి. శృంగార రసమును వెల్లడించుచో గానము అధికముగా నేయుండవలయుననునది నాయభిప్రాయము. ముదు సలిరాజేశ్వరుని గాల్చిన పాత్రము ఒక్కరంగముననే యిరువది పద్యములు శ్రుతికలియకుండనే పాడి ప్రేక్షకులకు విసుగు పుట్టించుటకంటె శృంగార రసమును ప్రకటించుటకు చేసిన గానము దూష్యము కాదు. మూడవది: సత్య వంతుడు తన మరణసిద్ధిని చూపిన భంగి ప్రజలకు దుఃఖము కలిగించలేదట. ఇతడు ఒకరుతప్ప ఇతరులకు అట్టి అభిప్రాయము వొడవలేదు. నాల్గవది, ఈ నాటకమునందు 4 లేక 5 పద్యములును 300 పాటలున్నట్లు వ్రాసినారు. అన్యత్రమున స్త్రీపత్రికాముఖమున కూడ వెల్లడించుటకు ఇతడు సాహసించెను. నిన్నటి నాటకములో పాడిన పద్యములు ముప్పది. పాటలు ఇరువది ఎనిమిది. ఇతడు పాటకున్న, పద్యమునకున్న, భేదము కనిపెట్టలేక కాబోలు, గ్రంథకర్తగారిని కూడ తిరస్కరించి వ్రాయుటకడు హాస్యాస్పదము. నారదుడు విటునివలె నుండనట. ఇతని అభిప్రాయము విటులందరున్న చందనముపూసి కొని మీద ఉత్తరీయములేక మూరెడుగడ్డమును వెంచికొని యుండుట కాబోలు! ఇట్లు ప్రదర్శనా కుతూహలలకు వారి యందరిని నిరుత్సాహముచుట నిశ్చయము. ప్రేక్షకుడు.

పింగళ సంవత్సరాదినంచిత

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచక్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కలపునం జేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము: చేయించుచుంటున్న వలయువాడు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: వెల రు 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ,, ,, 0-8-0
,, ఆంధ్రసంవత్సర ,, ,, 0-12-0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, తేక దినపత్రిక 8 మాసముల చందాదారులకు ,, ,, 1-0-0
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము. పండ్లపాడి. మోహినీ తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0. డబ్బీ 1-కి 0-2-0. సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుళెట్టిపిథి మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపర్ణి

ఆశుభకర్మపు రక్తమునలన జనించుబాధ్యములకు కిరీటుకుంటి మందు. కురుపులను, చుచ్చులను గొడవలను పుండ్లను, ప్రాణిహింసలను అన్ని విధములనలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

జనావధిసార్వపర్ణి గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరససోమములను, మలబద్ధకమును కారసంబంధమును పోషకముల పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రీకరచును. శరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 టేబుల్ స్పూన్ బుడ్డిలలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తేటరు:— పి. డి. సావంత్. 144, ఫనస్ వాడి, నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

ఏకభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అవ్వారాయ విరచితము.
వెల 0-4-0 పోస్ట్ జి అధికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే గ్రాహుడినది. వెల 0-4-0 పోస్ట్ జి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుళెట్టి పిథి, మదరాసు.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినయిండ్లకు చెయ్యరంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండు చేయనది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డివ్ అందు కంపెనీవారి “బిటు మాస్టిక్ సాల్యూషన్.”

Wailles Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంతెనలకు కప్పులకును నువయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా నైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపలువారు పల్లికు వర్చునారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను వాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

సోల్ ఏజెన్సు:—ది సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అందు ఇంజనీరింగు వర్కు.

తపాలపెట్టె నెం. 55కి రు,

389

మదరాసు

(వై కామోజిషక్ గోరునప్పుకు ఈప్రతీక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదు నెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కులభేదము లేకలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుంటాయో? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవా రీగ్రంథమువై మంచియభిప్రాయము నిచ్చి యున్నారు. శ్రీలిమిగుల సులభము. 900 పుటలు. అత్యుత్తమ ప్రతిమాత్ర మున్నది వెల 5-0-0 కర్పణలు జేయు.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము. 2000 పద్యములుకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు, కాలికోడెండు ధర రు. 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు జేయు.

26] జనమంచి శేషాద్రిశర్మ, తేలుగు పండితుడు.

మునిసిపల్ ప్రెస్, మదరాసు, కడప.

రోసి సంహారి.

బాద్ షాహీ సోప్

ఈ మాత్రనేకే శుభాశీ ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన జేవామందలి యేర్పాగమున యుండు రోమమును చెరుపుతేక కుద్దముగాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును బాధలేకయును నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతియు పోగొట్టిన సోప్ ఇది ఒకటి. (144)

వెల 8 బిల్లీలుగల పెట్టె 1-కి రు 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 0-4-0 సోల్ ఏజెన్సు:— మేతా పురుషోత్తం మూర్తి, 29 చైనాబజార్ రోడ్ పూలగడికి సమీపము, మద్రాస్

హెచ్.టి. మహమ్మద్ అందుకో,

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ. కాశీలోనుండు అనేక చిత్రమయిన మంచి వస్తువులు వీరు బహుచవుకగ సప్లయ చేతురు. ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు. ఫిలుములు - జెరాయి - గ్లాసువీజులు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించుకము. క్యాటలాగు కావలెనా? (593)

లి. ఈశ్వరప్ప అందు సన్యు, విశాఖపట్టణము.

జీర్ణరసాయనము:—ఈమాత్రలను సేవించుట వలన అన్నము పచనమగును. జీర్ణకోశము బాగు పడి రిసనానము క్రమముగ గలుగును. మలబద్ధము మానును. 25 మాత్రలడబ్బీ 1-కి వెల 1-4-0. ఆమ్మలెంజనం డిపో, 6 తంబుళెట్టిపిథి, మద్రాసు.

SHAKESPEARE'S.

As You Like It For Telugu Stage.

చారుమతీ పరిణయ నాటకము.

జగత్ప్రసిద్ధుడగు, కాలివాన సమాధుడు నగు షేక్ స్పియరు మహాకవిచే రచియింపబడిన “ఏస్ లైక్ యిట్” అను నాటక రాజమున కిది ఆంగ్లీకము. ఇందలి అత్యద్భుత మగు కథ. ఇంపులు గులుకు కష్టములు, మృదుమధుర సంభాషణలు, భావగర్భితములగు శృంగారచేష్టలు, కడుపుబ్బ నవ్వు పుట్టించు హాస్యము వెల్లగ నానందమున ముంచివేయును. వెల రు 0-12-0.

గోపాలకృష్ణ గోకలే చరిత్ర.

స్వాతిశ్యాగియై, ఆఖిల భావతీయుల యభివృద్ధికై సాటుపడి, అనేకములగు లాభములను పనకు గడించి యిచ్చిన తేజోవంతుని జీవిత రహస్యత మిందు లాండవ మాడుచున్నది. రు 0-4-0.

భారతీవేక్ హాప్రస్, ఏలూరు.

శాకభక్షణము

భారతఖండవాసుల మగు మన మూఢులుమల మంశజాలము; “అహింసా పరమోధర్మ” అను నీతి నెఱిగినవారము గావున మేము ఈ పుష్టికము యినాముగా పోష్టుచార్మియై మేమేభరించి పంపుచున్నాము. వెంటనే వ్రాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంకనిగూ పోషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

<p>మలబద్ధమునకు మంచిమందు.</p> <p>క రో లా.</p> <p>వాసనలేదు, ఏరుచితేదు, ప్రవహదార్థము, పులితేపురాదు, భేదులు గావు, దినము కాతగిన కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము గ అయ్యేలాగున గర్భ శోధన గావించును.</p> <p>½ పాను, 1 పాను నీసాలు నీసా 1-కి నెల రు. 2-8-0, 4-0-0.</p>	<p>ప్రే జ రు గా రి</p> <p>లీవరు టానిక్.</p> <p>వైత్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన క్షాంతి మువలన గలుగు బాధలకును, అలవతికును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, విసుగునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.</p> <p>నీసా నెల రు. 1-8-0.</p>	<p>కుల్ హ ట్టి.</p> <p>ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్చ గలదు. స దో ధ లి త ము శాశ్వతము.</p> <p>ఈ సాల్ఫ్యూర్ టై పెట్టె 1-కి రు. 2-0-0.</p>
--	---	---

W. E. SMITH & Co., Ltd
Pharmaceutical Chemists & Druggists, Mount Road, MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండు కో.,
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీపత్రిక వేరు నుదాహరించ గోరెదము

368

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమార్గముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కనీములోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి హృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము నుభయముగ జీవించును.

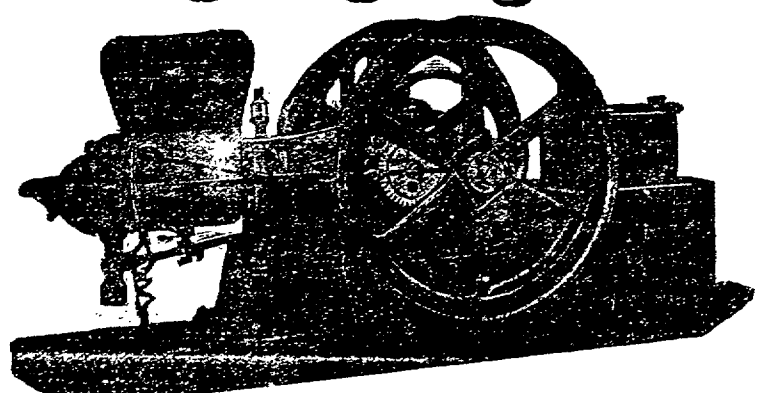
ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వచ్ఛస్థలితము మానును, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన పరుగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాబూల్, కాందహార్ శకేములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీ నెల రూ. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవస్థ్యరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

“ఆమెకో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను సీపిల్లవాడు అయిదునిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర సహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయించబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్రీలను, అచ్చుయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడవగలదు.

నెల అతిసులభము, కనిచేయించుట కగు న్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా వడ్ల స్థాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. నెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దియచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెస్టు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్డు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు.

327

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధపథము.

చక్కని డబ్బీతో సహా నీసా 1-కి నెల 0-8-0.

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును. సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియింటనుండదగినది. దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు. వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

అమృతాంజనము, డిసో, బొంబయి అండ్ మదరాసు.

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(58) 21. హమ్మంపేటి, బొంబాయి.

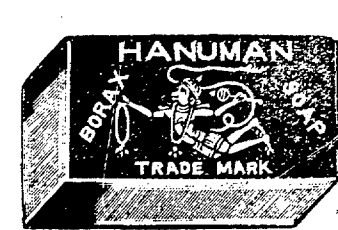
ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను

తులం 1 కి రూ. 3-8-0

కస్తూరి	తులం 1 కి రూ. 30-0-0
రసభస్మము	తులం 1-కి 0-10-0
కుంకుమపువ్వు	తులం 1-కి 2-0-0
పచ్చకర్పూరం	... 2-0-0
రసభస్మము	తులము 1-కి రూ 0-10-0
బాలామృతము	నీసా 1-కి ... 0-12-0
చుండుకు నూనె	నీసా 1-కి ... 0-6-0

అమృతాంజనం డిసో. } 109, (ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి.
7, తంబునెట్టి పేటి, మదరాసు.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు.

దీనియందు సంచీవి తుల్యములగు వస్తువులు చేరియున్నవి. చెల్లిసం బంధముగు పుండ్లు, దు రద, గజ్జి, పొడలు మొ దలగు చర్మ వ్యాధులు ఆత్యాశ్చర్యముగా బా గగును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, సునుపును, నాణెమును ఇచ్చును. అన్ని చోట్లను క్రయమునకు దొరకును. ప్రతిబిళ్లకై మా హనుమాన్ గుర్తు జాగ్రత్తగా గమనింపుడు. (751)

ఎస్. రంగనాథం శ్రేణి లిండు బ్రదర్సు, మదరాసు.